

*ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ ХОНҚА ВА ЯНГИАРИҚ ТУМАНЛАРИДА ҚАТТИҚ МАИШИЙ
ЧИҚИНДИЛАРНИ ЙИҒИШ, САРАЛАШ ВА СОТИШ БЎЙИЧА КЛАСТЕРИНИ
ДАВЛАТ ХУСУСИЙ ШЕРИКЛИК АСОСИДА ХУСУСИЙ ШЕРИККА ТОПШИРИШ
БЎЙИЧА*

ЛОЙИҲА БАҲОЛАШ ҲУЖЖАТИ

Тошкент 2022

Мундарижа

1. Резюме	3
2. Молия бўлими.....	11
3. Ижтимоий бўлим.....	18
4. Маркетинг тадқиқотлари бўлими	24
5. Техник-технологик бўлим	32
6. Экологик бўлим.....	41
7. Институционал бўлим	44
8. Архитектура-қурилиш бўлими	47
9. ДХШ тўғрисидаги битимнинг тузилмаси.....	48
10. Давлат томонидан тақдим этиладиган қўллаб-қувватлаш турлари.....	49
11. Лойиҳани амалга ошириш режаси	50
Хулоса.....	52

1. Резюме

Дунёнинг деярли барча мамлакатларида каттик маиший чиқиндилар аҳоли жон бошига ҳар йили 1 фоизга ошмоқда. Ҳозирги кунда чиқиндиларнинг 800 дан ортиқ тури қайд этилган бўлиб, улар сонининг келгусида янада ортиши башорат қилинмоқда.

Статистик маълумотларга кўра, Японияда резина ва кабел буюмларининг 34 фоизи, шиша буюмларнинг 43 фоизи, қоғоз ва картоннинг 54 фоизи чиқиндини қайта ишлаш эвазига олинаркан. Бу борада Хитой тажрибаси янада ҳайратланарли. Улар алюминий, темир, мис каби металллардан ясалган буюмларнинг 33 фоизини, жун, ипак, чарм-атторлик буюмларининг 34 фоизини турли чиқиндиларни қайта ишлашдан олишади.

Айтиш жоизки, атроф-муҳитни ишлаб чиқариш ва истеъмол чиқиндиларидан муҳофаза қилиш табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш ҳамда экологик тоза технологияларни амалиётга татбиқ этиш муаммолари билан узвий боғлиқдир.

Таҳлилларга кўра, сўнгги йилларда республикамизда йилига 100 миллион тоннадан ортиқ саноат чиқиндиси (унинг 14 фоизи токсик чиқиндилар тоифасига мансуб), 35 миллион тоннага яқин маиший чиқинди ҳосил бўлади. Чиқиндихоналар ва чиқинди сақлаш омборхоналарида 2 миллиард тоннага яқин саноат, қурилиш ва маиший чиқинди сақланаётгани ҳамда улар 12 минг гектар майдонни эгаллаб турганини инобатга олсак, чиқиндиларнинг салбий таъсирини тасаввур этиш қийин эмас.

Мамлакатимизда сўнгги йилларда амалга оширилаётган кенг кўламли қурилиш ишлари, йилдан-йилга кенгаяётган кичик бизнес ва хизмат кўрсатиш сектори табиий равишда чиқиндини тўплаш ва қайта ишлаш тижоратини кенгайтишига хизмат қилади. Ушбу кенгайтиш эса соҳага хусусий ишбилармонларни жалб қилиш, бу борада давлат-хусусий шериклик (ДХШ) асосида фаолият олиб боровчи корхона ташкил қилишни талаб этади.

Лойиҳани технологик ва молиявий харитасини тузишда бирламчи маълумотлар ва уларнинг ишончилиги жуда муҳим маълумот ҳисобланади. Шунинг учун давлат-хусусий шерикчилиги доирасидаги лойиҳаларда асосий бирламчи маълумотлардан бу бир кишига тўғри келувчи кунлик ҚМЧ нормаси бўлиб ҳисобланади. Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан вилоятларда ўтказилган эксперимент натижалари кўра Хоразм вилоятида 1 киши учун ҚМЧ миқдори 0,75 кг деб қабул қилинган (иловада келтирилади).

Лойиҳанинг номи

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида каттик маиший чиқиндиларни йиғиш, саралаш ва сотиш бўйича кластерини давлат хусусий шериклик асосида хусусий шерикка топшириш бўйича каттик маиший чиқиндиларни тўплаш, ташиш, саралаш кластер хизматларини давлат-хусусий шерикчилиги асосида бошқариш.

Ташаббускор ҳақида

Хоразм вилоятидаги мазкур Давлат-хусусий шериклик асосида бошқариш режалаштирилган лойиҳанинг ташаббускори Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси 2017 йил 21 апрелдаги “Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида давлат бошқаруви тизимини такомиллаштириш тўғрисида”ги ПФ-5024 сонли президент фармонида асосан, собиқ Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ўрнига ташкил этилган.

Лойиҳанинг ҳисоб-китоб қилинган умумий қиймати

ДХШ асосидаги ушбу лойиҳанинг провард мақсади бўлиб Хоразм вилоятида чиқинди саралаш бўйича тўлиқ (100%) даражада қамраб олиш ҳисобланади. Ушбу лойиҳада давлат тақдим этган асосий воситалар ва хусусий шерикка сотиб олиш таклиф қилинадиган асосий воситалар қатнашади. Мазкур лойиҳанинг умумий қиймати **9 611 096,03** минг сўмни ташкил қилади.

Лойиҳа амалга ошириладиган манзил (вилоят, туман, шаҳар)

Хоразм вилояти — Ўзбекистон Республикаси таркибидаги вилоят. 1925 йил февралдан 1938 йил январгача Хоразм округи, 1938 йил 15 январда вилоят мақомига ўтказилган. Умумий майдони 6 300 квадрат километр. Иқлими континентал, ўртамиёна совуқ қиш ва қуруқ иссиқ ёз бўлади. Вилоят аҳолиси 1 924,2 минг киши (2022 йил 1 январь), аҳолининг 67 фоизи қишлоқ жойларда яшайди. Вилоят 12 та маъмурий туманга ажратилган, маъмурий маркази Урганч шаҳри.

Табиати. Вилоят чўл зонасида, Хоразм воҳасининг ғарбий қисмида жойлашган, ўртача 100 м. баландликда жойлашган. Рельефи пасттекисликдан иборат. Қорақум чўлига туташган ғарбий ва жануби-ғарбий қисми қум билан

копланган. Фойдали қазилмалардан оҳактош, қум, гил ва бошқа қурилиш материаллари бор. Иқлими кескин континентал.

Аҳолиси, асосан, ўзбеклар (96,3%), шунингдек туркман, рус, козоқ, татар, корейс, қорақалпоқ ва бошқа миллат вакиллари яшайди. Аҳолининг ўртача зичлиги 1 км² га 305,4 киши. Шаҳарликлар 636,1 минг киши, қишлоқ аҳолиси 1 288,1 минг киши.

Қадимда Хоразмда яшовчи ўзбек қабилалари бир неча этник гуруҳ бўлиб, улар Абулғози Баходирхон (1643-1664) томонидан 4 гуруҳ (тўп) га бўлинган. Ҳар бир гуруҳга 2 қабила (1-гуруҳга уйғур ва найман, 2-гуруҳга қўнғирот ва қиёт, 3-гуруҳга нукуз ва манғит, 4-гуруҳга қанғли ва қипчоқлар) бирлаштирилган. Шунингдек, бир неча қабила қолдиқлари (жалойир, кенагас, дўрмон, юз, минг, ших, катағон) ва айрим этник гуруҳлар (алиэли, хўжаэли ва сайидлар) мавжуд бўлган. Амударёдан сув оладиган каналлар ва суғориладиган ерларнинг катта қисми шу қабила ва уруғларга тақсимлаб берилган ва улар аста-секин ўтроқлашиб, деҳқончилик билан шуғулланганлар. Қолган гуруҳлар Хоразмда жуда кам бўлиб (қўнғиротлар ва бошқалар) вилоятнинг Гурлан ва Шовот туманлари, манғитлар Гурлан тумани ва Шовот тумани (Анбар Манақда), қиётлар Шовот туманида, қипчоқлар Урганч, Шовот ва Қўшқўпир туманлари, дўрмонлар Урганч ва Шовот туманларида, хидирэли Урганч ва Хивада, тама Хонқа ва Боғот туманларида жойлашган.

Хўжалиги. Хоразм вилояти иқтисодиётида қишлоқ хўжалиги билан бирга саноат ҳам салмоқла ўрин эгаллайди. Пахта толаси, калава ип, гилам, озик-овқат маҳсулотлари, машина ускуналари экспорт қилинади.

Вилоятда пахта тозалаш саноати ривожланган (барча туман марказлари ва Урганч шаҳрида пахта тозалаш заводлари бор). Гурлан, Боғот, Хонқа, Урганч, Хива ва Ҳазораспда тўқимачилик, пиллакашлик, тикувчилик; Хивада гилам фабрикаси – “Хива гилами” АЖ ишлаб турибди. Фаолият кўрсатаётган жами корхона ва ташкилотлар 13 748 та.

Вилоятда 36 қўшма корхона ва уларнинг филиаллари ишлаб турибди. Ўзбекистон—Туркия “Багат Текстиль”, “Хоразм-Нуртоп”, “СемурғСанТе”, “Хоразм Текстиль”, “Мемгилам”; Ўзбекистон—АҚШ “Амерозиндустриес”, “Хива маликаси”, “Нурлайт”, “Раҳнамо Нур”; Ўзбекистон—Германия “Юнихо”, “ЎзОлмонХотелз”, “Хива Карпет”; Ўзбекистон—Британия “Хива”; Ўзбекистон—Россия “НамунаАгрофуд”; Ўзбекистон—Италия “Мева”; Ўзбекистон—Украина “КиевХоразм”; Ўзбекистон—Хитой “Азия Текстиль

ЛТД”; Узбекистан—Туркменистон “ҒайратХумоюн” ва бошқа шулар жумласидандир.

Қишлоқ хўжалиги асосини пахтачилик ва ғаллачилик ташкил этади. Полизчилик, сабзавотчилик, боғдорчилик, чорвачилик, пиллачилик ҳам ривожланган. Ширкат, ижара ва хусусий фермер, деҳқон хўжаликлари, акциядорлик жамиятлари фаолият кўрсатади. Вилоятда жами экин майдони 232,1 минг гектар.

Хоразм вилоятининг харитадаги ўрни. Фото: Википедия

Транспорти. Хоразм вилояти орқали Тошкент-Москва, Душанбе-Москва йўналишида темир йўл ўтган, Урганч-Тошкент, Хива-Тошкент йўналишларида поездлар қатнайди. Транспорт йўли узунлиги 128 км. Амударё устига қурилган Ҳазорасп темир йўл кўприги ишга туширилиб (2004 йил), Ҳазорасп-Мискин-Тошкент темир йўл масофаси қисқарди. Кўприк суткасига 14 поезд, 20 минг автомобиль ўтказиш имкониятига эга. Вилоятдаги қаттиқ қопламали автомобиль йўлларининг узунлиги 2 750 км. Хива-Урганч йўналишида троллейбус қатнови (1997 йилдан) йўлга қўйилган. Урганч, Хива шаҳарларидан Тошкент, Самарқанд, Навоий, Бухоро, Нукус ва бошқа шаҳарларга автобуслар қатнайди. Урганч шаҳрида халқаро ва маҳаллий йўналишлар аэропортларидан хорижий давлатлар (ш.ж. Москва, Санкт-Петербург, Қозон, Оқтов ва бошқа), шунингдек Тошкент, Термиз, Фарғона ва бошқа шаҳарлар билан мунтазам авиация алоқаси ўрнатилган. Вилоят орқали Ўрта Осиё-Марказ, Бухоро-Урал, Туркменистон-Россия халқаро газ магистрал қувурлари ўтказилган.

Меъморий ёдгорликлар.

Хоразм вилоятидаги тарихий ва меъморий ёдгорликлар жаҳонга машҳур. Вилоятда 149 меъморий ва шаҳарсозлик, 16 археологик, 21 монументал санъат ва ҳайкалтарошлик ёдгорликлари бор. Меъморий ёдгорликларнинг асосий қисми Хива шаҳрида жойлашган.

Унинг Ичан қалъа қисми эса ЮНЕСКОнинг Умумжаҳон маданий мероси рўйхатига киритилган. Хивадаги ёдгорликлардан Жума масжиди (X-XVIII асрлар), Пахлавон Маҳмуд меъморий мажмуаси (XIV аср, XIX-XX аср бошлари), Саид Алоуддин (XIV-XVIII асрлар), Уч Авлиё (1549,1821) мақбаралари, Тошҳовли (XIX аср), Кўҳна Арк (XVII-XIX асрлар) саройлари, Муҳаммад Аминхон мадраса ва минораси ҳамда бошқа объектлар меҳмонлар ва сайёҳлар диққатини ўзига тортади. Шунингдек, Хива, Ҳазорасп, Хонқа, Шовот, Янгиариқ, Қўшқўпир, Боғот ва бошқа туманларида ҳам тарихий обидалар мавжуд. Шулардан Хива туманидаги Чодра ҳовли (XVIII-XIX асрлар), Шоҳимардон меъморий мажмуаси (XIX аср), Қубла Тозабоғ саройи (1893-1913), Ҳазораспдаги Музробшоҳ (XVI-XVIII асрлар), Шайх Қосим эшон мақбаралари (XVIII-XIX асрлар), қадимги Ҳазорасп қалъаси (милл. авв. VI-V асрлар), Хонқа туманидаги Сайд ота масжиди (1766), Шовот туманидаги Вайанган бобо мақбараси (XVI-XIX асрлар), Янгиариқ туманидаги Шайх Мухтор Валий (Остонабобо, XIV аср) меъморий мажмуаси, Қўшқўпир туманидаги Иморат бобо меъморий мажмуаси (XVI-XIX асрлар) ва бошқаларни айтиш мумкин.

Мустақиллик йилларида вилоятда яқка тартибда уй-жой қуриш тез ривожланди. Урганч, Хива шаҳарларига йўлдош Наврўз, Қосимобод шаҳарчалари бунёд этилди. Вилоятда тарихий ва меъморий ёдгорликларни асраш, таъмирлаш ишларига Ўзбекистон ҳукумати томонидан катта эътибор берилмоқда. Хива шаҳрининг 2500-йиллик юбилеи (1997), Жалолиддин Мангубердининг 800-йиллиги (1999), Авесто китоби яратилишининг 2700-йиллиги (2001) байрамлари арафасида вилоятда кенг миқёсда меъморий ёдгорликларни таъмирлаш, улар атрофларини ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари амалга оширилди. Хоразм вилояти 2003 йил 22 августда Жалолиддин Мангуберди ордени билан мукофотланди.

Лойиҳа кўлами, шу жумладан унинг қуввати, мақсади ва вазифалари

Юқорида айтиб ўтилганидек, лойиҳанинг асосий мақсади аҳолидан чиқинди йиғиб олиш қамров даражасини 100%га чиқариб, йиғилган чиқиндини саралаш ва шу оркали даромад кўриш ҳисобланади.

Бунинг учун, талабгор корхона, давлат шериги томонидан 7 йил давомида бўлиб тўлаш шарти билан берилаётган мавжуд ва сотиб олиниши таклиф қилинган асосий воситаларни келишилган график асосида ишга тушириб халққа манфаат етказиши лозим. Шу боис, давлат шериги қўйидаги шартларни амалга оширишни вазифа қилиб қўяди:

- Аҳолидан чиқинди йиғиш қамров даражасини 100%га етказиш учун зарур махсус техникалар сонини **31** тага етказиш учун қўшимча **7** дона чиқинди ташувчи техникани инвестиция қилиш;

- Чиқиндиларни йиғиш учун **30** дона махсус жой (чиқинди йиғиш майдончалари) яратиш оркали аҳолига қўшимча қулайлик яратиш ва чиқинди ташишда харажатларни оптималлаштириш;

- Чиқинди йиғиш жойларида, чиқинди йиғилиши мўлжалланган кунлар интервалларида чиқиндиларни тўплашни тартибли ва самарали олиб бориш учун, лойиҳа доирасида **100** дона чиқинди контейнерларини инвестиция қилиш;

- Аҳоли ва юридик шахсларга қўшимча қулайликлар яратиш мақсадида, мажбурий бўлган тўловларни тўлашни ва қарздорликларни текширишни электронлаштиришни йўлга қўйиш.

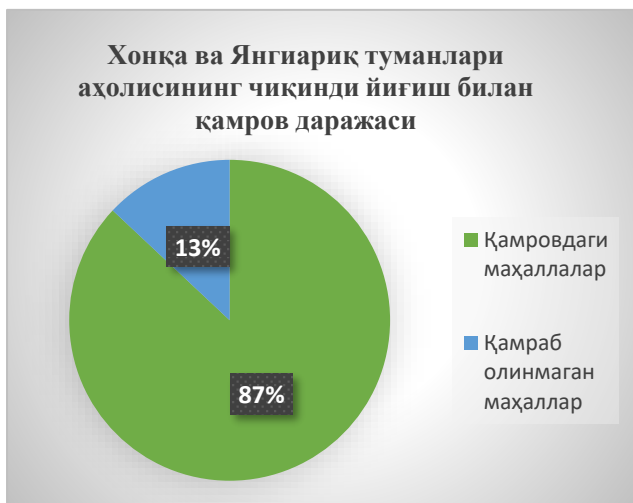
Инвестиция киритилиши муддати уч йил эканлиги инобатга олинган ҳолда, биринчи йилда қамров ўзгармасдан қолиши ва кейинги йиллардан қамров даражаси, Хоразм вилоятида аҳоли ва юридик шахслардан чиқиндини олиб кетиш ва ҳосил бўлган чиқиндини саралашни, 100%га кўтариш режалаштирилган.

Давлат шериги талабгорга қуввати аҳолидан чиқиндини ташиш учун зарур махсус чиқинди ташувчи техникалар ва бошқа турдаги лойиҳа доирасида қўлланиладиган техникалар харид қилиш, агар мавжуд бўлса улардан шу лойиҳа учун фойдаланиш талабини қўяди.

Лойиҳадан фойда кўрувчилар

Лойиҳа амалга оширилиши Хоразм вилоятида экологик вазиятни барқарорлаштириш, вилоят аҳолиси чиқинди ташиш бўйича дуч келаётган муаммоларни бартараф этишга хизмат қилади. Худуддаги маҳалла фуқаролар йиғини, кўп қаватли уйлар, шаҳар ичидаги юридик шахслар лойиҳадан асосий фойда кўрувчилар ҳисобланади.

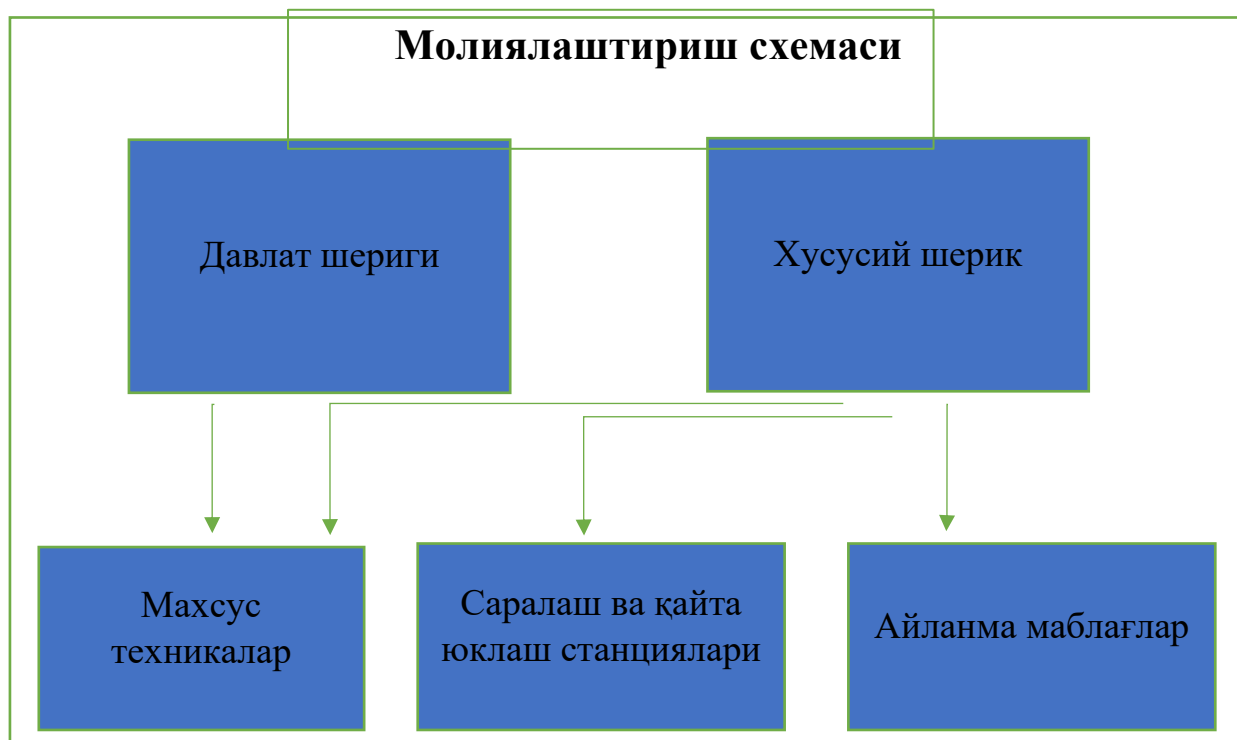
Молиялаштириш манбалари, схемалари ва графиги (йиллар кесимида)

Лойиҳани молиялаштириш манбаси талабгорнинг ихтиёрида бўлиб, талабгорнинг ўз манбалари ёки ташқи манбалардан (кредит, лизинг, бошқа корхонанинг молиявий ёрдами ва ҳоказо) бўлиши мумкин. Лойиҳанинг умумий нархи **9 611 096,03** минг сўмни ташкил қилади.

Лойиҳанинг долзарблиги

Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг муҳим таркибий қисми атроф-муҳитни муҳофаза қилишни таъминлаш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш, худудларнинг санитария ва экологик ҳолатини яхшилашга қаратилган.

Шу ўринда Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан тизимли равишда қатор ишлар амалга оширилди. Жумладан, маҳаллий ҳокимликлар ҳузуридаги ободонлаштириш бошқармалари негизидаги санитар тозалаш участкалари тасарруфида бўлган 1 439 та махсус техника, 86 та автотарози, 1 102 та чиқинди тўплаш майдончаси, 6 131 та контейнер ва 160 та қаттиқ маиший чиқинди полигонлари давлат унитар корхоналари тасарруфига ўтказилди.

Аммо, шу билан бирга, қаттиқ маиший чиқиндиларни ташиб кетишни ташкил этиш ва улардан фойдаланиш соҳасида хусусий тадбиркорлик фаолиятини янада ривожлантириш борасида ҳали ҳал этилмаган қатор муаммолар мавжуд.

Мухтасар айтганда, Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан соҳада инфратузилмани такомиллаштириш бўйича амалга ошириб келинаётган ишлар юртимизда экология ва санитария муҳитини янада яхшилаш, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, шаҳар ва қишлоқларимизнинг янада обод ва кўркем қиёфа касб этиши йўлидаги улкан амалий қадамлардан биридир.

Мазкур лойиҳа ҳам шу ўзгаришларнинг ва ўзгартиришларнинг давоми ўлароқ, ҳудудда экологик вазиятни яхшилаш ва чиқиндиларни йиғиш ҳамда қайта ишлаш орқали аҳолини турмуш даражасини яхшилаш учун хизмат қилади.

2. Молия бўлими

2.1 Лойиҳани амалга ошириш ва молиялаштириш даври

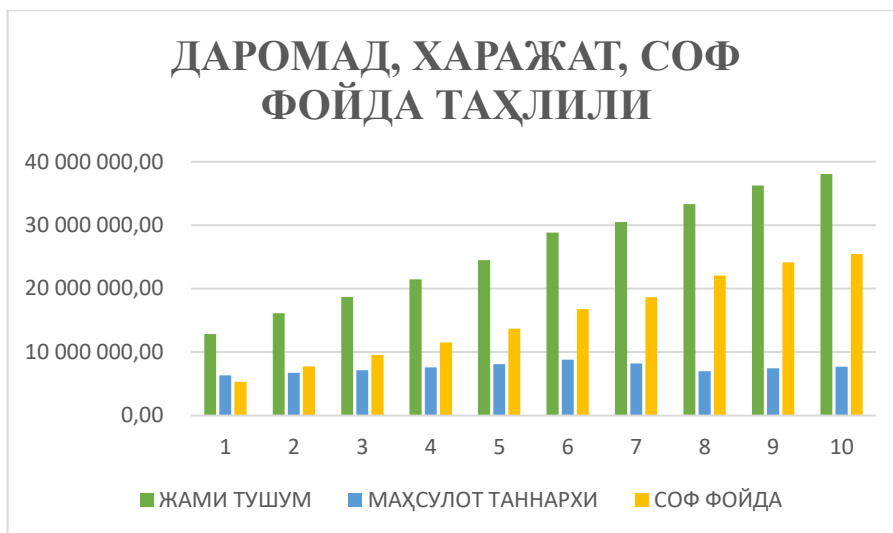
Лойиҳанинг дастлабки қиймати 9 611 096,03 минг сўми ташкил қилади. Лойиҳани молиялаштириш манбаси - хусусий шерикнинг ўз маблағлари, ҳомийлик маблағлари, тижорат банкларининг кредитлари ҳамда қонунчиликда тақиқланмаган бошқа ташқи манбалар бўлиши мумкин. Лойиҳани молиялаштириш манбаси сифатида бюджет маблағларидан фойдаланиш кўзда тутилмаган.

Лойиҳани амалга ошириш учун, хусусий шерикнинг натижаларида корxonанинг ликвидлиги ва рентабеллиги кўриниши керак. Бунга қўшимча қилган ҳолда, корxonанинг режаларида ҚМЧ соҳасидаги хизматларга бўлган талабни қондириш асосий вазифа сифатида кўрилиши керак.

минг сўм

Кўрсаткичлар	Давлат ташкилоти	Хусусий шерик	ЖАМИ	Структура (%)
Асосий воситалар (ишлаб чиқариш ускуналари ва махсус техникалар)	12 169 455,00	8 160 000,00	20 329 455,00	93%
Қурилиш ва реконструкция харажатлари		800 000,00	800 000,00	4%
Жами капитал қўйилмалар	12 169 455,00	8 960 000,00	21 129 455,00	97%
Эксплуатация харажатлари (молиявий харажатлар ва айланма маблағлар)	25 000,00	651 096,03	676 096,03	3%
Лойиҳани тайёрлаш харажатлари	25 000,00	0,00	25 000,00	0,11%
Айланма маблағлар	0,00	601 096,03	601 096,03	2,76%
Лойиҳани амалга ошириш билан боғлиқ бўлган бошқа кўзда тутилмаган харажатлар	0,00	50 000,00	50 000,00	0,23%
Бошланғич инвестицион капитал	12 194 455,00	9 611 096,03	21 805 551,03	100%
Бошланғич инвестицион капитал (АҚШ доллари эквивалентида)	1 108 080,12	873 336,65	1 981 416,77	
Улушлар	55,9%	44,1%	100%	

Ушбу лойиҳани амалга ошириш учун **3 йил** давомида **9 611 096,03** минг сўм миқдорида пул маблағларини жалб қилиш кўзда тутилмоқда. Хусусий шерик билан тузилаётган битим муддати **10 йил**ни ташкил қилади.

2.2 Ишлаб чиқариш харажатлари (эксплуатация харажатлари) ҳисоб-китоби

Умумий эксплуатация харажатлари 676 096,03 минг сўмни ташкил қилади. Ушбу маблағнинг асосий қисми 96,30 фоизи ёки 651 096,03 минг сўми хусусий шерик бўлишга талабгор томонидан қопланади. Давлат шериги сифатида Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш қўмитаси лойиҳани тайёрлаш билан боғлиқ харажатлар учун 25 000,00 минг сўм ажратади.

Лойиҳа тўлиқ қувватда ишласа, унинг бир йиллик умумий харажатлари 9,91 млрд. сўмни ташкил қилади. Харажатлар таркиби қуйидаги жадвалда кўрсатилган:

минг сўм

Харажатлар таркиби	Харажат миқдори	Харажат тури
Ишлаб чиқариш харажатлари	3 931 292	Ўзгарувчан харажат
Электр ва ресурслар харажати	22 675	Доимий харажат
Электр ва ресурслар харажати	430 820	Ўзгарувчан харажат
Ишлаб чиқариш ходимлари иш ҳақи харажатлари	2 145 120	Доимий харажат
Ягона ижтимоий тўлов	257 414	Доимий харажат
Бошқа ишлаб чиқариш харажатлари	78 626	Доимий харажат
Мавжуд асосий воситалар амортизацияси бўйича харажатлар	1 825 418	Доимий харажат
Инвестиция қилинаётган асосий воситалар амортизация бўйича харажат	870 400	Доимий харажат
Бошқа операцион харажатлар	64 940	Доимий харажат
Бошқа операцион харажатлар	64 940	Ўзгарувчан харажат
Администрация иш ҳақи	162 000	Доимий харажат
Ягона ижтимоий тўлов	19 440	Доимий харажат
Банк комиссияси	1 794	Доимий харажат
Банк комиссияси	34 092	Ўзгарувчан харажат
ЖАМИ ХАРАЖАТЛАР	9 908 971	

2.3 Нарх стратегияси, маҳсулот таннархи, тарифлар

Нарх стратегияси компаниянинг фаолият йўналиши ва даромад манбаларига қараб ички ва ташқи факторларга боғлиқ. Корхонанинг аҳоли ва юридик шахслардан чиқиндини ташиш учун оладиган тўлови нархлари миқдори корхонанинг ўзига боғлиқ эмас. Чунки ушбу тўлов нархлари вилоят ҳокими қарори билан бутун Хоразм вилояти ҳудудида бир хил этиб белгилаб келинади ва бу тартиб ҳозирда ўзгартирилиши режалаштирилмаган.

Сараланган иккиламчи хом ашёни сотишдан тушадиган тушум миқдори эса эркин бозор шароитида шаклланган талаб ва таклифга боғлиқ.

Хоразм вилояти қарорига кўра, Хоразм вилоятида жисмоний шахслар учун бир йиллик тариф миқдори киши бошига 27,6 минг сўми, юридик шахслар учун 1 куб метр ҚМЧ учун 32,0 минг сўми ташкил қилади. Тарифларнинг ўсиши (йиллик ўсиш миқдори 5%) ни ҳисобга олган ҳолда лойиҳа амалга оширилиш муддати, 10 йил давомида тарифлар қуйидагича бўлиши тахмин қилинмоқда:

Лойиҳа доирасида таклиф қилинаётган тарифлар прогнози

минг сўм

Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
Жисмоний шахслар	1 кишига 1 йил учун	27 600	28 980	30 360	31 740	33 120	35 880	37 260	40 020	42 780	44 160
Юридик шахслар	1м. куб ҚМЧ (ҚҚСсиз)	32 000	33 600	35 200	36 800	38 400	41 600	43 200	46 400	49 600	51 200

Корхонанинг бир йиллик ишлаб чиқарадиган маҳсулотлари ва кўрсатадиган хизматларининг умумий таннархи лойиҳа амалга оширилишининг 1-йилида 6,55 млрд. сўми ташкил этиши прогноз қилинмоқда. Ушбу таннарх таркибига:

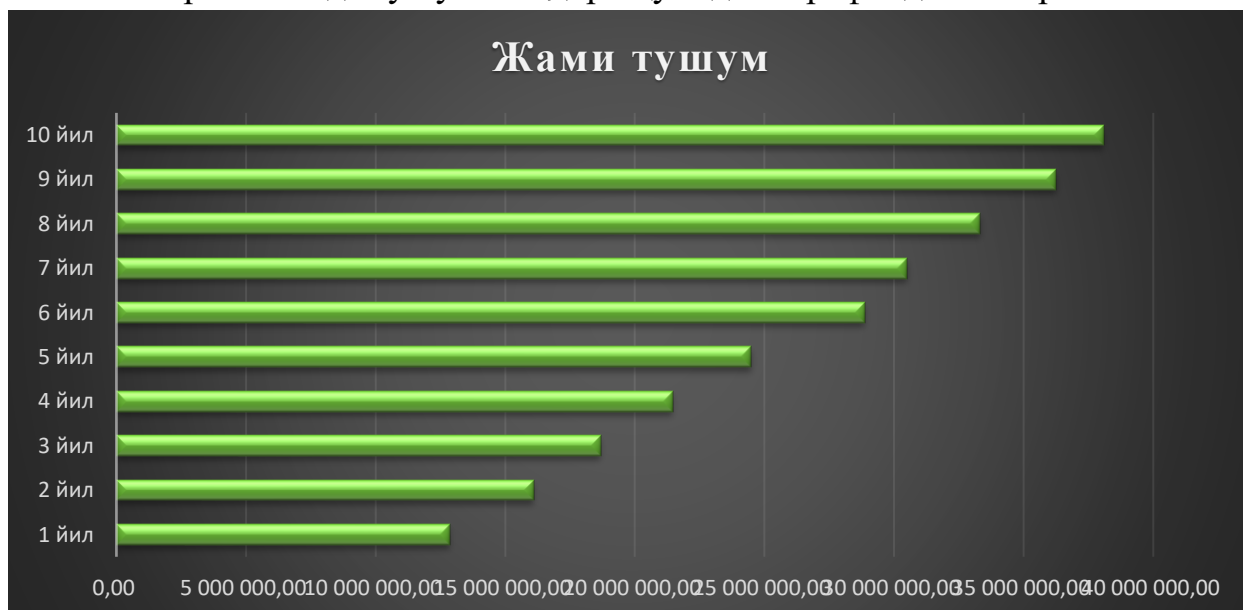
- ишлаб чиқариш харажатлари;
- энергия ресурслари харажатлари;
- ишлаб чиқариш ходимлари иш ҳақи харажатлари ва улар учун тўланган ЯИТ;
- мавжуд ва инвестиция қилинган асосий воситалар амортизацияси харажатлари;
- бошқа ишлаб чиқариш харажатлари;
- бошқа операцион харажатлар;
- маъмурият харажатлари ва улар учун тўланган ЯИТ;
- банк комиссияси;
- солиқлар киради.

2.4 Даромадлар ҳисоб-китоби

Ҳисоб-китобларга кўра, корxonанинг тўлиқ қувватда ишлаш шароитида бир йиллик жами даромадлари миқдори 34,72 млрд. сўмни ташкил қилади. Бунда аҳоли ва юридик шахслардан олинадиган чиқинди учун тўлов 8,75 млрд. сўм, сараланган иккиламчи хом-ашёни сотишдан тушган тушум 25,98 млрд. сўм бўлади. Ҳисоб-китобларда иккиламчи хом ашё (жумладан қоғоз, металл, резина ва ш.к.) саралаб, қайта сотилиши кўзда тутилган. Бироқ, хусусий шерикликка давогар корxonанинг мавжуд ишлаб чиқариш қувватлари, ушбу соҳадаги тажрибасидан келиб чиққан ҳолда, сараланган иккиламчи хом ашё қайта ишланиши, қиймат занжирида қўшимча қиймат яратиши мумкин. Бу эса олиниси мумкин бўлган даромадлар миқдори ва улушини ортишига олиб келади.

Йиллар кесимида тушум миқдори қуйидаги графикда келтирилган:

2.5 Лойиҳанинг молиявий кўрсаткичлари таҳлили (WACC, IRR, NPV)

Лойиҳа доирасида бир қатор молиявий кўрсаткичлар таҳлил қилинади. Ушбу кўрсаткичлар корхонанинг даромадлигини, киритилаётган инвестиция ўзини оқлаш-оқламаслиги, инвестициянинг даромадлик миқдорини тавсифлайди.

Дисконт ставкаси — бу келажакдаги даромад оқимларини ягона жорий қийматга айлантириш учун ишлатиладиган фоиз ставкаси.

Дисконтланган қоплаш муддати (discounted payback period, DPP) – бу лойиҳанинг рентабеллигини аниқлаш учун ишлатиладиган капитал бюджетлаштириш тартиби. Дисконтланган қоплаш муддати келгуси пул оқимларини дисконтлаш ва пулнинг вақт қийматини ҳисобга олиш йўли билан дастлабки харажатларни қоплаш учун қанча вақт кетишини билдиради. Ушбу ўлчов лойиҳанинг мақсадга мувофиқлиги ва рентабеллигини баҳолаш учун ишлатилади.

Соф дисконт даромад (net present value, NPV) – бу келажакдаги тўловлар оқимининг бугунги қийматини топиш учун фойдаланиладиган ҳисоб-китоблар натижасидир. У пулнинг вақт қийматини ҳисобга олади ва шу инвестиция муқобилларини таққослаш учун фойдаланилиши мумкин.

NPV сармоя киритиш учун зарур бўлган капитал нархидан келиб чиқадиган дисконт ставкасига таянади ва салбий NPV бўлган ҳар қандай лойиҳа ёки инвестициядан қочиш керак.

Ички рентабеллик даражаси (internal rate of return, IRR) – бу келажакдаги пул тушумларининг ҳозирги қиймати ва дастлабки инвестиция харажатлари тенглаштирилган фоиз ставкаси, бунда соф дисконт даромад (NPV) 0 га тенг. NPV шу кунгача дисконтланган пул оқими асосида ҳисобланади.

Капитал баҳосининг ўртача қиймати (Weight average cost of capital, WACC) – бу капиталнинг ўртача қиймати, индикатор ҳар хил қимматли қоғозларга, лойиҳаларга сармоя киритиш зарурлигини баҳолашда ва кутилаётган инвестиция даромадларини дисконтлашда ва компания капиталининг нархини ўлчашда ишлатилади.

Фойдалилик индекси (Profitability index, PI) – бу лойиҳанинг ёки инвестициянинг жозибadorлигини ўлчайдиган кўрсаткич. PI келажакдаги кутилаётган пул оқимларининг жорий қийматини лойиҳадаги дастлабки инвестиция миқдorigа бўлиш йўли билан ҳисобланади.

Кўрсаткич	Ҳисоб-китоб
Дисконт ставкаси	17 %
Лойиҳа амалга ошириш даври, йил	10 йил
Инвестиция даврини ҳисобга олган ҳолда дисконтланган қоплаш муддати (DPP), йил	5 йил
Соф дисконт даромад (NPV) 10 йил учун, минг сўм	31 806 512
Ички рентабеллик даражаси (IRR), %	41 %
Капитал баҳосининг ўртача қиймати (WACC), %	26,2 %
Фойдалилик индекси (PI)	0,2

2.6 Молиявий хавф-хатарларни баҳолаш ва рисклар

Ихтиёрий бизнес учун риск тушунчаси таниш ва ўша бизнеснинг бир қисми ҳисобланади. Бизнесда рискни минимум даражага тушириш мумкин, бироқ уни бутулай йўқ қилиб бўлмайди. Рискни бизнесга салбий таъсир қиладиган воқеа ёки ҳолат сифатида таърифлаш мумкин. Паст даражадаги кўриқлаш туфайли корхонада активларнинг ёки бошқа қимматликларнинг йўқолиши, ускуналар ўғирланиши ана шундай рисклар таркибига киради.

Бизнесда энг кўп тарқалган риск турлари кўйидагилар:

- стратегик – бизнесга бутунлигича таъсир қиладиган ечимлар;
- мувофиқлик (комплеанс) – қонунлар, қоидалар, стандартлар ва амалиётдаги кодекслар билан иш жараёнини мувофиқлаштириш зарурати;
- молиявий – бизнеснинг молиявий транзакциялари, тизими ва структураси;
- операционал – операцион ва маъмурий тартиб-қоидалар;
- экологик – ташқи ҳодисалар, об-ҳаво ва ноқулай иқлим шароитлари;
- репутацион – корхонанинг жамоат олдида ёки давлат шериги олдидаги обрў-эътибори.

Юқорида тилга олингани каби рискларни йўқотиб бўлмайди. Хавф-хатарни энг паст даражага тушириш учун эса уларни тўғри бошқариш (риск менежмент) талаб этилади. Риск менежмент бизнес турига қараб фарқ қилади.

Хавф-хатарни бошқаришда кўйидаги босқичларга эътибор қилиш керак:

1. Хавфни аниқлаш;
2. Хавфни баҳолаш;
3. Хавфни бошқариш;
4. Кузатиш ва кўриб чиқиш.

Корхонада юзага келиши мумкин бўлган молиявий хавф-хатарларга тўғридан-тўғри бош бухгалтер ҳамда бош директор жавобгар бўлади. Иш жараёнида моддий қийматликлар миқдорининг камайиши, корхона активлари

ҳажмининг пасайиши нафақат ўғрилик, кўзбўямачиликдан балки, эҳтиётсизлик оқибатида нотўғри юритиладиган бухгалтерия ҳисоботидан ҳам бўлиши мумкин.

Қаттиқ-маиший чиқиндиларни тўплаш ва қайта ишлаш бизнесида қайта ишланган маҳсулотларни харидорларга сотишда маҳсулот таннарих нотўғри ҳисобланган бўлса ва қайта ишланган хом ашё унга кетказилган харажатдан арзонроққа сотилса, бу корхона учун келгуси даврда зарарли молиявий натижаларга, хусусан салбий пул оқимига олиб келади.

3-бўлимда таъкидланганидек, бош бухгалтернинг вазифалари сирасига молиявий прогнозлар ва риск таҳлили киради. Бу борада бош бухгалтер зарур ҳисоб-китоб таҳлил ишларини амалга ошириши ва керакли чора кўриши ёки чора кўрилиши кераклиги тўғрисида раҳбариятга хабар бериши керак.

Молиявий риск инфляцион жараёнлар, ҳар томонлама тўловга лаёқатсизлик, валютавий тебранишлар ва бошқалардан келиб чиқади.

Бу рискларни компанияда молиявий бошқарув тизимини яратиш ва компаниянинг пул оқимларини самарали бошқариш йўли билан минималлаштириши мумкин.

Форс-мажор rischi – кутилмаган ҳолатлар (табiiй офатлар, иш ташлашлар, урушлар ва бошқалар) оқибатида юзага келадиган риск тури.

Бу рискларни камайтириш чора-тадбирлари корхонанинг молиявий мустаҳкамлиги етарли даражада бўлиши, зарур вақтда корхона форс-мажор ҳолатлари учун ишлатишга етарли пул-маблағлари мавжуд бўлиши билан боғлиқ.

3. Ижтимоий бўлим

3.1 Лойиҳанинг меҳнат ресурсларига эҳтиёжи ва унинг аҳоли бандлигига таъсири

Ҳар қандай лойиҳанинг муваффақиятли амалга ошиши учун зарур бўлган омилларида бири у лойиҳа доирасида ишлайдиган ишчи кучи, яъни меҳнат ресурслари саналади. Лойиҳа доирасида кўп миқдорда тор доирадаги юқори малакали мутахассисларга эҳтиёж сезилмайди. Шунинг учун Хоразм вилоятида қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш, ташиш, саралаш кластер хизматларини ташкил қилиш лойиҳаси доирасида ўрта маълумотли ишчилар ишга ёлланиши мақсадга мувофиқ.

Ҳисоб-китобларга кўра, ушбу лойиҳа доирасида Хоразм вилояти 1-лоти ҳудудида 151 та янги иш ўрни яратилади.

Давлат-хусусий шериклик асосида ташкил этиладиган лойиҳанинг бир йиллий умумий меҳнатга ҳақ тўлаш миқдори 2,58 млрд. сўмни ташкил этади. Ушбу маблағнинг 2,31 млрд. сўми ходимларнинг ойлик иш ҳақи учун, 276,85 млн. сўми ягона ижтимоий тўлов саналади. Ходимларга ойлик ва йиллик тўланадиган ҳақ миқдори қуйидаги жадвалда келтиришган.

Кўрсаткичлар	Сони	Ўртача ойлик иш ҳақи	Йиллик иш ҳақи фонди
МАЪМУРИЯТ			
Директор	1	4 000,00	48 000,0
Директор ўринбосари	1	3 500,00	42 000,0
Ишлаб чиқариш бўйича директор ўринбосари	1	3 500,00	42 000,0
Бош бухгалтер	1	2 500,00	30 000,0
ЖАМИ	4		162 000,00
<i>Ягона ижтимоий тўлов</i>	<i>12%</i>		<i>19 440,00</i>
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ХОДИМЛАРИ			
Юкловчилар	71	1 200,00	1 026 720,0
Ҳайдовчилар	40	1 200,00	576 000,0
МФЙларда тўловлар бўйича мутахассис	28	1 200,00	398 400,0
Истеъмолчилар билан ишлаш бўйича мутахассис	3	1 500,00	54 000,0
Юридик шахслар билан ишлаш бўйича мутахассис	2	1 500,00	36 000,0
Қоровул	3	1 500,00	54 000,0
ЖАМИ	147		2 145 120,00
<i>Ягона ижтимоий тўлов</i>	<i>12%</i>		<i>257 414,40</i>
ҲАММАСИ БЎЛИБ	151		2 583 974,40

Лойиҳани бошқарадиган маъмурият ходимлари 4 кишини ташкил қилиб, улар директор, унинг ўринбосари, директорнинг ишлаб чиқариш масалалари бўйича ўринбосари ҳамда бош бухгалтердан иборат. Маъмурият учун йиллик иш ҳақи фонди **181 440** минг сўмни ташкил қилади.

Директорнинг вазифалари қуйидагилардан иборат:

- менежерларни ишга қабул қилиш, танлаш, йўналтириш, ўқитиш ва қайта тайёрлаш ва интизом билан бошқарув (менежмент) самарадорлигини оширади; кадриятлар, стратегиялар, мақсадлар қўйиш ва уларга эришиш; жавобгарликни тайинлаш, иш натижаларини режалаштириш, кузатиш ва баҳолаш;
- нархларни белгилаш ва бизнес битимлари тузиш;
- бизнес учун йўналиш белгилаш;
- ташкилотнинг мақсади, вазифалари ва умумий йўналишини яратиш, мулоқот қилиш ва амалга ошириш;

- компания номидан чеклар ва ҳужжатларни имзолаш;
- ташкилотнинг муваффақиятли одимлашини таъминлаш.

Директор ўринбосари вазифалари:

- директор турли сабабларга кўра иш вазифасини бажара олмай қолганда, унинг номидан корхонани бошқариш, иш жараёни узлуксизлигини таъминлаш;
- корхонада ишлар фаолиятини тўғри ташкил қилиш.

Ишлаб чиқариш бўйича директор ўринбосари:

- ишлаб чиқариш жараёнлари тўғри ташкил этилиши, жойларда юзага келадиган камчиликларни бартараф этишда тўғридан-тўғри масъул;
- ишлаб чиқариш ходимларини назорат қилиш, уларнинг иш фаолиятини юзага келиши мумкин бўлган анормал ҳолатларда қарорлар қабул қилиш ва бу орқали ишлаб чиқариш жараёнидаги муаммоларни бартараф қилиш вазифаларини бажаради.

Бош бухгалтер:

- корхона учун молиявий ва бухгалтерия ҳисоботлари тайёрлаш учун жавобгар;
- корхона раҳбариятига молиявий таҳлиллар, ривожланиш бюджети ва бухгалтерия ҳисоботларини тақдим этади;
- молиявий прогнозлар ва риск таҳлили учун жавобгардир.
- нақд пул маблағларини бошқариш, умумий бухгалтерия ҳисоби ва бир ёки бир нечта мулк учун молиявий ҳисоботни амалга оширади;
- молиявий тизимлар ва сиёсатни ишлаб чиқиш ва бошқариш учун жавобгар;
- иш ҳақи ҳисоблаш учун жавобгар;
- солиқ қонунчилигига риоя этилишини таъминлайди;
- компания учун барча молиявий операцияларни бошқаради;
- компания учун ички аудитор вазифасини бажаради.

Ишлаб чиқариш ходимлари сони эса 147 кишини ташкил қилиб, уларнинг ҳар бири муайян вазифа бажаради.

Хоразм вилоятида чиқиндиларни тўплаш, ташиш ва қайта ишлаш ишларини ташкил қилиш учун 31 дона чиқинди ташувчи машина ҳамда 9 дона бошқа турдаги махсус техника воситалари зарур. Ушбу техникаларни бошқариш учун 40 нафар ҳайдовчи ишга ёлланади. Шунингдек, ҳар бир чиқинди ташувчи машинада чиқиндиларни юклаш учун 2 нафар юкловчи талаб қилинади.

Чиқиндиларни юклаш жараёнида юкловчи ходимларнинг вақтинчалик меҳнатга лаёқатсизлиги шароитида чиқиндиларни тўплаш ва ташиш

жараёнлари узлуксизлигини таъминлаш мақсадида юкловчилар жами сони 1,15 коэффициенти билан ҳисобланган. Шунда 71 нафар юкловчи талаб этилади.

Чикинди ташиш машиналари ва бошқа махсус техникалар ҳайдовчилари:

- чикиндиларни юклаш ва туширишда ёрдам беради;
- автотранспорт воситаси созлигини текширади, юк машинаси айрим турдаги хавфли чикиндиларни ташиш учун мўлжалланган махсус хавфсизлик ускуналари билан жиҳозланганига ишонч ҳосил қилади;
- автотранспорт воситасининг бузилиши, бахтсиз ҳодисалар ёки қоидабузарликлар ҳақида хабар беради.

Юкловчилар:

- чикинди йиғиш майдончалари, чикиндилар учун контейнерлар тўпланган чикиндиларни махсус чикинди ташиш техникасига юклайди;
- қайта юклаш станциясига олиб борилган ва қайта ишланмайдиган маиший чикиндиларни Мультилифт техникасига ортади ва ҳайдовчилар билан биргаликда полигонга ташийди.

МФЙларда тўловлар бўйича мутахассис:

- маҳаллаларда жойлашган хонадонларда юриб, аҳолидан чикиндиларни ташиш учун тўловларни қабул қилади;
- аҳоли билан тўғридан тўғри муносабатга киришиб, чикиндиларни тўплаш ва ташиш борасида юзага келган эҳтимолий муаммолар тўғрисида корхона раҳбариятини хабардор қилади.

Истеъмолчилар билан ишлаш бўйича мутахассис:

- миждозлар ёки ташриф буюрувчиларни шахсан ёки телефон орқали кутиб олади, уларнинг саволларига жавоб беради ёки керакли ходим томон йўналтиради;
- миждозлар билан барча турдаги алоқа каналлари (телефон, электрон почта, юзма-юз кўришиш ва ш.к.) орвали мулоқот қилади;
- миждозлар билан алоқага чиқиш орқали миждознинг компания маҳсулотлари ва хизматларига қизиқишини ошириш учун барча имкониятлардан фойдаланади;
- потенциал миждозларга сўровлар пайтида аниқ ва фойдали маълумот берилишини таъминлаш учун ташкилот маҳсулотлари, хизматлари, реклама кампаниялари ва бошқалар ҳақидаги янги маълумотлардан доимий равишда хабардор бўлади.

Юридик шахслар билан ишлаш бўйича мутахассис:

- тумандаги юридик корхоналар билан шартномалар имзолайди;

- юридик мижозлар томонидан бажарилган хизматлар учун тўланиши керак бўлган тўловларни қабул қилади.
- туманда янгидан ташкил қилинган юридик фирмаларнинг чиқиндини ташишга эҳтиёжи бор ёки йўқлигини ўрганади. Эҳтиёжи бўлган ширкатларга компания хизматларини таклиф қилади;
- юридик мижозлар билан амалга ошириладиган барча ишларни амалга оширади.

3.2 Мехнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги нормалари

Ўзбекистон Республикасида меҳнат муҳофазаси ва техника хавфсизлиги нормалари 1996 йил 29 июнь куни тасдиқланган “Меҳнат муҳофазаси бўйича ишларни ташкил этиш тўғрисида”ги Намунавий низомга асосан қўлланилади.

Қаттиқ маиший чиқиндиларни йиғиш, ташиш, қайта ишлаш жараёнларининг ихтиёрий босқичида меҳнат қилаётган ишчи-хизматчилар ва ходимлар зарур техника хавфсизлиги нормаларига амал қилиши керак. Иш берувчи корхона ҳамда Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан эса ходимларнинг меҳнат муҳофазаси таъминланади. Техника хавфсизлиги нормалари билан ҳар бир ходим танишиб чиқиши меҳнат жараёнида унга сўзсиз бўйсунуши керак. Қаттиқ маиший чиқиндиларни йиғиш, ташиш, қайта ишлаш жараёнидаги техника хавфсизлик қоидалари қуйидаги босқичларни ўз ичига олади:

- а) чиқиндиларни қабул қилиш;
- б) очиқ контейнерларни локализация қилиш ва қайта юклаш;
- в) эргономика;
- г) чиқиндиларни аниқлаш ва таснифлаш;
- д) номаълум чиқиндиларни ўз вақтида синовдан ўтказиш ва аниқлаш;
- е) нормаларга мос келмайдиган кимёвий моддаларни ажратиш;
- ё) юклаш ва тушириш ишлари;
- ж) чиқиндиларни аралаштириш;
- з) лабораторияда қадоқлаш / шикастланган қадоқ;
- и) чиқиндиларни ташишга тайёргарлик;
- й) хавфсиз юклаш тажрибаси;
- к) чиқиндиларни полигонда сақлаш;
- л) полигонда чиқиндини саралаш;
- м) хавфли ёки фавқулодда вазиятларда фойдаланиладиган ускуналарга ўчириш зарурлигини белгилайдиган ёрликлар ёпиштириш;
- н) дезинфекция тартиб-қоидалари.

Лойиҳа доирасида амалга ошириладиган ишлар меҳнат қилувчи ходимлар ва аҳоли учун хавфли таъсир қилиш муддатини камайтириш учун муҳандислик назорати, маъмурий назорат ёки шахсий ҳимоя воситаларидан фойдаланишни ўрганиши керак. Бунда муҳандислик назорати бошқаларига нисбатан афзал усул ҳисобланади.

Техник назорат воситаларига қуйидагилар киради:

- 1) шамоллатиш;
- 2) ёнғинга қарши воситалардан фойдаланиш;
- 3) технологик изоляция;
- 4) техник операциялар;
- 5) механизациялашган қайта ишлаш ускуналари.

3.3 Лойиҳанинг ижтимоий аҳамияти

Лойиҳани амалга ошириш натижасида ҳудудда маълум бир қатлам ижтимоий гуруҳни иш билан таъминлашга эришилади.

Ушбу лойиҳа доирасида тадбиркорнинг стратегик мақсади бўлиб, Хоразм вилоятидаги ҚМЧни қайта ишлаш имкониятларидан максимал даражада фойдаланиш, шунингдек, келажакда уни янада ривожлантириш ҳисобланади. Лойиҳани яратиш учун асосий шартлар:

- сиғимли ички истеъмол бозорининг мавжудлиги;
- туманда тадбиркорнинг яхши ишчанлик обрўси;
- ушбу соҳада инқилобий ўзгаришларни қилишга тайёр бўлган ёш, умидли, изланувчан жамоанинг борлиги;
- ходимларнинг фаолиятни бошлаш учун тайёргарлиги.

Ташкил қилинадиган фаолиятнинг устувор йўналиши Ўзбекистон Республикасининг кўрсатилаётган хизматларга бўлган эҳтиёжини ҳисобга олган ҳолда, давлат шериги ушбу лойиҳани амалга ошириш имкониятлари кўриб чиқади.

Лойиҳада қатнашувчи иккинчи томон, яъни тадбиркор (хусусий шерик)нинг вазифаси – корxonанинг юқори рентабеллигини таъминлаш ва кўшимча иш ўринлари яратилишига ва корxonанинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини қондиришга ҳисса қўшган ҳолда максимал иқтисодий фойда олишдан иборат.

4. Маркетинг тадқиқотлари бўлими

Ушбу саноатдаги бозор тенденциялари, айниқса мамлакатимизда жуда динамик ва айти пайтда мураккаб. Аммо шуниси аниқки, чиқинди йиғиш ва уни қайта ишлаш саноатидаги компания ишонч қозонгандан кейин, Ўзбекистон қонунчилиги асосида фаолият олиб борадиган компаниялар билан чиқиндини ташиш бўйича, шунингдек, қайта ишланган хом ашёни сотиш бўйича доимий ва барқарор шартномалар имзолаш имкониятига эга бўлади.

Охирги тенденциялар шунини кўрсатадики, чиқиндиларни тўплаш саноати, инвестицион жозибадорлик нуқтаи назаридан, қурилиш ва тижорат бизнеси билан рақобатлаша бошлаган. Бу тармоқлар ривожланиши ва кенгайиши билан кўпроқ чиқинди чиқариши табиий. Шунингдек, турар-жой бозорининг доимий талаби чиқиндиларни йиғиш ва қайта ишлаш саноатининг умумий даромадини барқарорлаштиришга ёрдам беради.

Келгусида чиқинди йиғиш хизматларига бўлган талаб аҳоли сонинг доимий ортиши, хусусийлаштириш ва бизнеснинг яратиши билан кўпайиб бораверади.

Хулоса ўрнида, ёқилғи харажатлари бу саноатдаги лойиҳа харажатларининг муҳим қисмларидан бири саналади. Келгуси йилда чиқиндиларни йиғиш ва ташишда фойдаланиладиган махсус техникаларни ҳаракатлантирадиган дизель ёқилғисининг нархи ошиши ушбу бизнес учун потенциал риск ҳисобланади.

4.1 Маҳаллий ва халқаро бозор имкониятлари

ҚМЧни тўплаш, ташиш, саралаш ва қайта ишлаш бозори, ташкилий тузилма нуқтаи назаридан номукамал рақобат бозори ҳисобланади. Шу билан бирга, у ўзининг бир қанча хусусиятларига кўра иқтисодий назарияда монополистик рақобат ва монополия бозори сифатида таснифланадиган бозор турларига ҳам яқинроқ. Ушбу ҳолатлар муқаррар равишда харидорларнинг хатти-ҳаракатларида, уларнинг асосий мақсадларининг ўзгариши, нархлар тизимида ўз натижасини кўрсатади, бу ҳам давлат томонидан амалга оширилаётган жараёнларни доимий равишда аниқ тартибга солишни талаб қилади.

Хоразм вилоятида қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш, ташиш, саралаш кластер хизматларини давлат-хусусий шерикчилиги асосида бошқариш лойиҳаси ҳудудда чиқиндини йиғиш қамрови даражасини 100 фоиз даражасига чиқариши мўлжалланган. Ҳозирги 87 фоиз қамров даражасида тумандаги уй хўжаликлари ҳамда корхоналарнинг чиқинди ташиш билан боғлиқ эҳтиёжларини тўлалигича қондирмаяпти.

Ўтказилган маркетинг тадқиқотларига кўра, чиқиндиларни йиғиш нуқтаи назаридан, туманда ушбу лойиҳанинг мақсадли бозори сифатида қуйидаги уй хўжаликлари ҳамда корхона ва ташкилотлар лойиҳа доирасидаги ташкил этиладиган корхонанинг мақсадли бозори бўла олади:

- турар-жой бинолари;
- бизнес комплекслари;
- савдо марказлари ва анъанавий бозорлар;
- меҳмонхоналар;
- ресторанлар;
- умумий ўрта таълим мактаблари;
- жамоат объектлари;
- қурилиш майдонлари;
- фермерлар;
- касалхоналар ва бошқалар.

Лойиҳа аҳоли ва юридик фирмалар томонидан чиқариладиган маиший чиқиндиларни Хоразм вилояти ҳудудида тўплаш, ташиш, саралаш ва қайта ишлашни ташкил этишга қаратилган. Ҳудуд аҳолиси 2021 йил ҳолатига кўра, 310 500 кишини ташкил этган ҳамда аҳолининг йиллик ўртача ўсиши 2,59% ни ташкил қилмоқда. Бу эса лойиҳа амалга ошишининг охириги йилига келиб аҳоли сони 57 629 кишига ортиб 368 129 кишини ташкил қилиши билдиради. Шунингдек, Хоразм вилояти Статистика бошқармаси маълумотларига кўра, Хоразм вилоятининг ушбу ҳудуди таркибидаги туманлар Ялпи Ҳудудий Маҳсулоти (ЯҲМ) Ўзбекистон ЯИМнинг ўртача ўсиш кўрсаткичи миқдорида ошмоқда. Аҳоли турмуш даражаси ортиши билан, уларнинг истеъмол даражаси ҳам ортади ва бу ҚМЧ миқдори йилдан йилга кўпайишини англатади.

4.2 Лойиҳанинг кўлами

Лойиҳа Хоразм вилояти ҳудудининг бир қисмини ҳамда унинг 310 500 нафар аҳолисини қамраб олади. Лойиҳа ҚМЧ хизматларининг сифати билан боғлиқ муаммони ҳал қилиш заруриятига асосан амалга оширилмоқда. Лойиҳанинг асосий мақсади бўлиб, ҚМЧни тўплаш, ташиш, саралаш ва қайта ишлаш тизимини қайта шакллантириш, ҳудуддаги экологик ва санитар-эпидемиологик вазиятни, соғлиқни ва ҳаёт шароитларини яхшилаш ҳисобланади.

Шунингдек, лойиҳа чиқиндиларни қайта юклаш станцияси яратилишини кўзда тутди.

4.3. Рақобатдош устунликлар

Давлат-хусусий шериклик асосида Хоразм вилоятида ташкил этиладиган лойиҳа ва уни амалга оширувчи корхона ушбу бозорда, ушбу бизнесда янги ҳисобланади. Чунки ҳозирга қадар чиқиндини тўплаш иши билан ёки давлат томонидан Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси тасарруфидаги Давлат унитар корхоналари (“Тоza hudud” ДУК каби) шуғулланган ёки умуман ҳеч ким шуғулланмаган. Хусусий капиталнинг ушбу бизнесдаги улуши ниҳоятда паст ва кўпроқ Тошкент шаҳри ҳамда вилоят марказлари билан чекланади. Лойиҳа асосида ташкил этиладиган компания ишга киришишдан олдин бозорни пухта ўрганиши, ўзининг қиёсий устунлигидан муваффақиятли фойдаланиши лозим. Ҳудуд бозорини тадқиқ қилиш асосида рақобатда устунлик берадиган бир нечта омиллар топилди. Улар сирасига мижозлар ва ҳамкорлар ишончи, ҳалоллик, чиқинди йиғишнинг бутун туман ҳудудини қамраб оладиган мукамал тармоғи, кучли бошқарув, кучли операцион ҳаракатланиш ва бошқалар киради.

Қаттиқ маиший чиқинди йиғиш ва уни ташиш тармоғи корхонаси тумандаги кичик ва ўрта бизнес вакиллари, шунингдек, йирик саноат корхоналари билан ижобий алоқаларга эга бўлиши, улар орасида етарлича репутацияси бўлиши корхонага бошқалар билан рақобатда устунлик берадиган яна бир муҳим омиллардан биридир.

Корхона ўз ходимлари ва ишчиларига етарлича ойлик иш ҳақи беради. Уларни турли бонуслар ва ижтимоий ёрдам пакетлари билан қўллаб-қувватлайди. Ходимларга Ўзбекистон меҳнат муносабатларини тартибга солиш бўйича қонунлар ва бошқа қонуности ҳужжатларида белгиланган талаблар бўйича меҳтан қилиш, дам олиш учун шароит яратиб беради ва бу орқали тумандаги бошқа корхона ва ташкилотларга қараганда кадрлар меҳнат бозорида устунликка эришади ва ўз ишининг усталари билан меҳнат шартномалари имзолайди. Бу эса корхонага ходимларнинг ушбу бизнесни ривожлантириш учун бизнес эгалари билан бир қаторда жон куйдириши ва қайғуришини беради ва корхона шиддат билан олға интилади.

4.4 SWOT таҳлил ҳамда Marketing Mix (4P) стратегияси

Ушбу лойиҳанинг муваффақиятли амалга ошиши, ундан манфаатдор томонлар кўзлаган мақсадига эришиши учун лойиҳага таъсир қилувчи ички ва ташқи омилларни ҳисобга олган ҳолда унинг SWOT таҳлилинини амалга ошириш керак.

SWOT таҳлил

Кучли томонлари (S – Strength) — кучли бошқарув, Хоразм вилоятидаги йирик аҳоли пунктига чиқиндини ташиш соҳасида хизмат қиладиган кенг тармоқнинг мавжудлиги, лойиҳанинг афзалликлари, иқтисодий устунлиги, миждозларнинг содиқлик дастури ҳамда соҳадаги тадбиркорнинг ишчанлик обрўси.

Кучсиз томонлари (W – Weakness) — ушбу лойиҳа доирасида катта миқдордаги бошланғич капиталнинг талаб этилиши. Ушбу маблағлар, асосан, чиқинди ташиш бўйича махсус техникалар харид қилиш, чиқиндиларни қайта юклаш станцияси сотиб олиш учун сарфланади.

Имкониятлар (O – Opportunities) — йилдан йилга аҳоли сонининг кўпайиб бориши, худудда кичик ва ўрта тадбиркорлик субъектлари сонининг муттасил ўсиши.

Хавф-хатарлар (T – Threat) — иқтисодиётнинг пасайиши, рақобат муҳитининг ҳаддан ортиқ ортиб кетиши, ўзгарувчан харажатлар, ёқилғи нархининг кескин қимматлашуви. Шунингдек, институционал ўзгаришлар вужудга келиши (қонунчилик ўзгариши ва ш.к.).

Marketing Mix ёки 4P стратегияси маркетингда кенг қўлланиладиган стратегиялардан бири бўлиб, у маркетинг режалаштиришнинг тўртта асосий “координаталарига” асосланади. Улар қуйидагилар:

Product (маҳсулот) – товар ёки хизмат, ассортимент, сифат, маҳсулот хусусиятлари, дизайни ва эргономикаси;

Price (нарх) – нарх, устамалар, чегирмалар;

Promotion (танитиш) – реклама, сотишни рағбатлантириш;

Place (жой) – етказиб бериш, савдо нуқталарининг жойлашуви, тарқатиш каналлари, сотувчи ходимлар.

Marketing Mix модели бозорда маҳсулотни самарали тарғиб қилиш учун сотувни бошқаришни ва ишлаб чиқиши мумкин бўлган барча керакли маҳсулот параметрларини ўз ичига олади.

Ушбу лойиҳа доирасида пул тушумлари а) аҳоли ва юридик шахсларнинг чиқиндилар учун тўлайдиган тўловлардан; б) ҚМЧларни қайта ишлаш ва уларнинг сотувини ташкил этишдан тушади. 4P стратегиясини ҚМЧ сотувини ташкил этиш доирасида қўллаш мумкин.

Product. Аҳоли ва ташкилотлардан чиқинди йиғиб олинishi натижасида қуйидаги қайта ишланадиган хом ашёлар сараланади ва уларни қайта ишлайдиган корхоналарга сотилади:

- қоғоз;
- металл;
- резина;
- полиэтилен;
- текстил;
- шиша маҳсулотлари.

Қайта ишланадиган хом ашёлар Хоразм вилояти ва унга ёндош ҳудудлардаги хом ашёни қайта ишлаш билан шуғулланадиган турли хил корхоналарга сотилади. Сотиш жараёнини тўғри амалга ошириш учун хом ашё ассортиментини кўпайтириш, уларни энг мақбул нархда сотишни ташкил қилиши керак.

Price. Чиқиндини тўплаш, ундан сараланадиган иккиламчи хом ашёни сотиш, иккиламчи хом ашё (қоғоз, металл, шиша маҳсулотлари каби) нинг ўзини тўплаш ва сотиш билан Хоразм вилоятида бир нечта корхона, шунингдек жисмоний шахслар шуғулланади. Шунинг учун хусусий шерик томонидан қайта ишланадиган хом ашё сотуви ташкил этилганда нарх таклифи энг яхшилардан бири бўлиши керак, энг кўп маҳсулот харид қиладиган ва доимий харидорлар учун нарх чегирмалари қилинади.

Promotion. Маркетингнинг вазифаси бозорни ўрганиш билангина чегараланиб қолмай, корхона маҳсулотларининг керакли харидорларига етиб боришини таъминлашдан иборат. Айти мақсадга эришиш учун маҳсулотлар тарғиботи, рекламаси тўғри ташкиллаштирилиши керак.

Корхона маҳсулотлари ва улар тўғрисидаги маълумотлар ҳам анъанавий (билбордлар, реклама доскалари, телевидение орқали маркетинг), ҳам замонавий (SMM – ижтимоий тармоқлардаги маркетинг) маркетинг каналлари орқали мақсадли аудиторияга етказилади.

Place. Маҳсулотлар сотуви амалга оширилаётганда сотиш жойи аҳамияти ҳам юқори. Бунда жойнинг етарли инфратузилмаси билан таъминланганлиги, автомобил йўлларига яқинлиги савдонинг кўпайиши учун муҳимдир.

4.5. Сотиш ва маркетинг стратегияси

Маркетинг стратегияси

Тайёрланган маркетинг стратегияси профессионализм, мижозларга мукамал хизмат кўрсатиш, ҳалоллик ва сифатли хизмат кўрсатишга асосланган. Компания ўзи учун содиқ мижозлар базаси (LCB – loyal customer base) яратилишини таъминлайди.

Корхона ўз ишининг натижалари ва корхона хизматларидан қониққан мижозларнинг тавсиялари, таклифлари ва шикоятларини инобатга олган ҳолда савдо даражасини оширади.

Савдо ва маркетинг жамоаси соҳадаги катта тажриба асосида ишга олинади ва улар ўз мақсадлари ҳамда корxonанинг умумий мақсадларига эришиш учун мунтазам равишда тажриба орттириб боради ва қайта тайёрланади.

Корxonанинг мақсади Хоразм вилоятида чиқиндини тўплаш ва сараланган иккиламчи хом ашёни сотиш бўйича энг етакчи корхонага айланиш саналади. Бунинг учун компания қуйидаги маркетинг ва сотиш стратегияларидан фойдаланиши тавсия этилади:

- Турар-жой бинолари, кўп қаватли уйлар, меҳмонхоналарга ўз бизнесини танитиш мақсадида брошура ва танишув хатлари юбориш ва бу билан бизнесни танитиш;
- Флаер ва визиткалар чоп этиб, уларни мақсадли аудитория саналадиган кичик ва ўрта бизнес корxonаларида тарқатиш;
- Дўстлар ва оила аъзоларидан фойдаланиб, бизнес тўғрисида ён-атрофга, туманнинг қишлоқ ҳудудларига маълум қилиш;
- Мактаблар, кутубхоналар, маҳаллий чойхона ва бошқа одамлар гавжум бўладиган жойлардаги эълонлар тахталарида компания ва у таклиф қилаётган маҳсулотлар ҳақида маълумот жойлаш;
- Маҳаллий босма ва электрон оммавий ахборот воситалари, жумладан Телеграм каналлари орқали мақсадли аудиторияга корхона хизматларини реклама қилиш.

Қаттиқ маиший чиқиндиларни йиғиш бизнеси биринчи йилнинг ўзидаёқ даромад келтирадиган бизнеслар сирасига киради.

Сотиш стратегияси

Корхона фаолият олиб бориши натижасида қуйидаги икки манбадан пул тушумлари тушади:

- а) аҳоли ва юридик шахсларнинг белгиланган тарифлар бўйича чиқиндилар учун тўлайдиган тўловлари;
- б) қаттиқ маиший чиқиндилар орасидан хом ашё сифати сотишга яроқли маҳсулотлар сотуви.

Аҳоли томонидан чиқиндилар ташиш учун тўланадиган йиллик тўловлар миқдори 8,57 млрд. сўми (қамров даражаси 100 % бўлганда), юридик шахслар томонидан тўланадиган тўлов миқдори эса 175,68 млн. сўми (шартнома қилган юридик ташкилотлар билан) ташкил этилиши прогноз қилинмоқда. Бунда Хоразм вилоятида истиқомат қилувчи 310,50 минг аҳолининг йиллик 27,6 минг сўмдан, шу ҳудудда Тоза ҳудуд ДУК билан шартнома қилган 333 та юридик шахснинг ҳар бир метр куб чиқинди учун 32 минг сўмдан тўлов қилиши кутилмоқда.

ҚМЧ таркибидан саралаб олинган иккиламчи хом ашё савдосидан тушадиган тушум миқдори эса қуйидагича бўлади:

Номи	Ўлчов бирлиги	1 йиллик сараланган иккиламчи хом-ашё	1 тонна сараланган иккиламчи хом-ашёнинг нархи (ҚҚС билан)	Тўлиқ ишлаб чиқариш қувватидаги тушум (ҚҚС билан)
Қоғоз	тонна	16 065	800,00	12 851 905,50
Металл	тонна	1 955	500,00	977 492,81
Резина	тонна	680	500,00	339 997,50
Полиэтилен	тонна	14 535	700,00	10 174 425,19
Текстиль	тонна	3 315	350,00	1 160 241,47
Шиша	тонна	3 145	150,00	471 746,53
Жами		39 695		25 975 809,00

4.6 Талаб ва таклиф

Иқтисодиётда исталган турдаги маҳсулот, товар ёки хизматнинг бозор нархи талаб ва таклиф эгри чизиқлари кесишган нуқта белгилаб беради.

Талаб истеъмолчиларнинг маълум турдаги товар ва хизматларга бўлган эҳтиёжи. Талабнинг энг кенг тарқалган миқдорий характеристикаси – хизматларга бўлган талаб эластиклиги деб аталади. Хизматларга бўлган талаб эластиклигининг учта тури мавжуд: нарх эластиклиги, даромад эластиклиги ва турли хизматлар учун ўзаро мослашувчанлик.

<p>Талабнинг нарх эластиклиги = талаб қилинган миқдорнинг %да ўзгариши / нархнинг %да ўзгариши</p>

Нарх эластиклиги маҳсулот нархининг ўзгаришига нисбатан истеъмол ҳажмининг ўзгаришини ўлчаш билан ифодаланади.

Талаб эластиклигининг миқдорий ифодаси муайян мамлакат истеъмолчилик хулқ-атворининг ўзига хос хусусиятларини акс эттиради, чунки у истеъмол имтиёзларининг жамланганлиги, аҳолининг даромад даражалари, миллий хусусиятлари ва иқтисодиёт ривожланишидаги умумий вазият билан белгиланади. Шунинг учун, одатда, бир мамлакат маълумотларидан олинган эластиклик характеристикасини бошқа мамлакат шароитига ўтказиш нотўғри ҳисобланади. Бироқ, умумий қоида шундан иборатки, берилган хизмат жавоб берадиган талаб қанчалик юқори бўлса ва унинг ўрнини босувчилар сони қанчалик кам бўлса, нарх эластиклиги шунчалик паст бўлади. Ўзбекистонда ҳозирча бу коэффициентга тааллуқли ҳисоб-китоблар йўқ.

Нарх омилидан ташқари нархсиз омиллар ҳам талаб ва таклифга таъсир қилади. Талаб миждозлар (аҳоли) сони, жисмоний шахс, оиланинг ўртача даромади билан белгиланади.

Таклиф истеъмолчилар учун мавжуд бўлган маълум бир товар ёки хизматнинг умумий миқдорини тавсифловчи асосий иқтисодий тушунчалардан бири. Таклиф нархга тўғри пропорционал бўлиб, маҳсулот нархи ошса, унинг таклифи ҳам ошишини билдиради.

5. Техник-технологик бўлим

5.1. Технологик ва техник ечимлар акс эттириш

Мамлакатимизда атроф-муҳитни муҳофаза қилишни таъминлаш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш, шунингдек, ҳудудларнинг санитария ва экологик ҳолатини яхшилаш соҳасида изчил сиёсат амалга оширилмоқда.

Ҳозирда республика ҳудудида умумий қуввати йилига 894 минг тонна ҚМЧни қайта ишлайдиган 183 та корхона, шу жумладан 72 та полимер плёнка ва пластмассани, 65 та қоғоз ва картон буюмларини, 17 та шина ва резинотехника буюмларини, 10 та метални, 6 та шишани, 2 та мой ва текстилни, 11 та бошқа чиқиндиларни қайта ишлаш корхоналари мавжуд.

Шу билан бирга республиканинг 9 та шаҳрида (Андижон, Бухоро, Гулистон, Жиззах, Навоий, Нукус, Термиз, Урганч ва Қарши) умумий қуввати йилига бир миллион тоннадан ортиқ маиший чиқиндиларни қайта ишлаш қувватига эга бўлган, ҚМЧни тўплаш, ташиш, саралаш, утилизация қилиш, қайта ишлаш ва кўмиш бўйича кластерларнинг ташкил этилиши ҚМЧнинг истеъмол қимматига эга таркибларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш йўлидаги муҳим қадамлардан бири бўлди.

ҚМЧ билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тизими самарали ишлаганининг асосий омили ҚМЧни ўз вақтида тўплаш ҳамда уларни қайта ишлаш ва (ёки) жойлаштириш жойларига ташиш ҳисобланади.

Кўрсатилаётган хизматлар сифатини яхшилаш мақсадида органик, қайта ишланадиган ва қайта ишланмайдиган ҚМЧни тўплаш ва олиб чиқиб кетиш жадваллари мақбуллаштирилади, ҚМЧ ҳосил бўладиган олис участкалар учун махсус зичловчи қурилмалар билан жиҳозланган қайта юклаш пунктлари қурилади.

5.2 Лойиҳа тузилиши

Лойиҳа ҳудудда мавжуд чиқиндиларни ташиш ва йиғиш тизимини модернизация қилиш ва қайта қуришни ўз ичига олади. Қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш, ташиш, утилизация қилиш, қайта ишлаш ва кўмиш бўйича самарали тизимни яратиш лойиҳанинг асосий босқичи ҳисобланади. Ушбу тизимни самарали бажариш учун лойиҳа доирасида 7 та чиқинди ташувчи машина, 100 та контейнер, 2 та мултилифт махсус техникаси, 2 та чиқиндиларни қайта юклаш станцияси ва 30 та чиқинди йиғиш шахобчасини қуриш режалаштирилган. Давлат томонидан тақдим этиладиган мавжуд асосий воситалар (24 та чиқинди ташувчи, 2 та мултилифт, 2 та самосвал, 2

та ассенизатор ва 1 та кампактор) маиший чиқиндиларни ташиш билан боғлиқ бўлган ишларни самарали ҳал этишда кўмаклашади.

Давлат томонидан тақдим этиладиган махсус техникалар

<i>Махсус техника тури</i>	<i>Махсус техника русуми</i>	<i>Сони</i>
Чиқинди ташувчи (Исузу) 7м ³ ҳажмли	ISUZU NPR 82 L ISUZU NQR 71 PL	24
Мультилифт	ISUZU NQR 71 PL	2
Ассенизатор	ISUZU NQR 71 PL	2
Самосвал	ISUZU NQR 71 PL	2
Кампактор	XH263J	1

5.3. ҚМЧларни тўплаш, ташиш ва саралашнинг технологик босқичлари

Қаттиқ маиший чиқиндилар ихтисослаштирилган транспорт воситаларида (чиқинди ташиш машиналари ва бошқа ихтисослаштирилган машиналарда) ташилади.

Чиқинди тўплаш

шоҳобчаларидаги, шунингдек ташкилотлардаги қаттиқ маиший чиқиндиларни вақтинчалик тўплаш ва сақлаш учун ташкил этилган жойлардаги чиқинди контейнерлари экипаж юкловчилари томонидан ихтисослаштирилган транспорт воситасининг манипулятор механизмига ўрнатилади ва унинг махсус механизми ёрдамида (механик тарзда) чиқинди кузовига бўшатилади.

Манипулятор механизми билан жиҳозланмаган ихтисослаштирилган транспорт воситасининг чиқинди кузовига контейнерларни бўшатиш экипаж юкловчилари томонидан қўл кучи билан амалга оширилади.

«Сигнал» усулида йўналиш жадвали бўйича етиб келган ихтисослаштирилган транспорт воситасига қаттиқ маиший чиқиндиларни жойлаштириш истеъмолчилар ва экипаж аъзолари томонидан амалга оширилади.

Бунда қаттиқ маиший чиқиндилар махсус чиқинди қопларида (пакетларда) ёки ғилдиракли контейнерларда (40 – 120 л.) сақланган ҳолларда уларни ихтисослаштирилган транспорт воситасига жойлаштириш экипаж юкловчилари томонидан амалга оширилади.

Қаттиқ маиший чиқиндиларни ихтисослаштирилган транспорт воситасига юклаш жараёни пиёдалар, автотранспорт воситалари ҳамда велосипедлар ҳаракатига тўсқинлик қилмаслиги лозим.

Чиқинди сақлаш контейнерлари қаттиқ маиший чиқиндилардан тўлиқ, қолдиқсиз тозаланиши ҳамда санитария талабларига мувофиқ дезинфекция қилиниши керак.

Қаттиқ маиший чиқиндиларни юклаш ва ташиш ишлари уларни тушириб қолдириш, авария ҳолатини пайдо қилиш, инсонлар соғлиғи ва атроф-муҳитга зарар етказиш эҳтимолларини истисно қилувчи усуллар билан амалга оширилади.

Қаттиқ маиший чиқиндиларни ташишга ихтисослаштирилмаган - ағдарма ва бортли махсус транспорт воситаларидан маиший чиқиндиларни ташиш мақсадида фойдаланилганда, чиқиндиларнинг тўкилиши ва суюқликнинг (фильтрат) оқиши ҳамда чиқинди чангларининг атмосфера ҳавосига тарқалишини олдини олиш чоралари кўрилиши лозим.

Қаттиқ маиший чиқиндиларни юклаш ва ташишда қуйидагиларга йўл қўйилмайди:

- контейнерларда сақланаётган чиқиндилар ёки чиқинди уюмларидан иккиламчи хом ашё ажратиб олиш;
- юклаш жойида чиқинди қолдиқларини қолдириш ёки уларни ён атрофга сочиб юбориш;
- экипаж аъзоси бўлмаган шахсларни жалб қилиш («сигнал» усулида тўплаш ва олиб чиқиб кетиш ҳоллари бундан мустасно) ёки уларни ихтисослаштирилган транспорт воситасида ташиш.

Ишлаб чиқариш қуввати даражаси, юқорида айтиб ўтилганидек, сменали қуввати ва йилига иш кунлари сонига боғлиқ бўлиб, лойиҳани баҳолашда консерватизм нуқтаи назаридан қувватни босқичма-босқич ривожлантириш назарда тутилган.

Хоразм вилоятида қаттиқ маиший чиқиндиларни йиғиш, ташиш, саралашни тўғри ташкил этиш учун қуйидаги жараёнлар кетма-кетлиги амалга оширилади.

1. Биринчи навбатда аҳоли ва юридик шахслар томонидан ҳосил бўлган ҚМЧ чиқинди йиғиш шаҳобчаларида ёки чиқинди контейнерларида тўпланади.
2. Сигнал усулида эса йўналиш жадвали бўйича қаттиқ маиший чиқиндиларни йиғиш амалга оширилади.
3. Кейинги босқичда йиғилган чиқинди ҳудудда жойлаштириш режалаштирилган саралаш комплексига ташилади.
4. Саралаш босқичидан ўтган қайта ишланмайдиган чиқиндилар қайта юкланади.
5. Қайта юклаш станцияси бир вақтнинг ўзида саралаш комплекси ҳудудига жойлаштириш режалаштирилган.
6. Қайта юкланган ҚМЧ 10-20 м³ ҳажмдаги контейнерларга зичланган ҳолда жойлаштирилади.
7. Контейнерлардаги чиқиндилар махсус техника мультилифт орқали чиқинди полигонига ташилади.

5.3.1. Маиший чиқиндиларни йиғиш пункти

Маиший чиқиндиларни йиғиш уй хўжаликларидан, тижорат ёки давлат идоралари участкаларидан бошланади. Маиший чиқиндиларни йиғиш пункти асосан шаҳарнинг турар жойларида, айниқса кўп қаватли турар-жой бинолари зич жойлашган жойларда ишлайди. Маиший чиқиндиларни йиғиш пунктларини такомиллаштириш керак, чунки улар чиқиндиларни бошқариш тизимининг муҳим қисмидир. Маиший чиқиндиларни йиғиш пунктлари қайта ишланадиган материалларни қўлда ажратиш орқали чиқиндиларни камайтириши мумкин. Ушбу тизим содда бўлса-да, жуда самарали эканлигини исботлади. Кейинчалик, қайта ишланадиган материаллар норасмий сектор томонидан тўпланади, ташилади ва кейинги фойдаланиш учун қайта ишланади.

Қонунчиликка мувофиқ кўп квартирали аҳоли хонадонларидан маиший чиқиндиларни ташиб кетиш махсус чиқинди тўплаш шаҳобчалари орқали амалга оширилиши белгиланган.

Хоразм вилоятидаги мавжуд кўп қаватли уйлар учун дастлабки ҳисоб-китобларга кўра 30 дона намунали чиқиндиларни йиғиш шаҳобчаларини қуришга эҳтиёж бор. Шу сабабли, лойиҳа доирасида хусусий шерик

томонидан 30 та чиқиндиларни йиғиш шаҳобчалари қуриш учун инвестиция киритилади.

5.3.2. Чиқинди йиғиш контейнерлари

Ҳозирда Хоразм вилоятида чиқинди йиғиш баклари ўрнатилган бўлиб, улар 2016 ва 2018 йиллар оралиғида харид қилинган. Шу билан бирга, вилоятлардаги қаттиқ маиший чиқиндиларни йиғиш тизими чиқиндиларни йиғиш самарадорлигини оширишни истаса, чиқиндини йиғиш бакларини алмаштириш талаб қилинади. Вилоятда асосан **0,75 м³** ҳажмли пўлат баклар ишлатилади.

Лойиҳа доирасида **1,1 м³** ҳажмдаги **100 та** бакларни харид қилиш режалаштирилмоқда. ҚМЧни чиқинди йиғиш пунктларининг ўзида ҳар хил рангдаги қопқоқларга қараб, фуқароларнинг онги ошиб бориши ва тарбияланиши натижасида, дастлаб сараланиши режалаштирилмоқда, яъни фуқаролар қайта ишланиш учун яроқли бўлган турли чиқиндини (шиша идишлар, пластмасса, қоғоз ва бошқалар) тегишли рангдаги қопқоқли контейнерга ташлайди.

5.3.3. Чиқинди ташиш техникалари

Бугунги кунда “Тоза ҳудуд” ДУК Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туман филиаллари ҳисобида 24 та махсус чиқинди ташувчи техника мавжуд. Туманда йиғилган маиший чиқиндилар махсус техникалар ёрдамида лойиҳа доирасида ишга тушириладиган чиқиндиларни саралаш комплексига келтирилади.

Ҳозирда Хоразм вилоятининг ушбу ҳудудида 310,5 минг аҳоли рўйхатга олинганлигини, маиший чиқиндиларни қайта юклаш станциялари орқали полигонларга жўнатиш тизими яраталиши ҳисобига, махсус техникалардан самарали фойдаланиш имкониятлари ошиши, яъни ҳар бир техникани бир кунлик қатнови камида 2,5 мартабага етишини ҳисобга олинса, ўртача ҳар 12,0 минг аҳоли учун 1 та чиқинди ташувчи техника лозим бўлади. Шу сабаб, лойиҳа доирасида хусусий шерик томонидан тўла қувватни таъминлаш учун қўшимча 7 та махсус чиқинди ташувчи техника сотиб олиш учун инвестиция киритилади.

Таклиф этилаётган лойиҳа фақат ишлаб чиқариш самарадорлигини дастлабки яхшилашга қаратилганлиги сабабли, биринчи босқичда такомиллаштиришнинг энг яхши варианты Хусусий шерик сифатида қатнашадиган корхонага энг керакли “универсал” технологияларни тақдим этиш эканлиги тўғрисида келишувга эришилади. Ўзбекистонга келсак, бу маълум даражада обрў қозонган, юк ташиш ҳажми 7 дан 12 м³ гача бўлган юк машиналари ҳисобланади.

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманлари ҳудудида ҳосил бўлаётган маиший чиқиндилар, лойиҳа доирасида ишга тушириладиган чиқиндиларни қайта юклаш станциясига келтирилади ҳамда саралашдан ўтказилган чиқиндилар қайта юклаш технологияси ёрдамида контейнерларга зичланиб, махсус мультитлифт техникалари ёрдамида Боғот туманидаги чиқинди полигонига жойлаштирилади. Шу сабаб, лойиҳа доирасида хусусий шерик томонидан саралашдан ўтиб махсус қайта юклаш технологияси ёрдамида 10-20 м³ ҳажмдаги контейнерларга зичланган маиший чиқиндиларни полигонларга олиб бориш учун 2 та махсус мультитлифт техникаси сотиб олиш учун инвестиция киритилади.

Чиқиндиларни қайта юклаш станцияси

Хоразм вилоятида ҳосил бўлаётган маиший чиқиндиларни махсус чиқинди ташувчи техникалар ёрдамида, лойиҳа доирасида ишга туширилиши режалаштириладиган чиқиндиларни қайта юклаш станцияга олиб келиш орқали, ушбу ҳудудда чиқинди полигонига бўлган эҳтиёжни йўққа чиқаради. Бу эса туман экологик вазиятини яхшилашга катта хизмат қилади. Бунинг учун туманнинг чиқинди полигонига йўналиши қулай бўлган ҳудуддан 0,50 дан 37 Гача бўлган ерга эҳтиёж туғилади. Мазкур ажратилган жойга бир вақтнинг ўзида маиший чиқиндиларни қайта юклаш технологиялари ишга тушириш режалаштирилган. Хоразм вилоятининг ушбу ҳудуди аҳоли сони ва чиқиндиларни тўпланиш меъёрларини ҳисоб-китоб қилган ҳолда кунига 100 тонна маиший чиқиндиларни қайта юклаш имкониятига эга бўлган 2 та чиқиндиларни қайта юклаш ускунаси учун инвестиция киритилади. Ушбу қайта юклаш станциялари Хонқа ва Янгиариқ туманларида жойлаштирилиши режалаштирилган.

5.4 Лойиҳанинг ҳал қилувчи кўрсаткичлари, компонентлари, шунингдек, уларнинг ҳисоб-китоб қилинган қийматлари

Жадвалда келтирилган асосий воситалар билан таъминланса, Хоразм вилоятида аҳолини маиший чиқиндиларни ташиб кетиш хизмати билан қамраб олиш даражаси 100 фоизга чиқарилади.

<i>Номи</i>	<i>Давлат ташиклотидаги асосий воситалар сони</i>	<i>Хусусий шерик томонидан лойиҳага киритиладиган асосий воситалар сони</i>
Чиқиндиларни қайта юклаш станцияси		2
Чиқинди ташувчи (Исузу) 7м ³ ҳажмли	24	
Чиқинди ташувчи (HOWO) 8м ³ ҳажмли		7
Самосвал	2	
Мультилифт	2	
Махсус техника Мультилифт (Қайта юклаш станцияси учун)		2
Ассенизатор	2	
Кампактор	1	
Чиқинди йиғиш майдончалари		30
Чиқиндилар учун контейнерлар		100

6. Экологик бўлим

6.1. Лойиҳанинг атроф-муҳит ҳолатига таъсири

Ҳозирги вақтда чиқиндиларни қайта ишлаш долзарб, истиқболли ва умуман муҳим йўналиш ҳисобланади. Бунинг долзарблиги нафақат йўқ қилиниши талаб қиладиган чиқиндилар ҳажмида, балки яқин келажакда ушбу ҳажмларнинг жиддий пасайишига умид қилишнинг ҳожати йўқлигини ва сайёрамизнинг ўзини ўзи тиклаш манбаи чексиз эмаслигини англашдадир. Ушбу йўналишнинг аҳамияти атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва экологик вазиятни яхшилаш бўйича аниқ талаблар билан изоҳланади, чунки ифлосланиш кирадиган экотизимларнинг заҳарланиши катта зарар етказди, аммо чиқинди уюмлари ва чиқиндихоналар эгаллаган майдонларнинг ўсиш хавфи камроқ. Ўз навбатида, катта миқдордаги рухсатсиз ахлатхоналар турли хил касалликлар, шунингдек уларни ташувчилар ва атрофдаги экотизимларга жиддий зарар етказиши мумкин бўлган турли хил ҳайвонлар учун жой бўлиши мумкин.

Шу билан бирга, асосан чиқиндиларнинг моҳияти, унинг инсон саломатлиги ва атроф-муҳитга таъсири тўғрисида хабардорликни ошириш орқали кенг жамоатчилик томонидан қўллаб-қувватлашни таъминлаш керак.

Ушбу мақсадга эришиш учун қуйидаги мақсадли вазифаларни бажариш керак:

- ҚМЧни бошқариш соҳасидаги масалаларга ойдинлик киритиш мақсадида аҳоли ва тадбиркорлик субъектлари ўртасида ахборот учрашувлари, семинарлар, тренинглар ва "давра суҳбатлари" ни ўтказиш;
- ҚМЧни бошқариш соҳасидаги долзарб масалаларни, шу жумладан чиқиндиларни алоҳида йиғиш, мавжуд муаммоларни ва уларни ҳал этиш йўллари, шунингдек аниқ мақсадли ижтимоий гуруҳларга (болалар, талаба-ёшлар, уй бекалари, шаҳар ва қишлоқ аҳолиси) йўналтирилган масалаларни оммавий ахборот воситаларининг босма ва электрон кўринишларида кенг ёритиш;
- махсус чиқинди оқимларини йиғиш ва қайта ишлаш тизимларини жорий этиш учун ҳар бир минтақада йиғиш пунктларини яратиш (таркибида симоб мавжуд чиқиндилар, шина чиқиндилари, ишлатилган батареялар, чиқинди мойлар, қадоклаш чиқиндилари ва бошқалар);
- чиқиндиларни йиғиш пунктлари ва ижтимоий объектларни контейнерлар билан жиҳозлаш;
- қайта ишланадиган чиқиндиларни саралаш учун қулайликлар яратиш – ҳар бир вилоятда кунига 4,9 минг тонна ишлаб чиқариш қуввати билан;

- завод чиқиндиларини қайта ишлаш корхоналарини яратиш (компостлаш технологияси бўйича) - корхонанинг ҳар бир ҳудудида кунига 2,4 минг тонна ишлаб чиқариш қуввати билан;
- бозорда сотиш учун қайта ишланадиган материалларни ажратиш;
- кейинчалик маҳсулотни бозорда сотган ҳолда, компост материал сифатида фойдаланиш учун биомассани ҚМЧ дан ажратиш;
- чиқиндиларнинг калория қийматидан фойдаланган ҳолда ёқилгидан олинадиган энергияни алмаштириш;
- ҳосил бўладиган чиқиндиларнинг умумий миқдоридан полигонларда кўмиш учун ҚМЧ ҳажмини 95% дан 54% гача камайтириш;
- қайта ишланадиган иккиламчи хом ашёни сотишдан эришиладиган даромадларнинг даражасини оширишни таъминлаш.

Полигонларнинг экологик хавфини инобатга олиш ниҳоятда муҳим. Чиқиндихоналар кўплаб муаммоларни келтириб чиқаради, жумладан, улар орасида касалликка олиб келадиган каламушлар, зарарли ва бадбўй метан газининг чиқиши, сувга тушадиган захарли балчиқ – филтратлар бўлади. Чиқинди билан боғлиқ муаммоларни ҳал қилишга оқилона ёндашган ҳолда, бу муаммоларнинг барчасининг олдини олиш мумкин. Чиқиндини уюм қилиб йиғиш ўрнига анчадан бери бошқа усуллар ихтиро қилинган. Улардан бири чиқиндиларни пиролиз ёрдамида қайта ишлашдир.

6.2 Экология ва атроф муҳитга салбий таъсирини камайтириш бўйича чора-тадбирлар

Мамлакатимизда атроф-муҳитни муҳофаза қилишни таъминлаш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш, шунингдек, ҳудудларнинг санитария ва экологик ҳолатини яхшилаш соҳасида изчил сиёсат амалга оширилмоқда.

Хусусан, 2017-2018 йилларда қаттиқ маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш тизимининг инфратузилмасини такомиллаштириш бўйича кенг кўламли ишлар олиб борилди, 13 та санитария тозалаш давлат унитар корхоналари ҳамда уларнинг туман ва шаҳарлардаги 172 та филиали, шунингдек, 9 та маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни комплекс амалга ошириш кластерлари ташкил этилди. Кўрилган чора-тадбирлар аҳолининг деярли ярмини санитария жиҳатидан тозалаш хизматлари билан қамраб олинишига имкон берди.

Шу билан бирга қишлоқ аҳоли пунктларида қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиб кетиш бўйича хизматларнинг етарли даражада таъминланмаганлиги, қаттиқ маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги инфратузилманинг қониқарсиз ҳолатда эканлиги, мавжуд қаттиқ маиший чиқинди полигонларининг санитария талаблари ва экологик меъёрларга мувофиқ келмаслиги мазкур соҳада комплексли чора-тадбирларни қабул қилишни талаб этмоқда.

Қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш, ташиш, утилизация қилиш, қайта ишлаш ва кўмиш бўйича самарали тизимни яратиш, уларнинг фуқаролар соғлиғи ва атроф-муҳитга зарарли таъсирини бартараф қилиш, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 январдаги ПФ-5635-сон «2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини «Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили»да амалга оширишга оид Давлат дастури тўғрисида»ги Фармони ижросини таъминлаш мақсадида:

Қуйидаги асосий вазифаларни амалга оширишни назарда тутувчи, 2019 – 2028 йиллар даврида Ўзбекистон Республикасида қаттиқ маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш стратегияси (кейинги ўринларда — Стратегия) тасдиқланди:

- аҳолининг қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиб кетиш бўйича хизматлар билан тўлиқ қамраб олинишини таъминлашга йўналтирилган санитария жиҳатидан тозалаш инфратузилмасини ривожлантириш;
- қаттиқ маиший чиқиндиларни қайта ишлашнинг самарали ва замонавий тизимини яратиш;
- полигонларга кўмиш учун йўналтириладиган қаттиқ маиший чиқиндилар ҳажмини камайтириш, санитария ва экологик меъёрлар талабларига мувофиқ келадиган замонавий қаттиқ маиший чиқинди полигонларини яратиш, шунингдек, мавжуд полигонларни ёпиш ва рекультивация қилиш бўйича чора-тадбирларни кўриш;
- санитария жиҳатидан тозалаш соҳасида нархлар шаклланишини такомиллаштириш ва тарифларни оптималлаштириш;
- қаттиқ маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш объектларидан муқобил энергия манбалари сифатида фойдаланиш.

7. Институционал бўлим

Лойиҳани амалга оширишда иштирок этувчилар давлат шериги ва хусусий шерик ҳисобланади. Уларнинг ўзаро ҳамкорлиги иқтисодий ва ижтимоий муаммоларни ҳал этишга қаратилган. Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини кўриб чиқиш ишчи гуруҳи лойиҳани кўриб чиқади ва амалга оширишга қарор қилади.

Хусусий шерик мавжуд ва содир бўлиши мумкин бўлган рискларни ўз бўйнига олган ҳолда лойиҳага ўз инвестицияларини жалб қилади.

Лойиҳа ишга туширилгандан кейин харажатлар, фойда ва мажбуриятлар хусусий шерик аъзолари ўртасида тақсимланади.

7.1 Лойиҳани бошқариш

Мазкур лойиҳани бошқариш, талабгор корхона томонидан амалга оширилади. Бошқарув корxonанинг устави ёки шунга тенглаштирилган ҳужжати орқали бўлади.

Корxonанинг эгаси (таъсисчи) бошқарув учун директор тайинлайди. Директор ўз ўрнида маъмурият ва ишчи бўлимни тайинлайди. Ҳужжатлар алмашинуви ёки қарорлар ижроси қуйидаги схема орқали амалга оширилади.

7.2. Лойиҳанинг ҳуқуқий асослари

Лойиҳанинг ҳуқуқий асослари сифатида қуйидаги манбаларни кўрсатиш мумкин:

- Ўзбекистон Республикасининг «Чиқиндилар тўғрисида» ги Қонуни (05.04.2002);
- Ўзбекистон Республикасининг «Давлат-хусусий шериклиги тўғрисида» ги Қонуни (10.05.2019);
- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 апрелдаги «2019-2028 йилларда Ўзбекистон Республикасида қаттиқ маиший чиқиндилар билан боғли ишларни амалга ошириш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида» ги Қарори (ПҚ-4291-сон);
- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 29 декабрдаги «Хусусий тиббиёт ташкилотларини янада ривожлантириш учун кўшимча шароитлар яратиш тўғрисида» ги Қарори (ПҚ-3450-сон);
- Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 сентябрдаги «Маиший ва қурилиш чиқиндилари билан ишлаш соҳасида фаолиятни бошқариш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» ги Қарори (№ПҚ-4845).

Қаттиқ маиший чиқиндиларни йиғиш, ташиш, утилизация қилиш, қайта ишлаш ва кўмишнинг самарали тизимини яратиш, уларнинг аҳоли саломатлиги ва атроф-муҳитга зарарли таъсирини олдини олиш, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 январдаги ПФ-5635-сонли "Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили"да 2017 - 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини амалга ошириш Давлат дастури тўғрисида" ги фармонида ҳам кўзда тутилган.

7.3. Шерикларнинг ўзаро ҳамкорлиги ва мажбуриятлар тақсимооти

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш, ташиш, саралаш кластер хизматларини давлат-хусусий шерикчилиги асосида бошқариш лойиҳаси доирасида давлат шериги сифатида Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш қўмитаси ҳозирда ўз балансида мавжуд бўлган чиқинди ташишга мўлжалланган махсус техникалар ва бошқа асосий воситаларни битим муддатига қадар хусусий шерикка фойдаланишга топширади.

Хусусий шерик эса лойиҳа учун зарур бўлган ва илова қилинган ҳужжатларда кўрсатилган миқдордаги ва сифатдаги махсус техникалар ва асосий воситаларни харид қилади. Ҳамда лойиҳа давомида ушбу воситалардан ўзининг давлат шериги олдидаги мажбуриятларини бажариш (туманда аҳолидан чиқинди йиғиш қамровини 100 фоизга етказиш) мақсадида фойдаланади.

7.4. Институционал хавф-хатарлар

Институционал хавф-хатарлар ҳам давлат шериги томонидан, ҳам хусусий шерик томонидан юзага келтирилиши мумкин. Институционал хавф-хатарлар компания ёки таъминот занжирининг бошқаруви ва стратегиясидаги ўзгаришларни ўз ичига олган ҳодисалар ҳисобланади.

Давлат секторидаги институционал ўзгаришларга мисоллар давлат миқёсида қонунчиликнинг ўзгариши, миллий сиёсат ва бу соҳага қаратилаётган стратегиянинг қайтадан кўриб чиқилиши бўлиши мумкин. Хусусий сектордаги институционал хавф-хатарлар эса компанияни қайтадан ташкил қилиш, уни бошқа компания билан бирлаштириш, бозор конъюнктурасининг ўзгариши ва технологик ютуқлар кўринишида намоён бўлиши мумкин.

Давлат шериги томонидан юзага келиши мумкин бўлган институционал рисклар даражаси ниҳоятда паст. Чунки ҳозирги кунда экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасига ҳам ҳукумат даражасида, ҳам жамоатчилик даражасида эътибор қаратилмоқда. Бирор жойда содир бўладиган экологик қонун бузилиш ҳолатлари жамоат фаоллари эътиборидан четда қолмаяпти ва ушбу масалага ҳукумат номидан Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш қўмитаси ва унинг ҳудудий бошқармалари ўз вақтида муносабат билдириб, тегишли чоралар кўрмоқда.

Хусусий шерик ҳамда эркин бозор муҳити томонидан рўй бериши мумкин бўлган институционал хавф-хатарлар учун корхона ва аввал бошда унинг раҳбари тайёргарлик кўриши лозим. 3-бўлимда ёзилганидек, корxonанинг стратегик ривожланиши ва корхона бош мақсадини ишлаб чиқиш тўғридан-тўғри директорнинг вазифалари сирасига киради. Бозордаги ўзгаришларни вақтида пайқаш, унга кириб келаётган янги ўйинчиларнинг техник ва иқтисодий имкониятларини тўғри баҳолаш, соҳага доир технологик янгиликларни кузатиб бориш ва зарур пайтда улардан унумли фойдаланиш орқали юзага келиши мумкин бўлган институционал хавф-хатарларни олдини олиш ёки минимум даражага тушириш мумкин.

8. Архитектура-қурилиш бўлими

8.1. Қурилиш майдони (трассаси)нинг шаҳарсозлик талаблари

Хоразм вилояти мамлакатнинг ғарбий қисмида жойдашган. Ушбу худуддан халқаро аҳамиятга эга А-380 магистрал йўли кесиб ўтган. Лойиҳа бўйича Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида 30 та чиқинди йиғиш майдончалари қуриш режалаштирилган. Барча чиқиндилар йиғилиб ва сараланиб бўлингач, қайта юклаш станцияларидан Боғот туманидаги полигонга жўнатилади.

8.2. Архитектура-режалаштириш лойиҳалари

Мазкур лойиҳа доирасида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2019 – 2028 йиллар даврида Ўзбекистон Республикасида қаттиқ маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида” ги ПҚ-4291 сонли Қарорига асосан, Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманлари қаттиқ маиший чиқиндиларни янги ташкил этиладиган полигонларга ташиб чиқариладиган туманлар қаторига киради. Йиғилган ҚМЧ ушбу худудда йиғилиб саралангандан сўнг, Хонқа ва Янгиариқ туманларида жойлашадиган қайта юклаш станцияларидан Боғот туманидаги полигонга жўнатилади.

9. ДХШ тўғрисидаги битимнинг тузилмаси

9.1. ДХШ моделлари учун вариантларни баҳолаш, тўлов механизми ва давлат даромадларини қўллаб-қувватлаш

Давлат-хусусий шериклик битимидаги келишувга асосан, лойиҳанинг умумий қиймати **9 611 096,03** минг сўм бўлиб, бунга қўшимча равишда давлат шериги томонидан 12 194 455,00 минг сўмлик асосий воситалар тақдим этилади.

Давлат шериги томонидан тақдим этилаётган асосий воситалар хусусий шерик бўлишга талабгорга лойиҳа даврида вақтинчалик фойдаланишга топширилади, фақат давлат шеригининг мавжуд техникалари, бугунги кундаги баҳоланган қийматида 7 йилга бўлиб тўлашга берилади. Давлат шериги мазкур лойиҳа бўйича қуйидаги жадвалда кўрсатилган асосий воситаларни тақдим этади.

<i>Махсус техника тури</i>	<i>Махсус техника русуми</i>	<i>Сони</i>
Чиқинди ташувчи (Исузу) 7м ³ ҳажмли	ISUZU NPR 82 L ISUZU NQR 71 PL	24
Мультилифт	ISUZU NQR 71 PL	2
Ассенизатор	ISUZU NQR 71 PL	2
Самосвал	ISUZU NQR 71 PL	2
Кампактор	XH263J	1

Бундан ташқари, юқорида айтилган чиқинди йиғишни 100%га чиқариш учун талабгорга қуйидаги асосий воситалар давлат шериги томонидан таклиф қилинади.

<i>Асосий восита тури</i>	<i>Бир бирлик техника учун таклиф этилаётган нарх (сўм)</i>	<i>Сони</i>
Чиқинди қайта юклаш станцияси	590 000 000	2
Чиқинди ташувчи техника	450 000 000	7
Махсус техника мультилифт	650 000 000	2
Чиқинди йиғиш шахобчаси	70 000 000	30
Чиқинди учун контейнерлар	4 300 000	100

10. Давлат томонидан тақдим этиладиган қўллаб-қувватлаш турлари

Мазкур лойиҳани амалга ошириш учун талабгордан давлатнинг тегишли органидан рўйхатдан ўтган бўлиши, ўзининг муҳрига эга бўлиши етарли ва қўшимча сертификат ва лицензия талаб қилинмайди.

10.1. Давлат-хусусий шериклик лойиҳасини амалга ошириш учун зарур бўлган активлар ва мол-мулк тарзидаги қўйилмалар

Давлат шериги лойиҳани амалга ошириш истагида бўлган талабгорга таклиф этилган асосий воситалардан ташқари талабгорга тендерда қатнашиш учун Давлат шериги томонидан талабгорнинг молиявий талабларини бажаришига ишонч ҳосил қилиш учун 30 000 000 сўм миқдорида гаров суммаси ҳам талаб қилинади.

10.2. Давлат-хусусий шериклик лойиҳасини амалга ошириш жараёнида бюджет маблағлари

Хоразм вилоятидаги ушбу лойиҳага бюджет маблағларидан молиялаштириш кўзда тутилмаган.

11. Лойиҳани амалга ошириш режаси

11.1. Маркетинг режаси

Лойиҳанинг муваффақияти кўп жиҳатдан маркетинг сиёсатига боғлиқ бўлади. Шунинг учун қуйидаги режаларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ:

- рақобат муҳитига тез кириш ва бозор улушини олиш;
- мижозларнинг барча истакларини инобатга олишни назарда тутадиган ижобий имидж яратиш;
- барқарор савдо ҳажмини таъминлаш ва кафолатланган фойда олиш.

Асосий стратегия қайта ишлашга яроқли материаллардан ўз ишлаб чиқариши учун фойдаланадиган корхоналар билан барпо этиладиган узок муддатли ҳамкорликни яратишдир. Барқарор алоқаларнинг мавжудлиги хом ашёни сотиш кафолати ва янада қулай форматда ҳамкорлик қилиш имкониятидир.

Доимий ва ўзаро манфаатли муносабатларни ўрнатиш учун бозорга одатдагидан уч-беш фоизга арзонроқ маҳсулотлар билан чиқиш режалаштирилган. Кўриниб турибдики, бундай ҳамкорлик ҳар қандай корхона учун янада фойдали бўлади ва келажакда хомашё нархини бироз ошириб юбориш мумкин бўлади.

Савдо 100% олдиндан тўлов асосида амалга оширилиши керак. Бундан ташқари, кейинги иш пайтида тўғридан-тўғри омбордан хом ашёни олиш учун шароитларни жорий қилиш мумкин - бу унинг нархини пасайтиради.

Бундай ҳолатда реклама махсус харажатларни талаб қилмайди, аммо ижобий имиджни олиш ва потенциал мижозларни хабардор қилиш учун анъанавий маркетинг усулларидадан фойдаланилади.

11.2. Лойиҳани ишлаб чиқиш, амалга ошириш муддатлари ва графиги

Мазкур лойиҳани амалга ошириш учун талабгор мавжуд асосий воситалардан фойдаланиб ишни бошлаши ва тушумлардан давлат шериги қўйган талабларни бажаришни бошлаши лозим. Лойиҳанинг прогнозланган даромадларини ҳисобга олган ҳолда, давлат шериги қуйидаги лойиҳани амалга ошириш графигини тавсия қилади:

минг сўм

Амалга ошириладиган иш турлари	Давр			
	2022 йил	2023 йил	20234 йил	2025 йил
Лойиҳалаш смета ҳужжатларини тайёрлаш	25 000			
Чиқинди йиғиш шаҳобчалари куриш		2 100 000		
Чиқинди ташиш машиналари харид қилиш	4 450 000			
Чиқинди контейнерлари харид қилиш		430 000		
Чиқинди қайта юклаш станцияси харид қилиш			1 180 000	
Қайта юклаш станцияси учун маъмурий-маиший бино куриш	800 000			

11.3. Асосий манфаатдор томонлар ва уларнинг лойиҳани амалга оширишдаги роли

Хоразм вилоятидаги мазкур лойиҳанинг асосий манфаатдорлари Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманлари аҳолиси ҳисобланади. Лойиҳа туманда ҚМЧ йиғилиши ва туман озодалигига сабаб бўлувчи асосий туртки сифатида хизмат қилади.

Давлат шериги лойиҳа якунида электронлаштирилган тўлов ва қарздорликлар маълумот тизимга эга бўлади. Қолаверса, ташкил этилган чиқинди йиғиш майдонлари ва контейнерлар ҳам давлат ихтиёрида қолади.

10 йил лойиҳа давомида аҳоли ва юридик шахслардан тушадиган тушумдан ва сараланган чиқиндиларнинг иккиламчи хом ашёларини сотишдан тушадиган тушумдан даромад қилиши режалаштирилган.

Хулоса

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида қаттиқ маиший чиқиндиларни йиғиш, қайта ишлаш лойиҳасининг кутилаётган таъсири туман атрофини ва минтақа аҳолиси учун ҳаёт сифатини яхшилаш ҳисобланади. Хизматлар ва қаттиқ маиший чиқиндиларни бошқариш яхшиланади, бу эса уй хўжаликларини нафақат кўрсатилаётган хизматлардан, балки тарифлар ва тизимнинг бошқа жиҳатларидан қониқиш даражасини оширади. Ҳудудларни ободонлаштириш бошқармаси чиқинди йиғишни яхшилаб, ишни назорат қилиш ва чиқинди ташийдиган транспорт воситаларининг ҳаракатланиш жадвалини яхшилайдди. Бу, ўз навбатида, туман аҳолиси томонидан экологик ва ижтимоий ёндашувларни қабул қилишни кучайтиради.

Чиқиндиларни бошқариш бўйича билимларни ошириш уй шароитида, айниқса, аёллар ва болаларнинг саломатлиги ва гигиенасини яхшилашга ҳисса кўшади. Яхшиланган чиқиндиларни йиғиш жараёни соғлиқ учун жиддий экологик хатарлар хавфини камайтиради.

Лойиҳанинг иқтисодий фойдаси туман ҳудудида чиқиндиларни йўқ қилиш ҳамда қайта ишлаш билан боғлиқ хизматлар самарадорлигини доимий ошириб бориш билан боғлиқ. Бу эса тадбиркорга моддий кўринишда наф келтиради, давлат шериги учун эса экология ва атроф-муҳит билан боғлиқ муаммоларнинг камайишига олиб келади.

Лойиҳани амалга ошириш қаттиқ маиший чиқиндиларни бошқариш станцияларини қуриш ҳамда чиқиндиларни йиғиш ва утилизация қилишни рационализация қилиш орқали қаттиқ маиший чиқиндиларни бошқаришда тўғридан-тўғри самарадорликни оширади.

ИЛЛОВАЛАР

Бирламчи маълумотлар

Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Миқдори
Битим муддати	йил	10
Курс	АҚШ доллари	11 005,03
<i>Лойиҳадаги валюталар ҳисоби Марказий банкнинг сўмга нисбатан АҚШ долларининг 2022 йил 13-июнидаги қийматига асосан 11005,03 сўм ҳисобланган</i>		
Лойиҳада кўзда тутилаётган туманлар	сони	2
Фаолиятга оид маълумотлар		
<i>Чиқиндининг морфологик таркиби</i>	<i>Фоизда</i>	<i>Қайта ишланадиган хом-ашё сифатидаги нархи, сўм</i>
Қоғоз	18,90%	800
Металл	2,30%	500
Резина	0,80%	500
Полиэтилен	17,10%	700
Текстиль	3,90%	350
Шиша	3,70%	150
Чиқинди нормаси		
Норма	кг/1 киши	0,75
Битта чиқинди ташувчи техниканинг юк ташиш қуввати	машина/тонна	3
Кунлик ўртача қатновлар сони	ҳисоб-китоблар асосида	2,5
Ишлаб чиқаришга оид бирламчи маълумотлар		
<i>Кўрсаткичлар</i>	<i>Ўлчов бирлиги</i>	<i>Миқдори</i>
Иш вақти	соат	8
Смена	сони	2
Ишлаб чиқариш кунлари	кун	365
Ишлаб чиқариш ва транспортларга тегишли эҳтиёт қисмлар*	<i>Асосий воситанинг бошланғич қийматидан</i>	3,00%
Ишчилар учун униформа нормаси	йил/сон	12
Бошқа ишлаб чиқариш харажатлари	<i>Ишлаб чиқариш харажатлари суммасидан</i>	2,00%
Бошқа операцион харажатлар	<i>Тушум суммасидан</i>	0,50%
Банк комиссияси	<i>Харажатлар суммасидан</i>	0,50%

Худудга тегишли маълумотлар

Туман (шаҳар) номи	Чиқинди полигони умумий майдони (ГА)	шундан чиқиндилар билан тўлган майдон (ГА)	Аҳоли сони	Чиқиндининг йиллик миқдори, тонна	Талаб қилинадиган жами махсус техника сони
Хонқа ва Янгиариқ туманлари	10	0,5	310 500,00	84 999,38	
Жами			310 500,00	84 999,38	31

Давлат-хусусий шериклик бўйича бирламчи маълумотлар ва инвестицион шартлар

Номи	Давлат ташкилотидagi асосий воситалар сони	Баҳоланган қиймати, минг сўм	Хусусий шерик томонидан лойиҳага киритиладиган асосий воситалар сони	Бир бирлигининг нархи (Бозордаги ўртача нархлар асосида), минг сўм
Чиқиндиларни қайта юклаш станцияси			2	590 000,00
Чиқинди ташувчи (Исузу) 7м ³ ҳажмли	24	381 775,00		
Чиқинди ташувчи (HOWO) 8м ³ ҳажмли			7	450 000,00
Самосвал 25 т.	2	163 500,00		
Мультилифт	2	399 600,00		
Махсус техника Мультилифт (Қайта юклаш станцияси учун)			2	650 000,00
Ассенизатор	2	216 000,00		
Бошқа техникалар	1	1 448 655,00		
Чиқинди йиғиш майдончалари			30	70 000,00
Чиқиндилар учун контейнерлар			100	4 300,00

Солиқ ставкалари (2022 йилдан киритилган ўзгаришларни ҳисобга олган ҳолда)		
Солиқлар	Ставка	Изоҳ
Фойда солиғи	15%	
ҚҚС	15%	
Мулк солиғи	1,5%	ўртача йиллик қийматидан
Сув ресурсларидан фойдаланганлиги учун солиқ	0,182	1 куб.м./минг сўм
ЯИТ	12%	МҲТЖдан

Табиий ресурс ва электрга бўлган талаб

Тури	бирлик	миқдор
Электр	кВт/соат	125
Газ	м.куб/кун	3,00
Сув	м.куб/кун	20,00

ЛОЙИХАНИНГ БОШЛАНҒИЧ ҚИЙМАТИ

минг сўм

Кўрсаткичлар	Давлат ташкилоти	Хусусий шерик	ЖАМИ	Структура (%)
Асосий воситалар (ишлаб чиқариш ускуналари ва махсус техникалар)	12 169 455,00	8 160 000,00	20 329 455,00	93%
Қурилиш ва реконструкция харажатлари		800 000,00	800 000,00	4%
Жами капитал қўйилмалар	12 169 455,00	8 960 000,00	21 129 455,00	97%
Эксплуатация харажатлари (молиявий харажатлар ва айланма маблағлар)	25 000,00	651 096,03	676 096,03	3%
Лойиҳани тайёрлаш харажатлари	25 000,00	0,00	25 000,00	0,11%
Айланма маблағлар	0,00	601 096,03	601 096,03	2,76%
Лойиҳани амалга ошириш билан боғлиқ бўлган бошқа кўзда тутилмаган харажатлар	0,00	50 000,00	50 000,00	0,23%
Бошланғич инвестицион капитал	12 194 455,00	9 611 096,03	21 805 551,03	100%
Бошланғич инвестицион капитал (АҚШ доллари эквивалентида)	1 108 080,12	873 336,65	1 981 416,77	
Улушлар	55,9%	44,1%	100%	

ДАВЛАТ ТАШКИЛОТИ ТОМОНИДАН ТАҚДИМ ҚИЛИНАДИГАН МАВЖУД ЧИҚИНДИ ТАШУВЧИ ВА МАХСУС ТЕХНИКАЛАР РЎЙХАТИ

минг сўм

Худудлар	Ум. Т/р	Т/р	Махсус техника тури	Махсус техника русуми	Давлат рақами	Тех.паспорти серияси, рақами	Ишлаб чиқарилган йили	Техниканинг умумий ҳолати (Соз-носоз)	Қиймати			Ҳисобот рақами	Баҳоланган вақти
									Баланс	Қолдиқ	Баҳолаш		
Хонқа тумани	1	1	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 497 NAA	AAF 2915313	2015 йил	СОЗ	326 673,10	157 040,87	268 200,00	№73	26.04.2022
	2	2	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 815 MAA	AAF 2915553	2014 йил	СОЗ	342 837,27	163 893,12	268 200,00	№73	26.04.2022
	3	3	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 392 OAA	AAF 2915315	2015 йил	СОЗ	326 673,10	157 040,87	268 200,00	№73	26.04.2022
	4	4	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 498 NAA	AAF 2915311	2015 йил	СОЗ	326 673,10	157 040,87	268 200,00	№73	26.04.2022
	5	5	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 816 MAA	AAF 2915551	2014 йил	СОЗ	342 837,27	163 893,12	268 200,00	№73	26.04.2022
	6	6	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 065 QAA	AAF 2915309	2015 йил	СОЗ	326 673,10	157 040,87	268 200,00	№73	26.04.2022
	7	7	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 814 MAA	AAF 2915310	2014 йил	СОЗ	342 837,27	163 893,12	268 200,00	№73	26.04.2022
	8	8	Мусоровоз	ISUZU NQR 71PL	90 167 BBA	AAF1265478	2019 йил	СОЗ	484 153,96	304 984,22	328 500,00	№73	26.04.2022
	9	9	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 168 BBA	AAF1265479	2019 йил	СОЗ	484 153,96	304 984,22	328 500,00	№73	26.04.2022
	10	10	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 203 BBA	AAF 1294904	2019 йил	СОЗ	484 153,96	304 984,22	328 500,00	№73	26.04.2022
	11	11	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 162 BBA	AAF 1265473	2019 йил	СОЗ	484 153,96	292 880,37	328 500,00	№73	26.04.2022
	12	12	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 367 CBA	AAF 2206294	2020 йил	СОЗ	559 394,00	478 244,00	584 000,00	№73	26.04.2022
	13	13	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 637 CBA	AAF 3514469	2021 йил	СОЗ	580 000,00	580 000,00	693 500,00	№73	26.04.2022
	14	14	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 851 EBA	AAF 3957604	2021 йил	СОЗ	580 000,00	580 000,00	693 500,00	№73	26.04.2022
	15	15	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 852 EBA	AAF 3959292	2021 йил	СОЗ	580 000,00	580 000,00	693 500,00	№73	26.04.2022
	16	16	Самосвал	ISUZU NQR 71 PL	90 489 OAA	AAF 2915411	2015 йил	Соз	172 362,86	81 100,62	163 500,00	№73	26.04.2022
	17	17	Крюковой погруз	ISUZU NQR 71 PL	90 870 YAA	AAF 0469479	2018 йил	Соз	444 569,84	224 107,20	399 600,00	№73	26.04.2022
	18	18	Кампактор	XH263J	90 769 HA	UZ-AA 158664	2021 йил	Соз	1 524 900,00	1 524 900,00	1 448 655,00	№73	26.04.2022
	19	19	Ассенизатор	ISUZU NQR 71 PL	90 289 UAA	AAF 2915412	2017 йил	Соз	213 842,50	111 183,62	216 000,00	№73	26.04.2022
										8 083 655,00			
Янгиарик тумани	20	1	Мусоровоз	ISUZU NPR 71L	90 387 QAA	AAF 3115931	2015 йил	Соз	267 073,12	141 085,65	219 000,00	№74	26.04.2022
	21	2	Мусоровоз	ISUZU NPR 71L	90 391 NAA	AAF 311593	2014 йил	Соз	248 436,70	-	219 000,00	№74	26.04.2022
	22	3	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 292 YAA	AAF 0087712	2018 йил	Соз	583 108,59	321 156,17	357 600,00	№74	26.04.2022
	23	4	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 293 YAA	AAF 0087840	2018 йил	Соз	583 108,59	321 156,17	357 600,00	№74	26.04.2022
	24	5	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 163 BBA	AAF 1265474	2019 йил	Соз	484 153,96	292 880,37	328 500,00	№74	26.04.2022
	25	6	Мусоровоз	ISUZU NPR 71L	90 392 NAA	AAF 3116020	2014 йил	Соз	248 436,70	-	219 000,00	№74	26.04.2022
	26	7	Мусоровоз	ISUZU NQR 71PL	90 668 QAA	AAF 2915534	2015 йил	Соз	257 093,69	136 885,03	219 000,00	№74	26.04.2022
	27	8	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 617 CBA	AAF 3083492	2021 йил	Соз	580 000,00	580 000,00	693 500,00	№74	26.04.2022
	28	9	Мусоровоз	ISUZU NQR 71PL	90 853 EBA	AAF 3959298	2021 йил	Соз	580 000,00	580 000,00	693 500,00	№74	26.04.2022
	29	10	Крюковой погруз	ISUZU NQR 71 PL	90 910 YAA	AAF 0476294	2018 йил	Соз	444 569,84	224 107,20	399 600,00	№74	26.04.2022
	30	11	Самосвал	ISUZU NQR 71 PL	90 389 QAA	AAF 2915967	2015 йил	Соз	198 544,41	103 229,68	163 500,00	№74	26.04.2022
	31	12	Ассенизатор	ISUZU NPR82	90 377 LAA	AAF 3115882	2017 йил	Соз	384 117,76	209 318,18	216 000,00	№74	26.04.2022
										4 085 800,00			
										12 169 455,00			

Жами

ҲАММАСИ

АСОСИЙ ВОСИТАЛАР ҚАЙДНОМАСИ ВА ЭСКИРИШ ХАРАЖАТЛАРИ

минг сўм

№	Асосий воситалар	Амортизация нормаси	Сони	Бир бирлигининг нархи	Бошланғич қиймати	Қолдиқ қиймати	Эскириш суммаси									
							1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
	Мавжуд асосий воситалар															
1	Чиқинди ташувчи машиналар	15%	24	381 775,00	9 162 600,00	9 162 600,0	1 374 390,00	1 374 390,0	1 374 390,0	1 374 390,0	1 374 390,0	1 374 390,0	916 260,0			
2	Бошқа техникалар	15%	5		3 006 855,00	3 006 855,0	451 028,25	451 028,3	451 028,3	451 028,3	451 028,3	451 028,3	300 685,5			
	Инвестиция сифатида хусусий шерик томонидан киритиладиган асосий воситалар															
1	Административ-маиший бино (қайта юклаш станцияси учун)	3%	2	400 000,00	800 000	800 000	24 000,00	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0	24 000,0
2	Чиқиндиларни қайта юклаш станцияси	8%	2	590 000,00	1 180 000	1 180 000,0	94 400,00	94 400,0	94 400,0	94 400,0	94 400,0	94 400,0	94 400,0	94 400,0	94 400,0	94 400,0
3	Чиқинди ташувчи (НОВО) 8м ³ ҳажмли	15%	7	450 000,00	3 150 000	3 150 000,0	472 500,00	472 500,0	472 500,0	472 500,0	472 500,0	472 500	315 000,0			
4	Махсус техника Мультилифт (Қайта юклаш станцияси учун)	15%	2	650 000,00	1 300 000	1 300 000,0	195 000,00	195 000,0	195 000,0	195 000,0	195 000,0	195 000,0	130 000,0			
5	Чиқинди йиғиш майдончалари	3%	30	70 000,00	2 100 000	2 100 000,0	63 000,00	63 000,0	63 000,0	63 000,0	63 000,0	63 000,0	63 000,0	63 000,0	63 000,0	63 000,0
6	Чиқиндилар учун контейнерлар	5%	100	4 300,00	430 000	430 000,0	21 500,00	21 500,0	21 500,0	21 500,0	21 500,0	21 500,0	21 500,0	21 500,0	21 500,0	21 500,0
	Жами				21 129 455	21 129 455	2 695 818	2 695 818	2 695 818	2 695 818	2 695 818	2 695 818	1 864 846	202 900	202 900	202 900
	<i>Қумулятив амортизация</i>						2 695 818,25	5 391 637	8 087 455	10 783 273	13 479 091	16 174 910	18 039 755	18 242 655	18 445 555	18 648 455

Тегишли ҳудудларда аҳоли сони динамикаси статистикаси ва прогнозлари тўғрисида маълумот

йил охирига

Худуд	Факт											Ўртача йиллик ўсиш суръати, %	Прогноз										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
Хонқа тумани	161 100	163 800	167 100	170 400	173 500	176 700	179 700	182 700	185 500	188 300	191 600	1,75%	194 951	198 361	201 831	205 361	208 953	212 608	216 326	220 110	223 960	227 877	
Янгиариқ тумани	100 800	102 400	104 300	106 300	108 300	110 200	111 900	113 700	115 500	117 200	118 900	1,67%	120 880	122 893	124 940	127 020	129 135	131 286	133 472	135 695	137 955	140 252	
Жами	261 900	266 200	271 400	276 700	281 800	286 900	291 600	296 400	301 000	305 500	310 500	1,72%	315 831	321 254	326 770	332 381	338 088	343 893	349 798	355 805	361 914	368 129	

Худудда юридик шахслар сони ва прогнозлари тўғрисида маълумот

Худуд	2021	Ўртача йиллик ўсиш суръати, %	Прогноз									
			2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Хонқа ва Янгиариқ туманлари	183	5,00%	192	202	212	222	234	245	257	270	284	298
Жами	183		192	202	212	222	234	245	257	270	284	298

Худудлар бўйича аҳоли томонидан чиқарилган чиқинди миқдорлари прогнозлари тўғрисида маълумот

тонна

Худуд	Прогноз									
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Хонқа тумани	53 368	54 301	55 251	56 218	57 201	58 201	59 219	60 255	61 309	62 381
Янгиариқ тумани	33 091	33 642	34 202	34 772	35 351	35 940	36 538	37 146	37 765	38 394
Жами	86 459	87 943	89 453	90 989	92 552	94 141	95 757	97 402	99 074	100 775

Худудлар бўйича аҳоли томонидан чиқарилган чиқиндининг иккиламчи хом-ашёларга ажратилиши прогнози

тонна

Кўрсаткичлар	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
Қоғоз	16 340,72	16 621,29	16 906,68	17 196,98	17 492,26	17 792,62	18 098,13	18 408,90	18 725,00	19 046,54
Металл	1 988,55	2 022,70	2 057,43	2 092,75	2 128,69	2 165,24	2 202,42	2 240,24	2 278,70	2 317,83
Резина	691,67	703,55	715,63	727,91	740,41	753,13	766,06	779,21	792,59	806,20
Полиэтилен	14 784,46	15 038,31	15 296,52	15 559,17	15 826,33	16 098,08	16 374,50	16 655,67	16 941,67	17 232,58
Текстиль	3 371,89	3 429,79	3 488,68	3 548,58	3 609,51	3 671,49	3 734,54	3 798,66	3 863,89	3 930,24
Шиша	3 198,98	3 253,90	3 309,77	3 366,60	3 424,41	3 483,21	3 543,02	3 603,86	3 665,74	3 728,69

7-1 ИЛОВА

ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАР УЧУН ТАРИФЛАР

минг сўм

Кўрсаткичлар	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
Жисмоний шахслар учун	27,6	28,98	30,36	31,74	33,12	35,88	37,26	40,02	42,78	44,16
Юридик шахслар, 1м. куб ҚМЧ учун (ҚҚСсиз)	32,0	33,6	35,2	36,8	38,4	41,6	43,2	46,4	49,6	51,2

ТУШУМ РЕЖАСИ

минг сўм

Кўрсаткичлар	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
Аҳолига кўрсатилган хизматдан тушган тушум	6 066 992,60	7 447 956,32	7 936 594,39	8 439 818,15	8 957 984,63	9 871 117,16	10 426 791,28	11 391 448,22	12 386 161,33	13 005 264,31
<i>Хонқа ва Янгиариқ туманлари</i>	<i>6 066 992,60</i>	<i>7 447 956,32</i>	<i>7 936 594,39</i>	<i>8 439 818,15</i>	<i>8 957 984,63</i>	<i>9 871 117,16</i>	<i>10 426 791,28</i>	<i>11 391 448,22</i>	<i>12 386 161,33</i>	<i>13 005 264,31</i>
Юридик шахсларга кўрсатилган хизматлардан тушган тушум	175 680,00	193 687,20	213 055,92	233 877,29	256 248,17	291 482,29	317 827,80	358 439,13	402 317,03	436 059,75
Қоғоз	3 268 143,15	4 188 564,68	5 207 257,81	6 328 487,56	7 556 656,42	9 252 160,56	9 772 991,80	10 677 161,08	11 609 501,90	12 189 784,76
Металл	248 569,09	318 574,69	396 054,66	481 333,38	574 745,69	703 702,69	743 316,18	812 085,66	882 997,83	927 133,10
Резина	86 458,81	110 808,59	137 758,14	167 420,31	199 911,55	244 766,15	258 544,76	282 464,58	307 129,68	322 481,08
Полиэтилен	2 587 280,00	3 315 947,03	4 122 412,43	5 010 052,65	5 982 353,00	7 324 627,11	7 736 951,84	8 452 752,52	9 190 855,67	9 650 246,27
Текстиль	295 040,70	378 134,31	470 099,66	571 321,79	682 198,15	835 264,50	882 283,98	963 910,38	1 048 080,03	1 100 466,68
Шиша	119 961,60	153 746,92	191 139,42	232 295,67	277 377,27	339 613,04	358 730,85	391 919,60	426 142,43	447 442,50
Жами тушум	12 848 125,96	16 107 419,74	18 674 372,45	21 464 606,81	24 487 474,87	28 862 733,50	30 497 438,48	33 330 181,17	36 253 185,90	38 078 878,43

ЁММ Харажатлари

Саралаш пунктдан энг узоқ бўлган йиғим пункти - 50 км, рейс - 100 км. Ўз навбатида - ўртача қатнов - 50 км. Автомобилда ўртача қатновлар - 2,5 та бир кунда. Натижада чиқинди ташувчи машинанинг кунлик юриш масофаси - 125 км.

Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	
Чиқинди ташувчиларнинг жами сони	дона	31
Ёқилғи нархи, л/минг сўм	м3/минг сўм	2,70
100 км га ёқилғи харажати мусуровоз	куб	31,00
100 км га ёқилғи харажати мултилифт	куб	40,00
Кунлик ўртача юриш масофаси	км	175

Йиллик ўртача бир автомобилнинг юриш масофаси, км	км	63 875,00
Йиллик ўртача бир автомобилга харажат, минг сўм	минг сўм	53 463,38
Барча автомобилларга йиллик жами харажат, минг сўм	минг сўм	1 657 364,63
Кунлик ўртача юриш масофаси (мултилифт)	км	210,00
Йиллик ўртача мултилифтнинг юриш масофаси	км	76 650,00
Йиллик ўртача мултилифтга харажат, минг сўм	минг сўм	82 782,00
Мултилифт техникасига кетадиган ёқилғи харажатлари, минг сўм	минг сўм	165 564,00
Бошқа махсус техникаларга (20%) харажатлар, минг сўм	минг сўм	64 156,05
Мойлаш материаллари, минг сўм	минг сўм	8 500,00
Йиллик жами ЁММ харажатлари, минг сўм	минг сўм	1 895 584,68

Махсус чиқинди ташувчи техникалар ёрдамида ҚМЧ саралаш пунктга ташилади ва шу ернинг ўзида қайта юкланиб полигонга ташилади. Полигон Боғот туманида жойлашган. Полигонгача ўртача 70 км., кунлик қатновлар сони 3 марта, кунлик масофа 210 км.ни ташкил қилади.

Автопаркнинг техник хизмат кўрсатиш харажатлари

Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Сони
Жорий таъмир	марта	6
Жорий таъмир	марта	3
Капитал таъмир	марта	1
Хизмат кўрсатиш нархи:		
Жорий таъмир	минг сўм	500
Жорий таъмир	минг сўм	1500
Капитал таъмир	минг сўм	6000
1 автомобилга йиллик харажатлар		
Жорий таъмир		3 000,00
Жорий таъмир	минг сўм	4 500,00
Капитал таъмир	минг сўм	6 000,00
1 автомобилга йиллик жами харажатлар	минг сўм	13 500,00
Жами юк машиналари учун харажат	минг сўм	418 500,00
Жами махсус техникалар учун харажат (+25% юк машиналарга нисбатан)	минг сўм	101 250,00
Автопарк учун жами йиллик харажатлар		519 750,00

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ УЧУН ХОМ-АШЁЛАР САРФИ ҲИСОБИ

минг сўм

№	Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Харажатлар нормаси бўйича	Бир бирлигининг нархи	Сумма	Изоҳ
1	Эҳтиёт қисмлар бўйича харажатлар		633 883,65	1,00	633 883,65	<i>*Асосий востанинг бошланғич қийматидан</i>
2	Ёқилғи харажатлари				1 895 584,68	<i>Транспортлар учун қунлик сарф нормасидан</i>
3	Юк машиналар ва махсус техникалар учун техник кўрик харажатлари				519 750,00	<i>Техник кўрик бўйича сарф нормасидан</i>
4	Сараланган иккиламчи хом-ашё учун қоплар ва идишлар	сони	396 947,08	2,00	793 894,16	<i>100 кг лик қоплар</i>
5	Униформа	сони	12,00	50,00	88 180,00	<i>1 та ишчи учун йилига 12 марта униформа нормасида</i>
	Жами				3 931 292,49	

Электр ва ресурслар ҳаражати

минг сўм

Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	Йиллик талаб	Бир бирлигининг нархи	Йиллик қиймати
Электр энергияси	кВт.соат	730 000	0,60	438 000,00
Сув	м3	7 300	1,95	14 235,00
Газ	м3	1 095	1,15	1 259,25
Жами				453 494,25

ИШ ҲАҚИ ХАРАЖАТЛАРИ

минг сўм

Кўрсаткичлар	Сони	Ўртача ойлик иш ҳақи	Йиллик иш ҳақи фонди
<u>МАЪМУРИЯТ</u>			
Директор	1	4 000,00	48 000,00
Директор ўринбосари	1	3 500,00	42 000,00
Ишлаб чиқариш бўйича директор ўринбосари	1	3 500,00	42 000,00
Бош бухгалтер	1	2 500,00	30 000,00
ЖАМИ	4		162 000,00
Ягона ижтимоий тўлов	12%		19 440,00
<u>ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ХОДИМЛАРИ</u>			
Юкловчилар	71	1 200,00	1 026 720,00
Ҳайдовчилар	40	1 200,00	576 000,00
МФЙларда тўловлар бўйича мутахассис	28	1 200,00	398 400,00
Истеъмолчилар билан ишлаш бўйича мутахассис	3	1 500,00	54 000,00
Юридик шахслар билан ишлаш бўйича мутахассис	2	1 500,00	36 000,00
Қоровул	3	1 500,00	54 000,00
ЖАМИ	147		2 145 120,00
Ягона ижтимоий тўлов	12%		257 414,40
ҲАММАСИ БЎЛИБ	151		2 583 974,40

ЖАМИ ХАРАЖАТЛАР

минг сўм

Харажатлар таркиби	Доимий харажатлар улуши (%)	Ўзгарувчан харажатлар улуши (%)	Доимий харажатлар	Ўзгарувчан харажатлар	Жами	Улуш, % да
Ишлаб чиқариш харажатлари	0%	100%	0	3 931 292	3 931 292	40%
Электр ва ресурслар харажати	5%	95%	22 675	430 820	453 494	5%
Ишлаб чиқариш ходимлари иш ҳақи харажатлари	100%	0%	2 145 120	0	2 145 120	22%
Ягона ижтимоий тўлов	100%	0%	257 414	0	257 414	3%
Бошқа ишлаб чиқариш харажатлари	100%	0%	78 626	0	78 626	1%
Мавжуд асосий воситалар амортизацияси бўйича харажатлар	100%	0%	1 825 418	0	1 825 418	18%
Инвестиция қилинаётган асосий воситалар амортизация бўйича харажат	100%	0%	870 400	0	870 400	9%
Бошқа операцион харажатлар	50%	50%	64 940	64 940	129 879	1%
Администрация иш ҳақи	100%	0%	162 000	0	162 000	2%
Ягона ижтимоий тўлов	100%	0%	19 440	0	19 440	0%
Банк комиссияси	5%	95%	1 794	34 092	35 886	0%
ЖАМИ ХАРАЖАТЛАР			5 447 827	4 461 144	9 908 971	100%

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ХАРАЖАТЛАРИ ЙИЛЛИК КЕСИМДА

Харажатлар таркиби	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
Ишлаб чиқариш харажатлари	982 823,12	1 238 357,13	1 513 547,61	1 808 394,54	2 122 897,94	2 555 340,12	2 653 622,43	2 850 187,05	3 046 751,68	3 145 033,99
Электр ва ресурслар харажати	130 379,60	159 516,60	190 807,71	224 252,91	259 852,21	309 509,83	321 414,05	345 222,50	369 030,95	380 935,17
Ишлаб чиқариш ходимлари иш ҳақи харажатлари	2 145 120,00	2 252 376,00	2 359 632,00	2 466 888,00	2 574 144,00	2 788 656,00	2 895 912,00	3 110 424,00	3 324 936,00	3 432 192,00
Ягона ижтимоий тўлов	257 414,40	270 285,12	283 155,84	296 026,56	308 897,28	334 638,72	347 509,44	373 250,88	398 992,32	411 863,04
Бошқа ишлаб чиқариш харажатлари	78 625,85	82 557,14	86 488,43	90 419,73	94 351,02	102 213,60	106 144,90	114 007,48	121 870,07	125 801,36
Мавжуд асосий воситалар амортизацияси бўйича харажатлар	1 825 418,25	1 825 418,25	1 825 418,25	1 825 418,25	1 825 418,25	1 825 418,25	1 216 945,50	0,00	0,00	0,00
Инвестиция қилинаётган асосий воситалар амортизация бўйича харажат	870 400,00	870 400,00	870 400,00	870 400,00	870 400,00	870 400,00	647 900,00	202 900,00	202 900,00	202 900,00
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ХАРАЖАТЛАРИ ЖАМИ	6 290 181,22	6 698 910,25	7 129 449,84	7 581 799,99	8 055 960,70	8 786 176,52	8 189 448,32	6 995 991,91	7 464 481,01	7 698 725,56
Бошқа операцион харажатлар	64 939,52	68 186,50	71 433,47	74 680,45	77 927,43	84 421,38	87 668,36	94 162,31	100 656,26	103 903,24
Администрация иш ҳақи	162 000,00	170 100,00	178 200,00	186 300,00	194 400,00	210 600,00	218 700,00	234 900,00	251 100,00	259 200,00
Ягона ижтимоий тўлов	19 440,00	20 412,00	21 384,00	22 356,00	23 328,00	25 272,00	26 244,00	28 188,00	30 132,00	31 104,00
Банк комиссияси	1 794,32	1 884,03	1 973,75	2 063,46	2 153,18	2 332,61	2 422,33	2 601,76	2 781,19	2 870,91
Солиқлар (мулк солиғи)	16 092,15	15 678,58	15 265,01	14 851,44	14 437,87	14 024,30	13 544,30	13 064,30	12 584,30	12 104,30
ОПЕРАЦИОН ХАРАЖАТЛАР	264 265,99	276 261,11	288 256,23	300 251,35	312 246,48	336 650,29	348 578,98	372 916,37	397 253,75	409 182,44
СОТИЛГАН МАҲСУЛОТЛАР (ХИЗМАТЛАР) ТАННАРХИ	6 554 447,21	6 975 171,36	7 417 706,07	7 882 051,34	8 368 207,18	9 122 826,81	8 538 027,30	7 368 908,28	7 861 734,76	8 107 908,00

СОЛИҚЛАР ҲИСОБИ

минг сўм

СОЛИҚ ТУРИ	Ставка	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
Фойда солиғи	15%	946 465,64	1 372 189,04	1 690 789,71	2 039 611,04	2 420 055,84	2 963 089,65	3 295 943,32	3 896 150,58	4 260 605,32	4 497 461,21
Жами		946 465,64	1 372 189,04	1 690 789,71	2 039 611,04	2 420 055,84	2 963 089,65	3 295 943,32	3 896 150,58	4 260 605,32	4 497 461,21

СОЛИҚ ТУРИ	Ставка	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
<u>Ҳисобланган ҚҚС</u>	15%	884 496	1 129 495	1 400 580	1 698 885	2 025 586	2 477 167	2 617 911	2 861 574	3 113 090	3 270 471
<u>ҚҚС зачет</u>	15%	164 160	202 239	243 163	286 932	333 545	398 324	413 644	444 284	474 925	490 245
<u>ҚҚС (фарқи)</u>		720 335	927 256	1 157 417	1 411 954	1 692 040	2 078 843	2 204 266	2 417 289	2 638 165	2 780 226

СОЛИҚ ТУРИ	Ставка	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
Мулк солиғи	1,5%	15 760,00	15 280,00	14 800,00	14 320,00	13 840,00	13 360,00	12 880,00	12 400,00	11 920,00	11 440,00

СОЛИҚ ТУРИ	Солиқ ставкаси	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
Корхона ишлаб чиқаришини инобатга олиб сув истеъмоли	куб.м.	1 825,00	2 190,00	2 555,00	2 920,00	3 285,00	3 650,00	3 650,00	3 650,00	3 650,00	3 650,00
Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ	0,182 минг.сўм 1 куб.м учун	332,15	398,58	465,01	531,44	597,87	664,30	664,30	664,30	664,30	664,30

ФОЙДА ВА ЗАРАРЛАР ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ

минг сўм

Кўрсаткичлар	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
ЖАМИ ТУШУМ	12 848 125,96	16 107 419,74	18 674 372,45	21 464 606,81	24 487 474,87	28 862 733,50	30 497 438,48	33 330 181,17	36 253 185,90	38 078 878,43
МАҲСУЛОТ ТАННАРХИ	6 290 181,22	6 698 910,25	7 129 449,84	7 581 799,99	8 055 960,70	8 786 176,52	8 189 448,32	6 995 991,91	7 464 481,01	7 698 725,56
ЯЛПИ ТУШУМ	6 557 944,74	9 408 509,49	11 544 922,61	13 882 806,82	16 431 514,18	20 076 556,98	22 307 990,16	26 334 189,26	28 788 704,89	30 380 152,87
Маъмурий харажатлар	181 440,00	190 512,00	199 584,00	208 656,00	217 728,00	235 872,00	244 944,00	263 088,00	281 232,00	290 304,00
Операцион харажатлар	66 733,84	70 070,53	73 407,22	76 743,91	80 080,61	86 753,99	90 090,68	96 764,07	103 437,45	106 774,14
ОПЕРАЦИОН ДАРОМАДЛАР	6 309 770,91	9 147 926,96	11 271 931,39	13 597 406,90	16 133 705,57	19 753 930,99	21 972 955,48	25 974 337,19	28 404 035,43	29 983 074,72
СОЛИҚ ТЎЛАНГУНГА ҚАДАР БЎЛГАН ФОЙДА	6 309 770,91	9 147 926,96	11 271 931,39	13 597 406,90	16 133 705,57	19 753 930,99	21 972 955,48	25 974 337,19	28 404 035,43	29 983 074,72
ФОЙДА СОЛИҒИ	946 465,64	1 372 189,04	1 690 789,71	2 039 611,04	2 420 055,84	2 963 089,65	3 295 943,32	3 896 150,58	4 260 605,32	4 497 461,21
БОШҚА СОЛИҚЛАР	16 092,15	15 678,58	15 265,01	14 851,44	14 437,87	14 024,30	13 544,30	13 064,30	12 584,30	12 104,30
СОФ ФОЙДА	5 363 305,27	7 775 737,92	9 581 141,68	11 557 795,87	13 713 649,73	16 790 841,34	18 677 012,16	22 078 186,61	24 143 430,12	25 485 613,52
<i>Жамғарилган фойда</i>	<i>5 363 305,27</i>	<i>13 139 043,19</i>	<i>22 720 184,87</i>	<i>34 277 980,74</i>	<i>47 991 630,47</i>	<i>64 782 471,81</i>	<i>83 459 483,97</i>	<i>105 537 670,58</i>	<i>129 681 100,70</i>	<i>155 166 714,22</i>
<i>Фойда тақсимоти</i>										
Ялпи даромад/Жами тушум	51%	58%	62%	65%	67%	70%	73%	79%	79%	80%
Соф фойда/Жами тушум	42%	48%	51%	54%	56%	58%	61%	66%	67%	67%

АЙЛАНМА КАПИТАЛ ҲАРАКАТИ

минг сўм

Кўрсаткичлар	Айланиш коэф.	Инвест. давр	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
ЖОРИЙ АКТИВЛАР		0	1 819 088	2 272 390	2 640 242	3 037 096	3 464 121	4 066 747	4 276 545	4 641 558	5 017 854	5 251 526
Дебитор қарздорлик	8	0	1 606 016	2 013 427	2 334 297	2 683 076	3 060 934	3 607 842	3 812 180	4 166 273	4 531 648	4 759 860
Хом-ашё захираси	3		54 601	68 798	84 086	100 466	117 939	141 963	147 423	158 344	169 264	174 724
Тайёр маҳсулот захираси	36	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Эҳтиёт қисмлар	1	0	158 471	190 165	221 859	253 553	285 248	316 942	316 942	316 942	316 942	316 942
ЖОРИЙ ПАССИВЛАР		0	698 909	744 323	792 161	842 422	895 107	976 242	909 939	777 332	829 387	855 414
Кредитор қарздорлик	9	0	698 909	744 323	792 161	842 422	895 107	976 242	909 939	777 332	829 387	855 414
Айланма капитал		601 096	1 120 179	1 528 067	1 848 081	2 194 673	2 569 014	3 090 505	3 366 606	3 864 226	4 188 467	4 396 112
Айланма капиталдаги ўзгариш		601 096	519 083	407 888	320 014	346 593	374 341	521 491	276 101	497 619	324 242	207 645

	Қопланиш куни	Айланиш коэффициенти
		(360 / Қопланиш куни)
Тушум тушиш даври	45 кун	8
Омбордаги ва ишлаб чиқаришдаги хом-ашёлар қолдиғи	120 кун	18
Тайёр маҳсулот қолдиғи	10 кун	36
Эҳтиёт қисмлар қолдиғи	360 кун	1
Мол етказиб берувчилар билан ҳисоб китоблар	40 кун	9

ПУЛ ОҚИМИ ҲАРАКАТИ ТЎҒРИСИДА ҲИСОБОТ

минг сўм

Кўрсаткичлар	0 йил	1 йил	2 йил	3 йил	4 йил	5 йил	6 йил	7 йил	8 йил	9 йил	10 йил
ЖАМИ ТУШУМ	0	12 848 125,96	16 107 419,74	18 674 372,45	21 464 606,81	24 487 474,87	28 862 733,50	30 497 438,48	33 330 181,17	36 253 185,90	38 078 878,43
АЙЛАНМА КАПИТАЛДАГИ ЎЗГАРИШ	601 096,03	519 082,89	407 887,90	320 013,90	346 592,73	374 340,58	521 490,98	276 101,38	497 619,36	324 241,50	207 644,52
ТЎЛАНГАН ҚҚС		720 335,34	927 255,91	1 157 416,58	1 411 953,59	1 692 040,24	2 078 843,32	2 204 266,32	2 417 289,37	2 638 165,36	2 780 226,45
СОФ ТУШУМ	-601 096,03	11 608 707,73	14 772 275,93	17 196 941,97	19 706 060,48	22 421 094,06	26 262 399,19	28 017 070,77	30 415 272,44	33 290 779,03	35 091 007,45
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТАННАРХИ	-601 096,03	3 594 362,97	4 003 092,00	4 433 631,59	4 885 981,74	5 360 142,45	6 090 358,27	6 324 602,82	6 793 091,91	7 261 581,01	7 495 825,56
ЯЛПИ ТУШУМ	0,00	8 014 344,77	10 769 183,93	12 763 310,39	14 820 078,74	17 060 951,61	20 172 040,92	21 692 467,96	23 622 180,52	26 029 198,02	27 595 181,89
Маъмурий харажатлар	0	181 440,00	190 512,00	199 584,00	208 656,00	217 728,00	235 872,00	244 944,00	263 088,00	281 232,00	290 304,00
Операцион харажатлар	0,00	66 733,84	70 070,53	73 407,22	76 743,91	80 080,61	86 753,99	90 090,68	96 764,07	103 437,45	106 774,14
ОПЕРАЦИОН НАҚД ПУЛ ТУШУМЛАРИ	0,00	7 766 170,93	10 508 601,40	12 490 319,16	14 534 678,82	16 763 143,01	19 849 414,93	21 357 433,27	23 262 328,46	25 644 528,57	27 198 103,75
Ўз капитали	0,00										
Асосий капиталга инвестициялар	8 960 000,00										
Молиявий харажатлар	75 000,00										
Солиқ тўловлари		962 557,79	1 387 867,62	1 706 054,72	2 054 462,48	2 434 493,71	2 977 113,95	3 309 487,62	3 909 214,88	4 273 189,62	4 509 565,51
СОФ ПУЛ ТУШУМЛАРИ	-9 035 000,00	6 803 613,14	9 120 733,77	10 784 264,44	12 480 216,35	14 328 649,30	16 872 300,99	18 047 945,65	19 353 113,58	21 371 338,96	22 688 538,24
БАРЧА ТЎЛОВЛАРДАН КЕЙИНГИ СОФ ПУЛ МАБЛАҒЛАРИ	-9 035 000,00	6 803 613,14	9 120 733,77	10 784 264,44	12 480 216,35	14 328 649,30	16 872 300,99	18 047 945,65	19 353 113,58	21 371 338,96	22 688 538,24
Битимга асосан тўловлар	0,00	1 738 493,57	1 738 493,57	1 738 493,57	1 738 493,57	1 738 493,57	1 738 493,57	1 738 493,57			
СОФ ПУЛ ОҚИМЛАРИ	-9 035 000,00	5 065 119,57	7 382 240,20	9 045 770,87	10 741 722,78	12 590 155,73	15 133 807,41	16 309 452,08	19 353 113,58	21 371 338,96	22 688 538,24
КУМУЛЯТИВ ПУЛ ОҚИМЛАРИ	0,00	5 065 119,57	12 447 359,77	21 493 130,64	32 234 853,42	44 825 009,15	59 958 816,56	76 268 268,64	95 621 382,22	116 992 721,18	139 681 259,42

ЗАРАРСИЗЛИК НУҚТАСИ

Кўрсаткичлар	минг сўм
Тўлиқ ишлаб чиқариш қувватидаги тушум (ҚҚС билан)	25 975 809
Доимий харажатлар	5 447 827
Ўзгарувчан харажатлар	4 461 144
ЗАРАРСИЗЛИК НУҚТАСИ	25%

Соф дисконтланган пул оқимлари ҳисоб-китоби

минг сўм

Давр	Пул оқимлари	Дисконт ставкаси	Дисконтланган пул оқимлари	Соф дисконтланган пул оқимлари	IRR	Инвестициянинг фойдалилик коэффициенти
0 йил	-21 805 551	17,0%				0,0
1 йил	5 065 120	17,0%	4 329 162	-17 476 389		0,0
2 йил	7 382 240	17,0%	5 392 827	-12 083 563	-29%	0,2
3 йил	9 045 771	17,0%	5 647 913	-6 435 650	-1%	0,3
4 йил	10 741 723	17,0%	5 732 321	-703 329	16%	0,3
5 йил	12 590 156	17,0%	5 742 510	5 039 182	25%	0,3
6 йил	15 133 807	17,0%	5 899 742	10 938 924	32%	0,3
7 йил	16 309 452	17,0%	5 434 234	16 373 158	35%	0,2
8 йил	19 353 114	17,0%	5 511 426	21 884 584	38%	0,3
9 йил	21 371 339	17,0%	5 201 864	27 086 447	40%	0,2
10 йил	22 688 538	17,0%	4 720 064	31 806 512	41%	0,2

Хусусий капитал	минг сўм	9 611 096,03
Жалб қилинган маблағлар	минг сўм	12 194 455,00
Жами	минг сўм	21 805 551,03
Хусусий капитал улуши	%	44,1%
Жалб қилинган маблағлар улуши	%	55,9%
Хусусий капитал қиймати	%	41%
Жалб қилинган маблағлар қиймати	%	14,5%
Фойда солиғи	%	15%
WACC	%	26,2%

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида маишй чиқиндилар билан боғлиқ ишларни давлат-хусусий шериклик асосида бошқариш юзасидан амалга ошириладиган инвестиция тадбирлари

Амалдаги ҳолат

Худудда **310 500 нафар** аҳоли мавжуд бўлиб, шундан **268 806 нафар** (87 фоизи) санитар тозалаш хизматлари билан қамраб олинган

Мавжуд моддий техник базаси

ДХШ лойиҳасини амалга оширишдан кутилаётган натижа

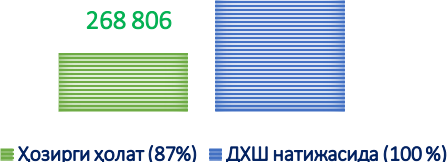

Ушбу лойиҳани амалга ошириш натижасида **310 500 нафар** бўлган аҳолининг чиқиндиларни олиб чиқиб кетиш билан боғлиқ бўлган қамров даражаси **100 фоизга** эришилади.

ДХШ лойиҳаси доирасида киритиладиган қўшимча моддий техник база

Аҳоли қамров даражаси 310 500

Қўшимча иш ўринлари

Чиқиндини қайта ишлаш

Инвестиция миқдори

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида маишй чиқиндилар билан боғлиқ ишларни давлат-хусусий шериклик асосида бошқариш юзасидан амалга ошириладиган инвестиция тадбирлари

Маишй чиқинди полигони (Боғот тумани)

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида маишй чиқиндилар билан боғлиқ ишларни давлат-хусусий шериклик асосида бошқариш юзасидан амалга ошириладиган инвестиция тадбирлари

7 та махсус техника

30 та чиқинди йиғиш шахобчаси

100 та чиқинди контейнерлари ва қутилари

2 та Чиқиндиларни қайта юклаш ускунаси

151 та янги иш ўринлари

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни давлат-хусусий шериклик асосида бошқариш юзасидан амалга ошириладиган инвестиция тадбирлари

Аҳоли сони – **310 500** нафар

Чиқиндиларни кунлик чиқиш меъёри (**1 киши**) – **0,75** кг

Чиқиндиларни **кунлик** чиқиш меъёри – **232,9** тонна

Чиқиндиларни **йиллик** чиқиш меъёри – **84 999,4**

МИНГ тонна

Хонқа ва Янгиариқ туманларида ҳосил бўлаётган маиший чиқиндилар, аҳоли яшаш пунктларидан, ер ости ва ер усти чиқинди йиғиш шаҳобчаларидан, юридик ташкилотларда жойлашган чиқинди контейнерлари ва шаҳар шоҳ кўчалари бўйлаб ўрнатилиши режалаштирилаётган чиқинди қутиларидан махсус чиқинди ташувчи техникалар (мусуровоз) ёрдамида ташиб кетилади. Бугунги кунда “Тоза ҳудуд” ДУК туманлар филиали ҳисобидан 24 та махсус чиқинди ташувчи техникалар мавжуд. Шаҳардан йиғилган маиший чиқиндилар махсус техникалар ёрдамида лойиҳа доирасида ишга тушириладиган чиқиндиларни қайта юклаш станциясига келтирилади ҳамда шу ернинг ўзида саралашдан ўтказилади.

Хонқа ва Янгиариқ туманларида 310,5 минг аҳоли рўйхатга олинганлигини, маиший чиқиндиларни қайта юклаш станциялари орқали полигонларга жўнатиш тизими яраталиши ҳисобига, махсус техникалардан самарали фойдаланиш имкониятлари ошиши, яъни ҳар бир техникани бир кунлик қатнови камида 2,5 маротабага етишини ҳисобга олинса, ўртача ҳар 12,0 минг аҳоли учун 1 та чиқинди ташувчи техника лозим бўлади. Шу сабаб, лойиҳа доирасида хусусий шерик томонидан тўла қувватли таъминлаш учун қўшимча 7 та махсус чиқинди ташувчи техникаси сотиб олиш учун, дастлабки ҳисоб-китобларга кўра **3 150,0 млн. сўм** инвестиция киритилади.

Хонқа ва Янгиариқ туманларида ҳосил бўлаётган маиший чиқиндилар, лойиҳа доирасида ишга тушириладиган чиқиндиларни қайта юклаш станциясига келтирилади ҳамда саралашдан ўтказилган чиқиндилар қайта юклаш технологияси ёрдамида контейнерларга зичланиб, махсус Мультилифт техникалари ёрдамида Боғот туманидаги чиқинди полигонига жойлаштирилади.

Шу сабаб, лойиҳа доирасида хусусий шерик томонидан саралашдан ўтиб махсус қайта юклаш технологияси ёрдамида 10-20 м³ хажмдаги контейнерларга зичланган маиший чиқиндиларни полигонларга олиб бориш учун 2 та махсус Мультилифт техникаси сотиб олиш учун, дастлабки ҳисоб-китобларга кўра 1 300,0 млн. сўм инвестиция киритилади.

Хоразм вилояти Хонқа ва Янгиариқ туманларида маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни давлат-хусусий шериклик асосида бошқариш юзасидан амалга ошириладиган инвестиция тадбирлари

Хонқа ва Янгиариқ туманларида ҳосил бўлаётган маиший чиқиндиларни махсус чиқинди ташувчи техникалар ёрдамида, лойиҳа доирасида ишга туширилиши режалаштирилаётган чиқиндиларни қайта юклаш станцияга олиб келиш орқали, ушбу ҳудудда чиқинди полигонига бўлган эҳтиёжни йўққа чиқаради. Бу эса ҳудуднинг экологик вазиятини яхшилашга катта хизмат қилади. Бунинг учун туманнинг чиқинди полигонига йўналиши қулай бўлган ҳудуддан 0,50 дан 1 Гача бўлган ерга эҳтиёж туғилади. Мазкур ажратилган жойга бир вақтнинг ўзида маиший чиқиндиларни саралаш ва ҳамда қайта юклаш технологиялари ишга тушириш режалаштирилган.

Хонқа ва Янгиариқ туманларида аҳоли сони ва чиқиндиларни тўпланиш меъёрларини ҳисоб-китоб қилган ҳолда кунига 100 тонна маиший чиқиндиларни қайта юклаш имкониятига эга бўлган 2 та чиқиндиларни қайта юклаш ускунаси учун, хусусий шерик томонидан дастлабки ҳисоб-китобларга кўра **1 180,0 млн. сўм** инвестиция киритилади.

- Қонунчиликка мувофиқ кўп квартирали аҳоли хонадонларидан маиший чиқиндаларни ташиб кетиш махсус чиқинди тўplash шаҳобчалари орқали амалга оширилиши белгиланган.
- Хонқа ва Янгиариқ туманларида мавжуд кўп қаватли уйлар учун дастлабки ҳисоб-китобларга кўра 30 дона намунали чиқиндиларни йиғиш шаҳобчаларини қуришга эҳтиёж бор.
- Шу сабабли, лойиҳа доирасида хусусий шерик томонидан 30 та чиқиндиларни йиғиш шаҳобчалари қуриш учун, дастлабки ҳисоб-китобларга кўра **2 100,0 млн. сўм** инвестиция киритилади.

- Лойиҳа доирасида Хонқа ва Янгиариқ туманларида дастлабки ҳисоб китобларга кўра 100 дона намунали чиқиндиларни йиғиш шаҳобчаларини қуриш режалаштирилган.
- Мазкур чиқинди тўплаш шаҳобчаларига ва бошқа чиқинди тўпланиши мумкин бўлган ҳудудларга чиқинди контейнерлари ўрнатиш зарур ҳисобланади.
- Шу сабабли, лойиҳа доирасида хусусий шерик томонидан 100 та чиқиндиларни контейнерлари учун, дастлабки ҳисоб-китобларга кўра **430,0 млн. сўм** инвестиция киритилади.

**Хоразм вилоят "Тоza худа" давлат унитар корхонаси Хонка туман филиалига карашли махсус автотранспорт воситаларининг қиймати тўғрисида
МАЪЛУМОТ**

№	Махсус техника тури	Махсус техника русуми	Давлат рақами	Техник паспорти (Формуляр серияси рақами)	Ишлаб чиқарилган йили	Умумий техник ҳолати (Соз-Носо)	Қиймати		
							Баланс	Қолиқ	Баҳолаш
1	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 497 NAA	AAF2915313	2015	Соз	326 673 097,92	157 040 867,59	268200000
2	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 815 MAA	AAF2915553	2014	Соз	342 837 267,21	163 893 122,22	268200000
3	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 392 OAA	AAF2915315	2015	Соз	326 673 097,92	157 040 867,59	268200000
4	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 498 NAA	AAF2915311	2015	Соз	326 673 097,92	157 040 867,59	268200000
5	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 816 MAA	AAF2915551	2014	Соз	342 837 267,21	163 893 122,22	268200000
6	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 065 QAA	AAF2915309	2015	Соз	326 673 097,92	157 040 867,59	268200000
7	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 814 MAA	AAF2915310	2014	Соз	342 837 267,21	163 893 122,22	268200000
8	Мусоравоз	ISUZU NQR 71PL	90 167 BBA	AAF1265478	2019	Соз	484 153 956,00	304 984 215,90	328500000
9	Кроковой погруз	ISUZU NQR 71 PL	90 870 YAA	AAF0469479	2018	Соз	444 569 836,11	224 107 195,77	399600000
10	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 168 BBA	AAF1265479	2019	Соз	484 153 956,00	304 984 215,90	328500000
11	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 203 BBA	AAF1294904	2019	Соз	484 153 956,00	304 984 215,90	328500000
12	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 162 BBA	AAF1265473	2019	Соз	484 153 956,00	292 880 367,00	328500000
13	Самосвал	ISUZU NQR 71 PL	90 489 OAA	AAF2915411	2015	Соз	172 362 862,60	81 100 624,40	163500000
14	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 367 CBA	AAF2206294	2020	Соз	559 394 000,00	478 244 000,00	584000000
15	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 637 CBA	AAF3514469	2021	Соз	580 000 000,00	580 000 000,00	693500000
16	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 851 EBA	AAF3957604	2021	Соз	580 000 000,00	580 000 000,00	693500000
17	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 852 EBA	AAF3959292	2021	Соз	580 000 000,00	580 000 000,00	693500000
18	Кампактор	XH263J	90 769 HA	UZ-AA 158664	2021	Соз	1 524 900 000,00	1 524 900 000,00	1448655000
19	Ассенизатор	ISUZU NQR 71 PL	90 289 UAA	AAF2915412	2017	Соз	213 842 498,31	111 183 622,35	216000000
Жами:							8 926 889 214,34	6 487 211 294,23	8 083 655 000,00

Хоразм вилоят "Тоza худа" ДУК директори

Хоразм вилоят "Тоza худа" ДУК бош муҳандиси

Хоразм вилоят "Тоza худа" ДУК директор ўринбосари

Хоразм вилоят "Тоza худа" ДУК бош ҳисобчиси

Handwritten signature

Handwritten signature

И.Рахимов

А.Эрниязов

А.Машарипов

Б.Раджапов

Хоразм вилоят "Тоза ҳудуд" давлат унитар корхонаси Янгиарик туман филиалига бириктирилган махсус автотранспорт воситаларининг қиймати тўғрисида

МАЪЛУМОТ

№	Махсус техника тури	Махсус техника русуми	Давлат рақами	Техник паспорти (Формуляр серияси рақами)	Ишлаб чиқарилган йили	Умумий техник ҳолати (Соз-Носоз)	Қиймати		
							Баланс	Қолдик	Баҳолаш
1	Мусоровоз	ISUZU NPR 71L	90 387 QAA	AAF3115931	2015	Соз	267 073 124,20	141 085 653,41	219000000
2	Мусоровоз	ISUZU NPR 71L	90 391 NAA	AAF311593	2014	Соз	248 436 696,02	-	219000000
3	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 292 YAA	AAF0087712	2018	Соз	583 108 592,61	321 156 174,33	357600000
4	Мусоровоз	ISUZU NPR 82L	90 293 YAA	AAF0087840	2018	Соз	583 108 592,61	321 156 174,33	357600000
5	Крюковой погруз	ISUZU NQR 71 PL	90 910 YAA	AAF0476294	2018	Соз	444 569 836,11	224 107 195,77	399600000
6	Мусоровоз	ISUZU NQR 71 PL	90 163 BBA	AAF1265474	2019	Соз	484 153 956,00	292 880 367,00	328500000
7	Мусоровоз	ISUZU NPR 71L	90 392 NAA	AAF3116020	2014	Соз	248 436 696,02	-	219000000
8	Мусоровоз	ISUZU NQR 71PL	90 668 QAA	AAF2915534	2015	Соз	257 093 686,59	136 885 026,43	219000000
9	Мусоровоз	ISUZU NQR 71PL	90 617 CBA	AAF3083492	2021	Соз	580 000 000,00	580 000 000,00	693500000
10	Мусоровоз	ISUZU NQR 71PL	90 853 EBA	AAF3959298	2021	Соз	580 000 000,00	580 000 000,00	693500000
11	Самосвал	ISUZU NQP 71 PL	90 389 QAA	AAF2915967	2015	Соз	198 544 409,29	103 229 683,49	163500000
12	Ассенизатор	ISUZUNPR82LKL5VAY	90 377 LAA	AAF3115882	2017	Соз	384 117 764,36	209 318 177,47	216000000
Жами:							4858643354	2909818452	4085800000

Хоразм вилоят "Тоза ҳудуд" ДУК директори

Хоразм вилоят "Тоза ҳудуд" ДУК бош муҳандиси

Хоразм вилоят "Тоза ҳудуд" ДУК директор ўринбосари

Хоразм вилоят "Тоза ҳудуд" ДУК бош ҳисобчиси

Handwritten signatures in blue ink, including the initials 'P.K.B.' and several full signatures.

И.Рахимов

А.Эрназаров

А.Машарипов

Б.Раджапов

«Urganch baholash va konsaltingi»
Mas'uliyati cheklangan jamiyati

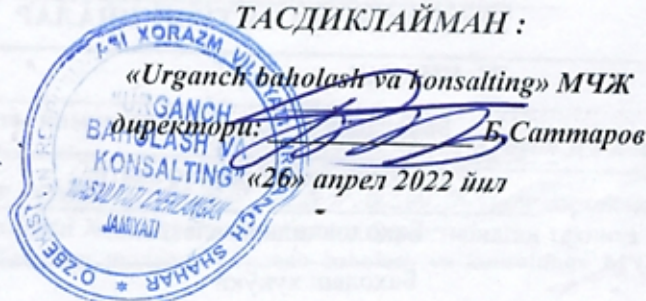

Общество с ограниченной
ответственностью
«Urganch baholash va konsalting»

Urganch baholash va konsalting

Урганч ш. Й.Бобожонов кўчаси 8-уй, х/р: 20208000704955147001, «INFIN BANK» Хоразм вилоят филиали,
МФО: 01129, СТИР: 302198718, Тел.: +99895-606-55-22; E-mail: ubk2012@mail.ru

ТАСДИКЛАЙМАН:

Хоразм вилоят «Тоза худуд» давлат унитар корхонаси
Хонқа туман филиалига бириктирилган техника ва
автомашиналарини давлат-хусусий шерикчилик учун
қийматини аниқлаш тўғрисида

БАҲОЛАШ ҲИСОБОТИ

Рўйхатга олинган рақам №73/02-УВК, 2022 йил.

БАХОЛАНАЁТГАН ОБЪЕКТ МАНЗИЛИ: Урганч шаҳар Э.Раҳим кўчаси 118-уй.

БАХОЛАШ МАҚСАДИ: Давлат-хусусий шерикчилик учун.

АНИҚЛАНАЁТГАН ҚИЙМАТ ТУРИ: Бозор қиймати

БАХОЛАШ ҲИСОБОТИНИ ТУЗИШ СANAСИ: 26.04.2022 йил.

БУЮРТМАЧИ: Хоразм вилоят «Тоза Худуд» ДУК

МУЛКЧИЛИК ШАКЛИ: Давлат мулки.

БАХОЛОВЧИ ТАШКИЛОТ: «Urganch baholash va konsalting» МЧЖ
Ассоциацияга аъзолиги сертификати: №052, рақам

Урганч – 2022 йил

«Urganch baholash va konsaltingi»
Mas'uliyati cheklangan jamiyati

Общество с ограниченной ответственностью
«Urganch baholash va konsalting»

Urganch baholash va konsalting

Урганч ш. Й.Бобожонов кўчаси 8-уй, х/р: 20208000704955147001, «INFIN BANK» Хоразм вилоят филиали, МФО: 01129, СТИР: 302198718, Тел.: +99895-606-55-22; E-mail: ubk2012@mail.ru

№73

28- апрел 2022 йил.

Хоразм вилоят «Тоza Худуд» ДУЖга

«Urganch baholash va konsalting» МЧЖ билан тузилган 16.04.2022 йилдаги №226975-сонли шартномага асосан Хоразм вилоят «Тоza худуд» давлат унитар корхонаси Хонка туман филиалига бириктирилган техника ва автомашиналарини давлат-хусусий шерикчилик учун баҳолаш ишлари «Urganch baholash va konsalting» МЧЖ тоmonидан амалга оширилди.

Ушбу хисобот баҳоловчиларнинг баҳоланаётган мол-мулки тўғрисидаги профессионал фикрини асослаб ва мол-мулк бир қўлдан бошқа қўлга хисоботда кўрсатилган баҳода ўтишини кафолатламайди. Баҳолаш натижаларини бошқа мақсадларда фойдаланиш мумкин эмас. Баҳолаш вақтида баҳоланаётган объектнинг киймати тўғрисида олинган натижалар – бозорда юзага келган ўзига хос иқтисодий хусусиятларини ва шунинг билан ҳолатини инобатга олган ҳолда акс эттирилди.

Баҳолаш санаси 21.04.2022 йил ҳолатига.

Бюджетмачи тоmonидан тақдим этилган бошланғич маълумотларга асосан олиб борилган ҳисоб-китоб натижаларига кўра, Хоразм вилоят «Тоza худуд» давлат унитар корхонаси Хонка туман филиалига бириктирилган техника ва автомашиналарини давлат-хусусий шерикчилик учун тавсия этилаётган баҳолаш киймати қуйидагича:

№	Номи ва русуми	Давлат ракам белгиси	Ишлаб чиқарилган йили	Баҳолаш киймати Сўмда
1	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 497 NAA	2015	268 200 000
2	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 815 MAA	2014	268 200 000
3	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 392 OAA	2015	268 200 000
4	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 498 NAA	2015	268 200 000
5	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 816 MAA	2014	268 200 000
6	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 065 QAA	2015	268 200 000
7	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 814 MAA	2014	268 200 000
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 167 BBA	2019	328 500 000
9	ISUZU NQR 71 PL (Крюковой погруз)	90 870 YAA	2018	399 600 000
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 168 BBA	2019	328 500 000
11	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 203 BBA	2019	328 500 000
12	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 162 BBA	2019	328 500 000
13	ISUZU NQR 71 PL (Самосвал)	90 489 OAA	2015	163 500 000
14	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 367 CBA	2020	584 000 000
15	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 637 CBA	2021	693 500 000
16	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 851 EBA	2021	693 500 000
17	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 852 EBA	2021	693 500 000
18	XH263J (Компактор)	90 769 HA	2021	1 448 655 000
19	ISUZU NQR 71 PL (Ассенизатор)	90 289 UAA	2017	216 000 000
ЖАМИ:				8 083 655 000

Баҳолаш ишларини амалга ошириш жараёнида қуйидаги норматив ҳужжатларга асосланди:

Баҳолаш ишларини амалга ошириш жараёнида қуйидаги норматив ҳужжатларга асосланди:

• 1999 йил 19 августдаги 811-1 сонли «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги қонуни.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 4 июндаги 3239-сон ўтказилган Ўзбекистон Республикасининг ягона миллий баҳолаш стандарти.

I Бўлим. Баҳолаш фаолиятида фойдаланиладиган принциплар, атамалар ва тартиб

II Бўлим. Баҳолашга оид вазифа (2-сон МБС)

III Бўлим. Баҳолаш жараёнида ўтказиладиган ўрганишлар ва таҳлиллар (3-сон МБС)

IV Бўлим. Баҳолаш ҳақидаги ҳисоботни тузиш (4-сон МБС)

V Бўлим. Баҳолаш базалари (5-сон МБС)

VI Бўлим. Баҳолаш ёндашувлари ва усуллари (6-сон МБС)

VIII Бўлим. Машина ва ускуналарни баҳолаш (11-сон МБС)га ҳамда 1 — 6-сон МБС асосида амалга оширилади

Ушбу илова хат баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботга асосан тайёрланди ва фактлар тўлиқ матнига боғлиқ равишда, яъни ҳисоботда қабул қилинган барча фаразлар ва қарор қилинган ҳолда талқин қилиниши мумкин.

Баҳоловчилар томонидан аниқланган қиймат Ўзбекистон Республикасининг фаолияти тўғрисидаги қонунининг 18-моддасига асосан тавсия хусусиятига эга қийматини мулкни тасарруф этувчи ўз манфаатларидан келиб чиққан ҳолда баҳолаш

Баҳолаш ҳисоботида биз томондан аниқланган баҳолаш қийматлари ёки баҳолаш тўғрисида саволлар туғилса бизга мурожаат этишингизни сўраймиз.

Директор:

Б.Саттаров

Баҳоловчи

III. АТАМАЛАР ВА ТУШУНЧАЛАР

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томониндан тасдиқланган «Машина ва ускуналар қийматини баҳолаш» (11-СОН МБС). Адлия Вазирлигининг 2020 йил 04 июндаги 3239 сон билан рўйхатдан ўтказилган.

«Ўзбекистон Республикаси мулкни баҳолаш миллий тизими. Тушунча ва аниқликлар». ДМК нинг 24.06.2006 йилдаги №01/19-19 сонли қарори билан тасдиқланган, Ўз.Рес. Адлия Вазирлиги томонидан 24.07.2006 йилда №1604 сон билан рўйхатдан ўтган.

1. Услубий кўрсатмаларда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

актив ёки активлар — баҳолашга оид вазифа (баҳолаш вазифаси) татбиқ этиладиган баҳолаш объектилари. Мазкур Стандартда «актив ёки активлар» тушунчасининг бошқача маъноси кўрсатилмаган бўлса, унинг қўлланилиши «актив», «активлар гуруҳи», «мажбурият», «мажбурият гуруҳи» ёки «активлар ва мажбуриятлар гуруҳи» маъносида ишлатилишини ҳам назарда тутлади;

баҳолаш мақсади — актив қийматининг баҳолашга оид вазифада баҳолаш натижасидан фойдаланилиши мўлжалланаётганлиги ҳисобга олиб белгиланган турини аниқлаш. Баҳолашнинг умумий мақсадлари молиявий ва солиқ ҳисоботи учун, миждознинг манфаатларини судда қўллаш қилиш, битимларга ҳамроҳлик қилиш, гаров кредитлари бўйича қарорларни асослаш учун баҳолашни ўз ичига олади;

баҳолаш экспертизаси — конун ҳужжатларига мувофиқ баҳолаш ҳақидаги ҳисоботларнинг аниқчилигини эксперт текширувидан ўтказиш;

баҳоловчи — белгиланган тартибда лицензияловчи орган томонидан берилган баҳоловчининг қисми сертификатига эга бўлган жисмоний шахс;

бўлиши мумкин/мумкин/эхтимол — ушбу сўزلардан фойдаланилиши баҳоловчилар таъсири ва эътиборга олиши керак бўлган ҳаракатлар ва тартиб-таомиллар борлигини кўрсатади. Баҳоловчи бу масалаларни баҳолашга оид вазифада қандай ҳисобга олиши унинг ушбу Стандарт мақсадларига мувофиқ келадиган ҳолатларда қандай касбий мулоҳаза юритишига боғлиқ;

буйуртмачи — баҳолаш ким учун олиб борилаётган бўлса, ўша шахс;

вази коэффиценти/вази — якуний қиймат ҳақида хулосани шакллантириш жараёнида қиймат кўрсаткичига ишонч даражаси;

гудвилл — корхонадан алоҳида идентификация қилиниши ва баҳолалиши мумкин бўлмаган активлар (корхона номи ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг машҳурлиги, муайян обрў ва ишга доир алоқалар мавжудлиги, жойлашган ер ва бошқа шунга ўхшаш омиллар) таъсирида вуждуга келадиган иқтисодий актив;

дисконтлаш ставкаси — бўлғуси пул тушумларини жорий қийматга айлантириш учун фойдаланиладиган иқтисодий самара ставкаси;

жорий қиймат — тегишли дисконтлаш ставкасидан фойдаланиб, муайян санага келтирилган бўлғуси даромадлар қиймати;

интеллектуал мулк объекти — жисмоний ёки юридик шахснинг интеллектуал фаолият натижалари ҳамда фуқаролик муомаласи иштирокчиларининг товарлар, ишлар ва хизматларнинг иқтисодий аломатларини акс эттирувчи воситаларга бўлган мутлақ ҳуқуқи;

иштирокчи — баҳолаш ҳақида вазифада қўлланиладиган баҳолаш базаси (базалари)га мувофиқ манфаатдор иштирокчи ёки иштирокчилар. Баҳолаш базаларининг ҳар хиллиги баҳоловчига турли нуктаи назарларни, хусусан, «бозор иштирокчилари» позицияларини (масалан, бозор қиймати, қийматли қиймат) ёки муайян мулкдор ёки потенциал харидор позициясини (масалан, инвестиция қиймати) ҳисобга олиш зарурлигини ўқтиради;

капиталлаштириш ставкаси — муайян давр учун даромад миқдорини қийматга айлантириш учун фойдаланиладиган, қонда тарикасида, фониз ҳисобида ифодаланадиган бўлувчи. Кўчмас мулк объектининг умумий таннархи уни ишлаб чиқаришга кетган бевосита ва билвосита харажатларни ўз ичига олади.

Агар харидор кўчмас мулкни сотиб олгандан кейин қўшимча капитал харажатлар қилган бўлса, таннархни ҳисоблашда бу харажатлар сотиб олишнинг ретроспектив (ўзи учун) қийматига қўшилади. Бу харажатлар объектнинг бозор қийматига бозор уларни қанчалик мақсадга мувофиқ деб баҳолашига қараб, ўз ҳиссасини қўшади;

қиймат — сотиб олиш мумкин бўлган товарлар ёки хизматлар харидорлари ва сотувчилари қиймати олишлари эҳтимоли юқори бўлган нархга тегишли иқтисодий тушунча. Қиймат бу факт эмас, балки аниқ вақтда аниқ товарлар ва хизматларнинг танланган қиймат талқинига мувофиқ эҳтимол қилинадиган ва ҳисоблаб чиқиладиган катталиқ. Қийматнинг иқтисодий тушунчаси баҳолаш санасида ушбу товарлар эгаси бўлган ёки ушбу хизматларнинг фойдаланувчилари оладиган фойдага бозорнинг қийматини акс эттиради.

Баҳоловчи Б.Самтаров

Қиймат баҳоларини тушуниш ва қўллаш учун қийматнинг тури ва талқинини аниқ шунингдек уларнинг баҳолаш бўйича топшириққа мувофиқлигини таъминлаш зарур талқинининг ўзгариши турли мулк объектлари учун қайд қилиб қўйиладиган қиймат миқдори таъсир кўрсатиши мумкин.

Қиймат тушунчаси қандайдир битим билан боғлиқ пул суммасини назарда тутиб қарамай, баҳоланаётган мулкнинг сотилиши, унинг баҳолаш санасида бозор қиймат мужассам шартларга амал қилган ҳолда сотилиши мумкин бўлган нархини белгилаш учун эълан қилинади;

қийматни баҳолаш соҳасидаги эксперт — бошқа баҳоловчи томонидан бажариладиган ҳақидаги ҳисоботнинг ишончлилиги экспертизасини ўтказадиган ҳамда баҳолаш объектларини баҳолашни ўтказмасдан эксперт ҳулосасида ўзининг баҳолаш ҳақидаги ҳисоботнинг ҳақидаги ҳолис фикрини билдирадиган профессионал баҳоловчи;

мультипликатор — корхонанинг нархи ёки ўзгача қиймат асоси ва унинг таъсир кўрсатиши молиявий, ишлаб чиқариш ёки ашёвий кўрсаткич ўртасидаги нисбатни кўрсатувчи коэффициент;

нарх — қандайдир товар ёки хизмат учун тақлиф этилаётган, сўралаётган ёки қилинган суммаси. Сотув нархи, у очик эълон қилинган ёки сир сақланганлигидан қатъи назар, содир қилинади. Аниқ харидорлар ва сотувчиларнинг молиявий имкониятлари, мотивлар манфаатларидан келиб чиқиб, товар ёки хизматга тўланган нарх товар ёки хизматнинг қиймати келмаслиги мумкин. Шунга қарамай, нарх қоида тарикасида ушбу товарлар ёки хизматларнинг харидор ва/ёки сотувчи томонидан муайян вазиятларда ўрнатиладиган нисбий қиймат индекси билан белгиланади.

номоддий активлар — ташкилот томонидан улардан ишлаб чиқариш, ишлатиш ва/ёки хизматлар кўрсатиш ёки товарларни сотиш жараёнида фойдаланиш мақсадида ёхуд маълум функцияларни амалга ошириш учун узок муддат мобайнида тутиб туриладиган, ишлатиш ва/ёки хизматлар кўрсатиш ёки товарларни сотиш жараёнида фойдаланиш мақсадида ёхуд маълум мазмунга эга бўлмаган идентификацияланувчи мол-мулк объектлари;

натижаларни ўлчаш — қоида тарикасида турли ёндашувларни қўллаш доирасида турли қиймат кўрсаткичларини таҳлил қилиш ва мувофиқлаштириш жараёни;

пул оқими — муайян давр мобайнида актив, активлар гуруҳи, корхона ва/ёки ташкилотнинг пул маблағлари оқими;

салмоқли/аҳамиятли/жиддий (ёки муҳим) — баҳоланиш жараёнининг баҳоланиши (шу жумладан, дастлабки маълумотлар, фаразлар, шунингдек қўлланиладиган усуллар) нуктаи назардан аҳамиятлилиги, уларни қўллаш ва/ёки уларнинг баҳоланишига таъсир кўрсатиши фойдаланувчиларининг иқтисодий ёки бошқа қарорларига таъсир кўрсатиши;

таннарх — товар ёки хизматни харид қилиш, яратиш ва ишлаб чиқаришга таъсир кўрсатиши йиғиндисидан иборат;

технологиялардан фойдаланиш қиймати — баҳоланиш объектига ўхшаш объектни ўхшаш технологиялардан фойдаланиб яратиш харажатлари суммаси;

ўрнига белгилаш қиймати — баҳоланиш объектига ўхшаш объектнинг фойдали хоссаларга эга объектни замонавий материаллар ва технологиялар ёрдамида яратиш харажатлари суммаси;

харажатлар — товар ёки хизматни яратиш ёки ишлаб чиқариш учун талланган ресурслар миқдорининг пуллик ифодаси. Харидор томонидан товар ёки хизмат учун талланган ресурслар миқдорининг пуллик ифодаси. Харидор томонидан товар ёки хизмат учун талланган ресурслар миқдорининг пуллик ифодаси.

Мулк объекти учун харажатларни ҳисоблаб чиқариш ва ишлаб чиқариш харажатларининг ҳисоблаб чиқилган миқдорига асосланиши мумкин. Ишлаб чиқариш харажатлари мавжуд объект нусхасини ўхшаш технологиялардан фойдаланиб яратишга қилинган харажатлардир.

Алмаштириш харажатлари эса ҳисобланган миқдори айни пайтда бозорда технологиялар ва материаллардан фойдаланиб таққосланарли фойдалиликка эга объектлар назарда тутлади;

яхшилашлар — ер участкасини ундан кейинчалик фойдаланиш учун ўзгариш қилинган фаолият натижасида яратилган ва у билан узвий боғлиқ бўлган ер участкасида яхшилашлар бинолар, иншоотлар, муҳандислик системалари ва тармоқлари, кўп йиллик ва улар билан жамулжам ҳолда конструктив ёки функционал яхлитликни ташкил қилиш объектларни ўз ичига олади.

айнан бир хил объект — баҳоланаётган объект каби худди шундай (модификациядаги) объект бўлиб, унинг стандарт (заовдаги) конструкцияси, параметрлари ва қўлланиладиган материаллари бўйича баҳоланаётган объектдан ҳеч нарча фарқи бўлмади;

аналог — асосий функционал, фойдаланиш ва ишлаб чиқариш тавсифларига кўра баҳолаш объектига ўхшаш, айнан бир хил вазифаларни бажарувчи объект. Фарқланишлар фақат конструктив тавсифларида (стандарт бутланиши, ташқи кўриниши, фаолият кўрсатиш шартлари ва бошқалар) ҳамда ишлаб чиқариш қувватларида намоён бўлиши мумкин;

аналог-объект — баҳолаш жараёнида улар ҳақидаги ахборотдан фойдаланиладиган айнан бир объект ёки аналог;

жамланган эскириш — машина ва ускуналар қийматининг улар техник-иқтисодий тавсифларини йўқотиши билан кечадиган қадрсизланиши;

жисмоний эскириш — фойдаланилиши давомида ишлаб чиқариш омиллари (корпус, агрегатлар, материалларнинг эскириши, ишқаланиш, занглаш, вибрация ва бошқалар) таъсирида баҳолаш объекти тавсифларининг табиий ёмонлашуви, шунингдек авариялар, табиий офатлар ва бошқалар натижасида ёмонлашуви оқибатида машина ва ускуналар қийматининг пасайиши;

машина парки — мажмуада мавжуд бўлган (масалан, ишлаб чиқариш цехи кўринишида), бироқ технологик жиҳатдан ўзаро боғлиқ бўлмаган, якка тартибдаги техникадан иборат машина ва ускуналар бирликларининг жами. Машина ва ускуналар ишлаб чиқариш жараёнида ягона циклнинг басқичма-босқич функцияларини бажариши мумкин, бироқ машина парки техникасининг ҳар бир бирлиги материалга ишлов беришнинг тугалланган жараёнини амалга ошириши муносабати билан машина паркини технологик мажмуадан фарқлаш зарур;

ташқи эскириш — машина ва ускуналарга истеъмол талабига таъсир кўрсатувчи ташқи омиллар (иқтисодий, экологик ва бошқа) ўзгариши оқибатида ушбу машина ва ускуналар қийматининг пасайиши;

технологик мажмуа — ташкилотнинг ишлаб чиқариш фаолиятида фойдаланиладиган ҳамда уларсиз ишлаб чиқариш жараёнини таъминловчи технологик ва ташкилий жиҳатдан ўзаро боғлиқ машина ва ускуналарнинг, шунингдек компонентларнинг (инструментлар, материаллар, дастурий таъминотлар ва бошқалар) жами;

функционал эскириш — ишлаб чиқаришнинг арзонлашиши ёки янгиларига нисбатан тегишсизлиги пастроқлиги сабабли машина ва ускуналар истеъмол қийматининг қисман йўқотилиши.

IV. К И Р И Ш.

1. Баҳолаш объекти ҳақида умумий маълумотлар ва топшириқни белгилаш.

Баҳоланаётган объект (ном ива қисқичча тавсифи):	Хоразм вилоят «Тоза худуд» давлат унитар корхонасига карашли техника ва автомашиналари
Баҳолаш объектига бўлган ҳужжатлар	Тўла эгалик ҳуқуқи
Баҳолаш объектининг жойлашган жойи	Урганч шаҳар Э.Раҳим кўчаси 118-уй
Буюртмачи (номи, режиситлари):	Хоразм вилоят «Тоза Худуд» ДУК Манзили: Урганч шаҳар Э.Раҳим кўчаси 118-уй Банк: АТИБ "Ипотека банк" Тинчлик филиали Урганч шаҳар х/р: 2010010002224860001 ИНН: 304938220 МФО: 00580
Баҳолаш мақсади ҳамда баҳолашда иштирок этаётган тарафлар мажбуриятлари	Хоразм вилоят «Тоза худуд» давлат унитар корхонасига карашли Техника ва автомашиналарини бозор қиймати ҳақида буюртмачига тавсия бериш
Баҳолаш натижаларидан фойдаланиш мўлжали	Давлат-хусусий шерикчилик учун
Баҳолаш санаси:	21.04.2022 йил
Баҳолаш мақсадига мувофиқ бўлган қиймат тури	Бозор қиймати
Бажарувчи шартлар	Баҳолаш натижалари баҳоланган кун ва ҳисоботда кўрсатилган мақсадлар учунгина тўғридир ҳамда баҳоловчи баҳоланаётган мулк қиймати тўғрисида тавсия беради
Буюртмачи ёки у ваколат берган шахс тақдим этиши лозим бўлган баҳолашнинг ахборот рўйхати	Эгалик ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжат, автотранспорт воситасининг техник гувоҳномаси, қўшимча маълумотлар..
Баҳолаш ишларини бажариш шартлари	Баҳолаш учун керак бўладиган маълумотлар тўплами тўлиқ тақдим қилингандан сўнг 20 кун.
Баҳоловчи суғуртаеи:	Суғурта полиси: Полис рақами №0470/1310/1/2100336 2021 йил 19-августда "APEX INSURANCE" МЧЖ томонидан берилган.

	амал қилиш муддати 18.08.2022 йилгача. «Urganch baholash va konsalting» МЧЖ Лицензия рақами BL 001, №0166 05.03.2012 йил лицензияни амал қилиш муддати чегараланмаган. Манзил : Урганч шаҳар Й.Бобожонов кўчаси 8-й X/P 20208000704955147001 «INFIN BANK» Хоразм вилоят филиали МФО - 01129 СТИР - 302198718 ХХТУТ - 8 E-mail: ubk2012@mail.ru Баҳоловчи мутахассис – Саттаров Баҳрам Д сертификати ҳисоб серияси № BS 003, рақами 30-ноябрда Ўзбекистон Республикаси Д бошқариш агентлиги томонидан берилган
Баҳоловчилар ҳақида маълумот	
Баҳолаш ўтказиш учун асос :	16.04.2022 йилдаги №226975-сонли шартнома.
21.04.2022 йил ҳолатига Баҳолаш санасида ЎзР Марказий Банки томонидан аниқланган АКШ доллари, Россия рубли ва Еврони сўмга нисбатан қиймати	1 АКШ доллари \$ = 11281,80 сўм 1 Россия рубли = 138,57 сўм 1 Евро = 12245,27 сўм

V. Асосий қисм.

5-1 Қабул қилинган (йўл қўйилган) чегаралар ва чегараловчи

Баҳолаш тўғрисидаги ҳисобот куйидаги чегаралар ва чегараловчи тайёрланди:

- баҳолаш жараёнида, мулкдор ўзининг энг яхши манфаатларидан келиб чиқиб бошқарган деб ҳисоблаб ҳулосалар чиқарилди;
- объектни баҳолаш қийматига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ва ушбу объектлардан ташқари, бирон-бир яширин нуқсонларга (дефектларга) эга эмас, агар тақдирда ҳам жавобгарлик баҳоловчи зиммасига юклатилмайди;
- ҳисоботда буюртмачи томонидан тақдим қилинган ахборот манбаларидан фойдаланилган;
- тақдим қилинган маълумотлар ҳаққонийлиги учун буюртмачи жавобгар;
- муаллифнинг ёзма равишда розилигисиз баҳолаш ҳисоботидан тўлиқ ёки қисман фойдаланиш мумкин эмас;
- баҳолаш ҳисоботида кўрсатилган объектнинг баҳоланиш қиймати тўғрисида объектга тегишли. Ушбу объектни бирон-бир қисмини баҳоланиш қийматини баҳоланиш бирон-бир қисмига ҳар қандай солиштириш ҳаққоний бўлмайди, агарда баҳоланиш ҳисоботида кўрсатилмаган бўлса;
- ҳисобот тайёрлашда баҳоловчи фойдаланган дастлабки маълумотлар манбалари олинди ва ҳаққоний ҳисобланади. Шунга қарамай баҳоловчи уларнинг мутлақо ҳақиқат бера олмайди. Шунинг учун мумкин бўлган жойда ахборот манбаларига керакли қўшимча маълумотлар олиниши керакли.
- баҳолаш натижалари ҳисоботда кўрсатилган мақсадлар учун ва фақат баҳоловчи қонуний ҳисобланади. Баҳоловчилар баҳоланаётган мулк нарҳига таъсир қилувчи ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий ва табиий шароитлар бўйича ўзгартиришлар учун зиммаларига олмайдилар;
- ушбу ҳисоботда келтирилган барча фикрлар жорий бозор ҳолатига асосан қарашлар вақт ўтиши билан ўзгариши мумкин.
- ушбу ҳисоботда корхона мулкни инвентарлаш ва аудит текшируви келтирилган маълумотлар корхона томонидан тақдим этилган бухгалтерия маълумотларига асосланган. Маълумотлари ҳаққоний деб қабул қилинган. Баҳолаш натижалари фақат баҳоловчи ҳисоботида кўрсатилган мақсадлар учун ҳаққоний.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 4 июндаги 322-сонли қарор билан ўтказилган Ўзбекистон Республикасининг ягона миллий баҳолаш стандарти.

I Бўлим. Баҳолаш фаолиятида фойдаланиладиган принциплар, атамалар ва

II Бўлим. Баҳолашга оид вазифа (2-сон МБС)

Баҳоловчи

III Бўлим. Баҳолаш жараёнида ўтказиладиган ўрганишлар ва таҳлиллар (3-сон МБС)

IV Бўлим. Баҳолаш ҳақидаги ҳисоботни тузиш (4-сон МБС)

V Бўлим. Баҳолаш базалари (5-сон МБС)

VI Бўлим. Баҳолаш ёндашувлари ва усуллари (6-сон МБС)

VIII Бўлим. Машина ва ускуналарни баҳолаш (11-сон МБС)га ҳамда 1 — 6-сон МБСлари талаблари асосида амалга оширилади.

5-2. Ахборот йиғиш ва уни таҳлил қилиш.

5-2-1. Баҳолаш объектини идентификация қилиш.

Баҳолашда асосан айнан бир хил объектлар — худди баҳолаш объекти сингари битта ишлаб чиқарувчи томонидан тайёрланган ва айнан бир хил русумга, ишлаб чиқариш йилига ва бошқаларга эга бўлган объектлар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланилади;

айнан бир хил объектлар тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда аналоглар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланилади.

Аналоглар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланаётганда қуйидаги талабларга риоя этиш зарур: аналоглар ва баҳолаш объектининг тармоқдаги вазифаси (фойдаланиш, қўллаш соҳаси) бир хил бўлиши керак;

баҳолаш объекти ва танланган аналоглар битта савдо русумига (брендга) эга бўлиши керак, бундан савдо русуми ишлаб чиқаришдан олиб қўйилган ёки мазкур савдо русуми остида аналогларни ишлаб чиқариш тўхтатилган ҳоллар мустасно;

баҳолаш объекти ва танланган аналоглар битта мамлакатда ишлаб чиқарилган, шунингдек, шунинг минтақавий сотиш бозорига (Европа, Осиё ва ҳ.к.) эга бўлиши зарур. Аналогларнинг нархлари (сотиш ёки таклифлар) тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда тегишли тузатишларни киритган ҳолда баҳолаш минтақавий бозорлардаги ахборотдан фойдаланишга йўл қўйилади.

Баҳолаш объектини идентификация қилиш кўздан кечириш материалларига ишлов бериш, унинг паспорт ва рўйхатдан ўтказиш ҳужжатларини (улар мавжуд бўлганда) ўрганиш йўли билан ўрганилади.

Ўрнатилган қўшимча ускунага буюртмачи ва/ёки манфаатдор шахс томонидан тегишли техник, паспорт бериш ҳужжатлари ва баланс қиймати тўғрисидаги маълумотлар (юридик шахслар учун) тақдим этилади.

Баҳолаш объектларини идентификация қилиш мақсадида автотранспортни жойига бориб ўрганиш натижасида Хоразм вилоят «Тоза Худуд» ДУК томонидан тақдим қилинган Техника ва автомашиналарини техник ҳолатини кўриқдан ўтказиш далолатномаси ҳамда техник далолатномаларида келтирилган маълумотлар билан солиштирилди. Двигатель, кузов ва бошқа маълумотлар ўрганилди ва солиштириш натижасида тўғрилиги аниқланди.

№	Номи ва русуми	Давлат рақами	Ишлаб чиқарилган йили	Тех паспорт №	Двигатель №	Кузов/шасси №	Техник ҳолати
1	ISUZU NPR 82L (Йўсиравоз)	90 497 NAA	2015	AAF 2915313	319474	400665	Соз
2	ISUZU NPR 82L (Йўсиравоз)	90 815 MAA	2014	AAF 2915553	246917	400120	Соз
3	ISUZU NPR 82L (Йўсиравоз)	90 392 OAA	2015	AAF 2915315	341892	400734	Соз
4	ISUZU NPR 82L (Йўсиравоз)	90 498 NAA	2015	AAF 2915311	320614	400671	Соз
5	ISUZU NPR 82L (Йўсиравоз)	90 816 MAA	2014	AAF 2915551	243227	400144	Соз
6	ISUZU NPR 82L (Йўсиравоз)	90 065 QAA	2015	AAF 2915309	321823	400747	Соз
7	ISUZU NPR 82L (Йўсиравоз)	90 814 MAA	2014	AAF 2915310	243507	400136	Соз
8	ISUZU NQR 71 PL (Йўсиравоз)	90 167 BBA	2019	AAF 1265478	OVM683	315288	Соз
9	ISUZU NQR 71 PL (Крановой погруз)	90 870 YAA	2018	AAF 0469479	755302	313920	Соз
10	ISUZU NQR 71 PL (Йўсиравоз)	90 168 BBA	2019	AAF 1265479	OVM739	315286	Соз
11	ISUZU NQR 71 PL (Йўсиравоз)	90 203 BBA	2019	AAF 1294904	OVM052	315295	Соз
12	ISUZU NQR 71 PL (Йўсиравоз)	90 162 BBA	2019	AAF 1265473	OVC695	315119	Соз

	(Мусоравоз)				
13	ISUZU NQR 71 PL (Самосвал)	90 489 OAA	2015	AAF 2915411	362512
14	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 367 CBA	2020	AAF 2206294	ODN421
15	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 637 CBA	2021	AAF3514469	OGL334
16	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 851 EBA	2021	AAF 3957604	OHY334
17	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 852 EBA	2021	AAF 3959292	OJM713
18	XH263J (Компактор)	90 769 HA	2021	UZ-AA 158664	D9216011785
19	ISUZU NQR 71 PL (Ассенизатор)	90 289 UAA	2017	AAF 2915412	555879

5.2.2 Аналог-объектларни танлаш ва аналог-объектлар тўғрисидаги фойдаланиш хусусиятлари.

11-сон МБС доирасида машина ва ускуналар қийматини баҳолаш аналогларни танлаш ва улар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланишнинг қуйидаги ўрнатилади:

баҳолашда асосан айнан бир хил объектлар — худди баҳолаш объекти чиқарувчи томонидан тайёрланган ва айнан бир хил русумга, ишлаб чиқариш бўлган объектлар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланилади;

айнан бир хил объектлар тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда ахборотдан фойдаланилади.

Аналоглар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланаётганда қуйидаги талаблар аналоглар ва баҳолаш объектининг тармоқдаги вазифаси (фойдаланиш хил бўлиши керак;

баҳолаш объекти ва танланган аналоглар битта савдо русумига (бренд) бундан савдо русуми ишлаб чиқаришдан олиб қўйилган ёки мазкур савдо русуми ишлаб чиқариш тўхтатилган ҳоллар мустасно;

баҳолаш объекти ва танланган аналоглар битта мамлакатда ишлаб чиқариш минтакавий сотиш бозорига (Европа, Осиё ва х.к.) эга бўлиши зарур. Аналоглар ёки таклифлар) тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда тегишли тузатишлар минтакавий бозорлардаги ахборотдан фойдаланишга йўл қўйилади.

VI. Баҳолаш ёндашувлари ва усуллари танлаш, асослаш

Машина ва ускуналарни баҳолаш қийсий, даромад ва харажат ёндашуви талабларига риоя этган ҳолда амалга оширилади. Ҳар бир баҳолаш ёндашуви белгиланган баҳолаш усуллари танлашни баҳоловчи баҳолаш мақсади хусусияти ва ривожланиш имкониятлари, чекловчи шартлар, ахборот базаси тўлиқлигини ҳисобга олиб мустақил амалга оширади

6.1. Харажат ёндашуви.

Баҳолаш объектини баҳолашда харажат ёндашуви жамланган баҳолаш объектининг қисмлари ва (ёки) қўшимча ускуна қийматини ҳисоблаш тикланиш қийматини аниқлашга ёхуд алмаштиришга асосланган.

Баҳолаш объектининг қийматини баҳолашда харажат ёндашуви ҳисоблаш босқичларига риоя этишни ўз ичига олади:

тўлиқ тикланиш қийматини ёки алмаштириш қийматини аниқлаш; баҳолаш объектига ўрнатилган, баҳолаш объектининг стандарт бўлмаган қирмайдиган қўшимча ускунанинг қийматини аниқлаш;

баҳолаш объектининг товар қиймати йўқотилиши ҳажмини аниқлаш; қўшимча ускуна қиймати ва жамланган эскиришнинг қийматини ҳисоблаш ҳолда тўлиқ тикланиш ёки алмаштириш қиймати ўртасидаги фарқ сифати қийматини аниқлаш.

Тикланиш қиймати ёки алмаштириш қийматини аниқлаш қуйидаги усуллар орқали амалга оширилади:

- алмаштириш усули;
- турдош объект нархи бўйича ҳисоблаш усули;
- элементма-элемент ҳисоблаш усули;
- қийматни индексациялаш усули.

Алмаштириш усули аналог (аник ёки тахминий) объектлар тўғрисидаги нарх ахборотидан (битим далиллари ва/ёки етказиб берувчиларнинг таклифлари тўғрисидаги ахборот) фойдаланган ҳолда қўлланилади.

6.2 Қиёсий ёндашуви.

Қиёсий ёндашувдан, қоида тарикасида турдош бўлган машиналар ва ускуналарни, масалан, саноат ускуналари, алоҳида турдаги офис ускуналари ва х.к.ларни баҳолаш учун фойдаланилади.

Машина ва ускуналарнинг кўпчилик турлари ихтисослаштирилган бўлиб, бундай объектларни сотиш ҳақида тўғридан-тўғри далиллар бўлмаганда, бозор маълумотларининг етарли эмаслиги ёки йўқлиги шароитида қиймат ҳақида даромад ёки харажат ёндашувидан фойдаланиб хулоса беришни таклиф қилиш керак.

Қиёсий ёндашув айнан бир хил объектлар ва/ёки аналогларнинг сотилишига доир бозор маълумотларидан келиб чиқиб баҳолаш объектининг қийматини аниқлашга асосланади. Айнан бир хил объект ёки аналог билан битимлар тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда, ишлаб чиқарувчи заводлар, етказиб берувчилар таклифлари тўғрисидаги ахборот асосида қиёсий ёндашувдан фойдаланиш мумкин.

Аналогларни танлаш уларнинг баҳолаш объекти билан техник, технологик, жисмоний ва иқтисодий тавсифлари бўйича ўхшашлиги асосида амалга оширилади. Қиёсий ёндашув айнан бир хил объектлар ва/ёки аналогларнинг сотилишига доир бозор маълумотларидан келиб чиқиб баҳолаш объектининг қийматини аниқлашга асосланади. Айнан бир хил объект ёки аналог билан битимлар тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда, ишлаб чиқарувчи заводлар, етказиб берувчилар таклифлари тўғрисидаги ахборот асосида қиёсий ёндашувдан фойдаланиш мумкин.

Аналогларни танлаш уларнинг баҳолаш объекти билан техник, технологик, жисмоний ва иқтисодий тавсифлари бўйича ўхшашлиги асосида амалга оширилади.

Машина ва ускуналарни баҳолашда қиёсий ёндашув қуйидаги усуллар ёрдамида амалга оширилади:

- сотувларни тўғридан-тўғри қиёслаш усули;
- статистик таҳлил усули

Қиёсий ёндашувда сотувларни тўғридан-тўғри қиёслаш усули айнан бир хил ёки аналог объектлар нархига уларнинг баҳолаш объектидан фарқлинишига қараб тегишли тузатишлар (қиймат ва ёки фоиз) киритиш орқали қўлланилади.

Статистик таҳлил усуллари корреляцион ва регрессион таҳлил усуллари билан ўрганиладиган, ўзгарувчан усуллар ўртасидаги статистик алоқаларни аниқлашдан иборатдир.

Аналогларни танлашдаги асосий талаб функционал мақсадига кўра тармоқ бўйича ва конструктив-технологик ўхшашлиги ҳисобланади.

6.3. Даромад ёндашуви.

Машина ва ускуналарни баҳолашда даромад ёндашуви қўлланилган тақдирда актив(лар) қиймат муддати давомида шаклландиган кутилаётган пул оқимлари, шунингдек активнинг хизмат муддати охиридаги қиймати ҳисобга олиниши лозим.

Даромад ёндашуви машина ва ускуналарни ялпи бизнес доирасида баҳолашда қўлланилмайди. Фойдани тўғридан-тўғри капиталлаштириш усули;

қолдик усули;

бир хил самарадор функционал аналог усули билан амалга оширилади.

Фойдани капиталлаштириш усули баҳолаш объектидан фойдаланишдан келадиган фойдани жорий қийматга келтиришга асосланган.

Мулқдорнинг операцион харажатларини чегирган ҳолда баҳолаш объектини ижарага беришдан ҳосил бўлган йиллик пул оқими фойда сифатида қабул қилинади.

Фойдани тўғридан-тўғри капиталлаштириш усули, технологик мажмуадан қатъи назар, даромад ҳосил қилишга қодир бўлган яқка тартибдаги объектидан иборат баҳолаш объектларига нисбатан қўлланилади.

Қолдик усули баҳолаш объекти томонидан технологик мажмуа сифатида ҳосил қилинадиган қўғ операцион даромадни капиталлаштиришга асосланади.

Ишлаб чиқариш бўлинмасини технологик мажмуа билан ажратишнинг имкони мавжуд бўлмаганда баҳолаш объектининг қийматини баҳолашга даромад ёндашуви қўлланилмайди.

6.4. Харажат ёндашувида баҳолаш.

Машина ва ускуналар қийматини баҳолашда харажат ёндашуви тикланиш қийматини айвончилик унда жамланган эскиришнинг аниқланган элементлари келтириб чиқарган қадрсизланишни (жисмоний, функционал ва иқтисодий) ҳисобга олган ҳолда ҳисоблаш йўли билан баҳолаш объектининг жорий қийматини аниқлашга асосланади.

Харажат ёндашуви кўпроқ алоҳида ихтисослаштирилган активларни ёки махсус мақсадли объектларни баҳолашда қўлланилади. Биринчи кадамда бозор иштирокчиси кўпроқ харажат ишлаб чиқаришга ёки алмаштиришга кетишини аниқлаши, шундан келиб чиқиб, баҳолаш объектни алмаштириш харажатлари ҳисоблаб чиқилиши керак.

Алмаштириш харажатлари — бу бир хил фойдалиликдаги муқобил активни сотиб харажатлардир, бунда худди шундай функционал имкониятларни таъминловчи замонавий экви ёки баҳоланаётган объектнинг аниқ нусхасини такрор ишлаб чиқариш харажатлари ҳақида сўз мумкин. Алмаштириш харажатлари ҳақида ахборот олингандан кейин қийматга жи функционал, технологик ёки иктисодий эскириш таъсирини акс эттириш мақсадида киритилиши лозим.

Алмаштириш харажатларини аниқлаб олгандан кейин жисмоний, функционал, техно иктисодий эскиришни акс эттириш мақсадида чегиришларни амалга ошириш керак.

Харажат ёндашуви доирасида мавжуд бўлган ахборотдан келиб чиқиб қуйидаги усу бири қўлланилади:

- такрор ишлаб чиқариш қолдиқ қиймати усули;
- алмаштириш усули;
- турдош объект нархи бўйича ҳисоблаш усули;
- элементма-элемент ҳисоблаш усули;
- қийматни индексация қилиш усули.

Такрор ишлаб чиқариш қолдиқ қиймати усули қийматни аниқлаш учун бир хи объектларнинг нархи ҳақидаги ахборотдан фойдаланишни назарда тутлади.

Алмаштириш қийматини аниқлаш учун алмаштириш усули айнан бир хил объек аналоглар тўғрисидаги нарх ахборотини кейинчалик ишлаб чиқариш, техник ва т тавсифлардаги тафовутларга қараб тузатишлардан, шунингдек вақт мобайнида нархлар ўз ҳисобга олувчи тузатишлардан келиб чиқиб қўллашни назарда тутлади.

Турдош объект нархи бўйича ҳисоблаш усули кейинчалик асосий ишлаб кўрсаткичларидаги фарқланишларга тузатишлар киритиш орқали аналог тўғрисидаги нарх (нархи маълум бўлганда) асосланган ҳолда баҳолаш объекти қийматини аниқлашга асослан

Қийматни индексация қилиш усули жорий нархларга мос келтириш учун объектининг базавий (бошланғич ёки тикланиш) қийматига нархлар кимматлашининг индексларини қўллашга асосланади.

Алмаштириш усули аналог (аниқ ёки тахминий) объектлар тўғрисидаги нарх а (битим далиллари ва/ёки етказиб берувчиларнинг таклифлари тўғрисидаги ахборот) фойдал қўлланилди.

Баҳолаш объектини баҳолашда харажат ёндашуви жамланган эскиришни чеги баҳолаш объектининг қисмлари ва (ёки) қўшимча ускуна қийматини ҳисобга олиб баҳола тикланиш қийматини аниқлашга ёхуд алмаштиришга асосланган.

Баҳолаш объектининг қийматини баҳолашда харажат ёндашуви ҳисоб-китобларни босқичларига риоя этишни ўз ичига олади:

- тўлиқ тикланиш қийматини ёки алмаштириш қийматини аниқлаш;
- баҳолаш объектига ўрнатилган, баҳолаш объектининг стандарт бутланишига (зар кирмайдиган қўшимча усқунанинг қийматини аниқлаш;
- баҳолаш объектининг товар қиймати йўқотилиши ҳажмини аниқлаш;
- қўшимча ускуна қиймати ва жамланган эскиришнинг қиймат кўрсаткичини х ҳолда тўлиқ тикланиш ёки алмаштириш қиймати ўртасидаги фарқ сифатида баҳолаш қийматини аниқлаш.

Тикланиш қиймати ёки алмаштириш қийматини аниқлаш қуйидаги усуллардан б орқали амалга оширилади:

Алмаштириш усули аналог (аниқ ёки тахминий) объектлар тўғрисидаги нарх (битим далиллари ва/ёки етказиб берувчиларнинг таклифлари тўғрисидаги ахборот) фойдал қўлланилади.

Аналог-объектларнинг битим ёки таклиф нархига тузатишларнинг қуйидаги а киритилиши мумкин:

- ишлаб чиқариш, техник, технологик, функционал тавсифлари, бутланиши, ж х.к. бўйича тафовутларга қараб тузатиш киритиш;
- ташиш, битимни расмийлаштириш, солиқ ва йиғимларга қараб тузатиш киритиш;
- аналог-объектнинг жойлашган жойига қараб тузатиш киритиш;
- нархлар ўзгариши динамикасини ҳисобга олиб тузатиш киритиш (аналогларга ва таклифлар тўғрисидаги ахборот олинганига бир йилдан ортиқ бўлган тақдирда қўлла

Битимлар ва таклифларнинг нархларига нархни шакллантирувчи бошқа омилларни ҳисобга олиб тузатишлар киритилиши ҳам мумкин.

Турдош объект нархи бўйича ҳисоблаш усулини қўллаган ҳолда баҳолаш объектнинг қиймати куйидаги тартибда аниқланади:

Баҳоланаётган объект учун аввало тайёрлаш технологияси, фойдаланадиган материаллари, конструкциялари бўйича баҳоланаётган объектга ўхшаш турдош объект танланади. Турдош объектнинг нархи маълум бўлиши керак;

Хоразм вилоят «Тоza худуд» давлат унитар корхонаси Хонқа туман филиалига бириктирилган техника ва автомашиналарини харажат ёндашувида баҳолаш жараёнини уларни аниқ нусхасини яратиш ёки уни ўхшашига алмаштириш харажатларининг жисмоний эскириши чегириб ташланган ҳолда ҳисоблашга асосланади.

Тикланиш қийматини аниқлаш.

Хоразм вилоят «Тоza худуд» давлат унитар корхонаси Хонқа туман филиалига бириктирилган техника ва автомашиналарини тикланиш қийматини аниқлашда интернетнинг <https://grandmotors.uz>, <https://glotr.uz> сайтиларидаги тижорат таклиф нархларидан фойдаланилди тикланиш қиймати аниқланди.

№	Номи	Давлат рақами	Тикланиш қиймати (сўм)
1	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 497 NAA	894 000 000
2	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 815 MAA	894 000 000
3	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 392 OAA	894 000 000
4	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 498 NAA	894 000 000
5	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 816 MAA	894 000 000
6	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 065 QAA	894 000 000
7	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 814 MAA	894 000 000
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 167 BBA	730 000 000
9	ISUZU NQR 71 PL (Крюковой погруз)	90 870 YAA	999 000 000
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 168 BBA	730 000 000
11	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 203 BBA	730 000 000
12	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 162 BBA	730 000 000
13	ISUZU NQR 71 PL (Самосвал)	90 489 OAA	545 000 000
14	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 367 CBA	730 000 000
15	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 637 CBA	730 000 000
16	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 851 EBA	730 000 000
17	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 852 EBA	730 000 000
18	XH263J (Кампактор)	90 769 HA	1 524 900 000
19	ISUZU NQR 71 PL (Ассенизатор)	90 289 UAA	540 000 000

Эскириш ҳисоб-китоблари

Машина ва ускуналар жисмоний ҳолатининг эксперт баҳолари ШКАЛАСИ

Ҳолатнинг баёни	Техник ҳолатнинг тавсифи	Хизмат муддатининг қолдиғи, фойзда	Эскириш, фойзда
Янги	Янги, бироқ давлат органларида рўйхатдан ўтказилмаган, аъло даражадаги ҳолатда, савдога тайёрлашдан кейинги даврда, фойдаланиш белгилари мавжуд эмас.	100 95	0 5

Жуда яхши	Деярли янги, фойдаланишнинг кафолатли даврида, техник хизматлар ҳажми кўрсатилган ва таъмирга ёки бирор-бир қисмини алмаштиришга эҳтиёжсиз.	90 85	10 15
Яхши	Фойдаланишнинг кафолатли давридан кейинги даврда, техник хизматлар ҳажми кўрсатилган, жорий таъмирга ёки бирор-бир қисмини алмаштиришга эҳтиёжсиз. Мукамал таъмирдан сўнг.	80 75 70 65	20 25 30 35
Қониқарли	Олдин фойдаланишда бўлган, техник хизматлар ҳажми кўрсатилган, жорий таъмирга ёки айрим деталларни алмаштиришга эҳтиёж бор, лок-бўёқ копламасининг биров зарарланиши мавжуд.	60 55 50 45 40	40 45 50 55 60
Шартли-яроқли	Олдин фойдаланишда бўлган, агрегатлар жорий таъмирдан чиққач, кузов (кабина) таъмирлангач (алмаштирилгач) кейинчалик фойдаланишга яроқли.	35 30 25 20	65 70 75 80
Қониқарсиз	Олдин фойдаланишда бўлган, рақамли агрегатларнинг (двигатель, кузов, рамалар) мукамал таъмирланиши ёки алмаштирилиши, тўлик бўялиши талаб қилинади.	15 10	85 90
Қўллашга яроқсиз ёки лом	Олдин фойдаланишда бўлган, бажарилиши иктисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқликдан ошадиган ҳажмда таъмирга талаб бор; буни бажариш учун техник имкониятнинг йўқлиги; фойдаланишга ва таъмирга яроқли эмас.	2,5 0	95 100

Баҳолаш объектнинг баҳолаш санасидаги жамланган эскириши унинг жисмоний (жисмоний эскириш), баҳолаш объекти бозорнинг замонавий талабларига муво (функционал эскириш), шунингдек ташки омилларнинг таъсири остида қийматининг п (ташки/иктисодий эскириш) келиб чиқиб баҳолаш объектини кўздан кечириш натижа аниқланади. Жамланган эскириш 100 фоиздан ортиқ бўлиши мумкин эмас.

Жамланган эскириш тикланиш қийматидан (коэффициент кўрсаткичи) ёки пу алмаштириш қийматидан (мутлак микдор) фоизларда ёки улушларда аниқланиши мумкин. Жамланган эскириш қуйидаги формулага мувофиқ аниқланади:

$$I_{\text{нак}} = 1 - (1 - I_{\text{физ}}) * (1 - I_{\text{функ}}) * (1 - I_{\text{ин}}) \text{ бу ерда:}$$

$I_{\text{нак}}$ — баҳолаш объекти жамланган эскиришининг коэффициент кўрсаткичи;
 $I_{\text{физ}}$ — баҳолаш объекти жисмоний эскиришининг коэффициент кўрсаткичи;
 $I_{\text{функ}}$ — баҳолаш объекти функционал эскиришининг коэффициент кўрсаткичи;
 $I_{\text{ин}}$ — баҳолаш объекти ташки эскиришининг коэффициент кўрсаткичи.

Баҳолаш объектнинг жисмоний эскириши қуйидаги усуллардан бири билан аниқланиши мумкин:

- асосий параметрнинг ёмонлашуви усули;
- норматив эскириш усули;
- жисмоний эскиришни ўлчашнинг тўғридан-тўғри усули;
- хронологик ёшга тузатиш киритиш усули;
- тикланиш усули;
- ўртача ўлчанган эскириш усули;
- ёшни ва қилинган капитал таъмирлашларни ҳисобга олиш усули;
- эксперт-тахлилий усул.

Асосий параметрнинг ёмонлашуви усули жисмоний эскириш баҳолаш объектнинг бир фойдаланиш параметрининг (унумдорлиги, аниқлиги, қуввати, ёнилги сарфи ва ҳа) намоеён бўлишини назарда тутаяди. Агар мазкур турдаги машина/ускуналар учун топилган бўлса, у ҳолда жисмоний эскириш қуйидаги тартибда ҳисобланади:

Харажат ёндашувини қўллаганда баҳолаш объектнинг қиймати жамланган ва ташки қимматлашуви ҳисобга олган ҳолда баҳолаш объектнинг қиймати (алмаштириш қиймати) сифатида аниқланади. Баҳолаш объекти қийматини ҳисоблаш

C=Ст x (100%-Иэск)

Бу ерда: C_T — баҳолаш объектининг тикланиш қиймати ёки алмаштириш қиймати;И_{эск} — баҳолаш объектининг жамланган эскириши, фоизда.

Хоразм вилоят «Тоза Худуд» ДУК томонидан такдим килинган Техника ва автомашиналарини техник ҳолатини кўриқдан ўтказиш далолатномаси ҳамда техник ҳолатини аниқлаш жадвалига асосан эскириши куйидагича.

№	Номи	Давлат рақами	Тикланиш қиймати (сўм)	Эскириш фоизи	Баҳоланиш қиймати (сўм)
1	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз) ✓	90 497 NAA	894 000 000	70	268 200 000
2	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз) ✓	90 815 MAA	894 000 000	70	268 200 000
3	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз) ✓	90 392 OAA	894 000 000	70	268 200 000
4	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз) ✓	90 498 NAA	894 000 000	70	268 200 000
5	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз) ✓	90 816 MAA	894 000 000	70	268 200 000
6	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз) ✓	90 065 QAA	894 000 000	70	268 200 000
7	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз) ✓	90 814 MAA	894 000 000	70	268 200 000
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз) ✓	90 167 BBA	730 000 000	55	328 500 000
9	ISUZU NQR 71 PL (Крюковой погруз) ✓	90 870 YAA	999 000 000	60	399 600 000
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз) ✓	90 168 BBA	730 000 000	55	328 500 000
11	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз) ✓	90 203 BBA	730 000 000	55	328 500 000
12	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз) ✓	90 162 BBA	730 000 000	55	328 500 000
13	ISUZU NQR 71 PL (Самосвал) ✓	90 489 OAA	545 000 000	70	163 500 000
14	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз) ✓	90 367 CBA	730 000 000	20	584 000 000
15	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз) ✓	90 637 CBA	730 000 000	5	693 500 000
16	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз) ✓	90 851 EBA	730 000 000	5	693 500 000
17	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз) ✓	90 852 EBA	730 000 000	5	693 500 000
18	XH263J (Кампактор)	90 769 HA	1 524 900 000	5	1 448 655 000
19	ISUZU NQR 71 PL (Ассенизатор) ✓	90 289 UAA	540 000 000	60	216 000 000

6.5. Даромад ёндашувида баҳолаш.

Даромад ёндашуви машина ва ускуналарнинг жорий қийматини улардан фойдаланишдан (эксплуатация қилишдан) олинадиган келгусидаги даромадларнинг йиғиндиси сифатида аниқлашга асосланади.

II-сон МБС доирасида даромад ёндашуви куйидаги усулларни қўллаш йўли билан амалга оширилади:

фойдани тўғридан-тўғри капиталлаштириш усули;

қолдиқ усули;

тенг самарали функционал аналог усули.

Даромад ёндашуви усуллари баҳолаш объектдан фойдаланишдан соф операцион даромадларнинг капиталлаштиришга асосланган.

Соф операцион даромад операцион харажатлар суммасини ялпи даромад миқдоридан айириш йўли билан аниқланади. Бунда, шунингдек, соф операцион даромаднинг миқдори савдо маркаси (бренд) учун пул устамасидан тозаланган бўлиши зарур.

Соф операцион даромаднинг ўртача йиллик миқдорига жорий молия йили давомида баҳолаш объектнинг юкланганлигини ҳисобга олган ҳолда тузатиш киритилади.

Даромадни тўғридан-тўғри капиталлаштириш усули куйидаги формада оширилади:

$$C = \frac{\text{ЧОД}}{R_k} \text{ бу ерда:}$$

C — баҳолаш объектнинг қиймати;

ЧОД — соф операцион даромад;

R_k — капиталлаштириш ставкаси (коэффициент ифодасида).

Ушбу машина кишлоқ хўжалик техникаларни баҳолаш жараёнида қўлланган даромадларни аниқлашни имкони бўлмаганлиги сабабли даромад ёндашуви

6.6. Қиёсий ёндашувда баҳолаш.

Қийматни қиёсий ёндашув билан ҳисоблаш куйидаги кетма-кетликда амалга оширилади: бозорни тадқиқ этиш, аналог-объектлар бўйича ахборотни таҳлил қилиш ва баҳолаш; қиёслаш аналогларини танлаш; қиёслаш бирликларини аниқлаш; қиёслаш элементларини танлаш; қийматни ҳисоблаш усулларини танлаш; қиёслаш элементлари бўйича тузатишларни ҳисоблаш; аналог-объектлар нархига (қиймати) тузатишлар киритиш; баҳолаш объекти қийматини аниқлаш.

Машина ва ускуналар бозори аналог-объектларга доир битимлар (таклифлар) мақсадида тадқиқ ва таҳлил қилинади.

Қиёсий ёндашув усулларини қўллашда камида 2 та аналог-объект тўғрисида ахборот аниқланади.

Қиёслаш бирликлари баҳолаш объекти ва аналог-объектлар тўғрисида аниқланади.

Куйидагилар машина ва ускуналар қийматини баҳолашда асосий қиёслаш бирликлари: техник тавсифлар — унумдорлиги ёки қуввати, юк кўтариши, юк тортки қиймати, аниқлик тоифаси, автоматлаштириш даражаси ва х.к.;

қўлдан фойдаланиш тавсифлари — автоматик, ярим автоматик ёки ноавтоматик бўлиши, ишлаши, чидамлилиги, таъмирга яроқлилиги, бут сақланганлиги ва х.к.;

конструктив тавсифлар — массаси, оғирлиги, асосий конструктив материалларнинг иқтисодий тавсифлар — машиналар вақт бирлигида, маҳсулот ёки қўрсатганда турли захиралар сарфланиши.

Баҳоловчи ўзида мавжуд ахборот ва баҳолаш объектнинг хусусиятларига асосан объектнинг бошқа тавсифларидан ҳам қиёслаш бирликлари сифатида фойдаланиши.

Баҳолаш объекти ва аналог-объектларни қиёслаш бирлиги бўйича қиёслаш элементлари танланади:

мулк ҳуқуқлари — баҳолаш объекти ва (ёки) аналог-объектлар сотилганда таҳлил қилинади;

молиялаштириш шартлари — баҳолаш объекти ва (ёки) аналог-объектларнинг кўрсатадиган тўлов шартлари (бўлиб тўлаш, кредит, лизинг в.б.) таҳлил қилинади;

бозор ҳолати (сотиш вақти) — аналог-объектларга нархларнинг ўзгариши таърифи юритилади;

сотиш шартлари — сотувчи ва харидор ўртасидаги бозорга хос бўлмаган шартларнинг физик тавсифлар — баҳолаш объекти ва аналог-объектларнинг техник сифатлари қилинади ва ҳисоби юритилади. Ҳажмлардаги, конструктив қисмлардаги (элементларда) (эскириш фоизи), жорий фойдаланиш хусусияти, қўшимча бутланиши ва бошқа фойдаланиш шартлари — баҳолаш объекти ва аналог-объектлардан фойдаланиш шартлари (фойдаланиш, функционал фойдаланиш), шунингдек маъмурий фарқларнинг аниқланиши аниқланади;

баҳолаш объектнинг нархига таъсир кўрсатувчи бошқа қиёслаш элементлари баҳолаш объектнинг қиёслаш элементларини танлаш ушбу Методиканинг 5-боби талабларига асосан оширилади.

Физик тавсифларни қиёслаш элементлари сифатида икки гуруҳга ажратилади: баҳолаш объектнинг конструкциясига (стандарт бутланишига) тегишли ва томонидан ўрнатилган туркум бутлаш қисмларининг мавжуд эмаслиги, қўшимча бутлаш ишлаб чиқариладиган конструкциянинг жиддий ўзгартирилганлиги билан боғлиқ бўлган баҳолаш объектнинг ҳақиқатдаги техник ҳолатига тегишли бўлган фойдаланишнинг узлуксизлиги режими, баҳолаш объекти асосий тизимлари ва қисмлари фойдаланиш нуксонлари, фойдаланишдаги, авариявий жиддий шикастланиш ва товар кўринишининг (қийматининг) йўқотилиши билан боғлиқ тузатишлар).

Қиёсий ёндашув куйидаги усулларнинг биридан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

сотишларни тўғридан-тўғри қиёслаш усули;
статистик таҳлил усуллари.

Сотишларни тўғридан-тўғри қиёслаш усулини қўллашда баҳоловчи худди шундай объектларнинг сотилиш нархлари тўғрисида ва/ёки сотиш ҳақидаги таклифлари тўғрисида ахборотга эга бўлиши керак.

Худди шундай объектнинг нархи (ёки сотиш ҳақидаги таклифи) баҳолаш объектнинг қийматини тайинлаш учун асос бўлиб хизмат қилади. Ўрин босувчининг тўлиқ қиймати тузатишлар ёрдамида баҳолаш шартларига мослаштирилган аналогнинг нархиға тенгдир.

Сотишларни тўғридан-тўғри қиёслаш усули аналогларнинг нархларига тегишли тузатишларни киритиш ёўли билан қуйидаги формулага биноан амалга оширилади:

$$C = C_{ан} * K_{фв} / (1 - K_{из}) * K_1 * K_2 * K_3 * \dots * K_n +/- C_{доп},$$

бу ерда:

C — баҳолаш объектнинг нархи;

$C_{ан}$ — аналог объектнинг нархи;

$K_{фв}$ — аналоглар нархларининг вақт омили бўйича (ишлаб чиқарилган пайтидан бошлаб баҳолаш пайтигача) ўзгаришини ҳисобга олувчи коэффициент;

$K_{из}$ — ишлаб чиқарилган пайтидан бошлаб баҳолаш пайтигача фойдаланиш даврида аналогнинг жисмоний эскиришини ҳисобга олувчи коэффициент;

$K_1 * K_2 * K_3 * \dots * K_n$ — баҳоланаётган объект ва аналогнинг параметрлари қийматидаги фарқларни ҳисобга олувчи тузатувчи коэффициентлар;

$C_{доп}$ — аналог-объект қўшимча қурилмаларнинг мавжудлиги билан фарқлиниб турадиган нарх.

Баҳолаш объекти ва аналогларнинг жисмоний ҳолатига тузатишлар (ишлаб чиқарилган пайтидан бошлаб баҳолаш пайтигача фойдаланиш даврида аналогнинг жисмоний эскиришини ҳисобга олувчи тузатиш):

$$K_{из} = \frac{(1 - I_{объект})}{(1 - I_{аналог})} \text{ бу ерда:}$$

$K_{из}$ — эскиришга тузатиш киритувчи коэффициент;

$I_{объект}$ — баҳолаш объекти жисмоний эскиришининг коэффициент кўрсаткичи;

$I_{аналог}$ — аналог-объект жисмоний эскиришининг коэффициент кўрсаткичи.

Автомашина кишлок хўжалик техникаларнинг таққослаш усули бўйича баҳолашда Ўзбекистон Республикасидаги бозорларда сотилган расмий манбаларда кўрсатилмаганлиги ва интернет тармоғидаги манбаларни ўрганиб чиқилганда ушбу объектга ўхшаш объектни сотилганлиги ҳақидаги маълумотлар www.bibi.uz, www.avtobor.uz, www.goldenpages.uz, веб – саҳифаларида мавжуд эмас. Шу сабабли қиёсий баҳолашда баҳолаш ишларидан воз кечилди.

VII. Қўлланилган баҳолаш ёндашувларининг натижаларини мувофиқлаштириш ва баҳолаш объектнинг якуний қийматини аниқлаш

Баҳолаш натижаларини мувофиқлаштириш ҳамда баҳолашнинг турли ёндашувларини қўллаб олинган натижаларни ўлчаш ва қиёслаш йўли билан баҳолаш объектнинг якуний қийматини аниқлаш қўлидаги усуллардан бири ёрдамида амалга оширилади:

манتيкий мувофиқлаштириш усулида баҳоловчи амалга оширадиган таҳлил асосида, барча муҳим параметрларни ҳисобга олган ҳолда солиштирма ўлчамларни танлашдан иборат. Баҳоловчи таъминдан устувор ёндашув белгиланади, қолган ёндашувларнинг натижаларидан эса устувор ёндашув ёрдамида олинган натижани текшириш ва унга тузатиш киритиш учун фойдаланилади;

математик ўлчаш усулида баҳолашга турлича ёндашувлар билан олинган натижаларнинг натижаларини аниқлаш учун бир нечта мезонлардан фойдаланилади, уларнинг ёрдамида қўлланилган баҳолаш усулининг афзалликлари ёки камчиликлари муайян объектни баҳолаш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда тавсифланади.

Улушларни аниқлашда баҳоловчи қуйидаги асосий омилларни таҳлил қилиши лозим:

баҳолаш мақсадини ва баҳолаш натижаларидан фойдаланиш мўлжалини;

баҳолаш объектнинг хусусиятини;

таҳлил ва ҳисоб-китоблар ўтказилишига асос бўлган ахборотнинг батафсиллигини;

баҳолаш ёндашуви баҳолаш объектига ўхшаш объектларнинг қоида тариқасидаги харидорлари ва сатувчилари мотивациясини акс эттиришга қодирлигини;

баҳолаш ёндашуви бозор конъюнктурасини ҳисобга олишга қодирлигини.

Баҳолаш объекти қийматининг якуний миқдори қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$$C_{ис} = (C_d * K_1) + (C_c * K_2) + (C_s * K_3),$$

бу ерда:

$C_{ис}$ — баҳолаш объектнинг якуний қиймати;

C_d, C_c, C_s — тегишинча даромад, қиёсий ва харажат ёндашувлари билан аниқланган қийматлар;

K_1, K_2, K_3 — ҳар бир баҳолаш ёндашуви учун танланган тегишли салмоқларни белгилувчи коэффициентлар.

Бунда куйидаги шарт бажарилиши лозим:

$$K_1 + K_2 + K_3 = 1$$

Тўпланган ахборот натижасининг тасдиғини ва тегишли ҳисоб-китоб баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботда баҳоловчининг баҳолаш объекти қийматига этилади.

Улушларни аниқлашда баҳоловчи куйидаги асосий омилларни таҳлил қилган:

Курсаткичлар	Харажат ёндашуви
баҳолаш мақсадини ва баҳолаш натижаларидан фойдаланиш мўлжали.	1,00
баҳолаш объектининг хусусияти.	1,00
таҳлил ва ҳисоб-китоблар ўтказилишига асос бўлган ахборотнинг батафсиллиги	1,00
баҳолаш ёндашуви баҳолаш объектига ўхшаш объектларнинг одатдаги харидорлари ва сотувчилари мотивациясини акс эттиришга қодирлиги	1,00
баҳолаш ёндашуви бозор конъюнктурасини ҳисобга олишга қодирлиги	1,00
Ёндашувларнинг солиштирма оғирлиги.	1,00

Бизга тақдим этилган ва тўпланган маълумотларга асосан, олиб натижаларига кўра, Хоразм вилоят «Тоза ҳудуд» давлат унитар корхонаси бириктирилган техника ва автомашиналарини давлат-хусусий шерикчилик баҳолаш қиймати куйидагича:

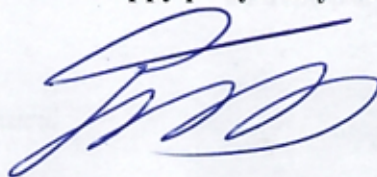
№	Номи ва русуми	Давлат ракам белгиси	Ишлаб чиқарилган йили
1	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 497 NAA	2015
2	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 815 MAA	2014
3	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 392 OAA	2015
4	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 498 NAA	2015
5	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 816 MAA	2014
6	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 065 QAA	2015
7	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 814 MAA	2014
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 167 BBA	2019
9	ISUZU NQR 71 PL (Крюковой погруз)	90 870 YAA	2018
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 168 BBA	2019
11	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 203 BBA	2019
12	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 162 BBA	2019
13	ISUZU NQR 71 PL (Самосвал)	90 489 OAA	2015
14	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 367 CBA	2020
15	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 637 CBA	2021
16	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 851 EBA	2021
17	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 852 EBA	2021
18	XH263J (Кампактор)	90 769 HA	2021
19	ISUZU NQR 71 PL (Ассенизатор)	90 289 UAA	2017
ЖАМИ:			

Сифат тўғрисида баёнот:

- мазкур баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботда баён этилган барча фактлар тўғри ва ҳаққонийдир;
- амалга оширилган таҳлил, билдирилган фикрлар ва чиқарилган хулосалар баҳоловчиларнинг ўзига қарашли ва фақат мазкур баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботда айтиб қўйилган фарозлар ва чекловчи шартлар доирасида ҳақиқийдир;
- баҳолаш объектида баҳоловчининг жорий манфаатлари ҳам, бўлғуси манфаатлари ҳам мавжуд эмас ва у битимдан манфаатдор тарафларга нисбатан ҳолисона ва бегараз иш кўрган;
- баҳоловчига тўланадиган ҳақ баҳолаш объекти қийматининг якуний миқдорига, шунингдек буюртмачи ёки учинчи тараф мазкур баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботдан фойдаланиши натижасида юз бериши мумкин бўлган воқеаларга боғлиқ эмас;
- таҳлил, фикр-мулоҳазалар ва хулосаларни олиш, мазкур ҳисоботни тузиш Ўзбекистон Республикасининг "Баҳолаш фаолияти тўғрисида"ги Қонуни ва МБС талабларига тўла мувофиқ тарзда амалга оширилган.

Баҳоловчилар томонидан аниқланган қиймат Ўзбекистон Республикасининг «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги қонунининг 18-моддасига асосан тавсия хусусиятига эга бўлиб, мулкни қийматини мулкни тасарруф этувчи ўз манфаатларидан келиб чиққан ҳолда белгилайди.

Баҳоловчи:

Б.Саттаров

VIII -Бўлим. Фойдаланилган манбалар рўйхати

1. ЎзР 1999 йил 19 августдаги 811-1 сонли «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги қонуни. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 4 июндаги 3239-сон билан рўйхатдан ўтказилган Ўзбекистон Республикасининг ягона миллий баҳолаш стандарти.
- I Бўлим. Баҳолаш фаолиятида фойдаланиладиган принциплар, атамалар ва тарифлар (1-сон МБС)
- II Бўлим. Баҳолашга оид вазифа (2-сон МБС)
- III Бўлим. Баҳолаш жараёнида ўтказиладиган ўрганишлар ва таҳлиллар (3-сон МБС)
- IV Бўлим. Баҳолаш ҳақидаги ҳисоботни тузиш (4-сон МБС)
- V Бўлим. Баҳолаш базалари (5-сон МБС)
- VI Бўлим. Баҳолаш ёндашувлари ва усуллари (6-сон МБС)
- VII Бўлим. Машина ва ускуналарни баҳолаш (11-сон МБС)га ҳамда 1 — 6-сон МБСлари талаблари асосида амалга оширилади

IX. Бўлим. ИЛОВАЛАР

- Техника ва автомашиналарининг қайд этиш гувоҳномаларидан нусхалар
- Техника ва автомашиналарининг куздан кечериш далолатномасидан нусха;
- Интернет саҳифаларидан олинган прайс варақлар;
- Баҳолаш объектининг фото суратлари;
- Баҳоловчи мутахассис малака сертификати ва суғурта полиси нусхалари;
- Ассоциациясига аъзолиги тўғрисидаги сертификатидан нусха;

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI EKOLOGIYA VA ATROF-MUHITNI
MUHOFAZA QILISH DAVLAT QO'MITASI**

100043, Toshkent sh., Chilonzor tumani, Binyodkor shoh ko'chasi, 7a-uy. tel.: 71-207-11-02,
faks: 71-236-02-32 veb-sahifa: <http://www.eco.gov.uz>, elektron pochta: info@uznature.uz

2022-yil "14" 04

04.04/1.611 - son

Toshkent sh.

**Хоразм вилояти Экология
ва атроф мухитни муҳофаза қилиш
бошқармаси**

Нусхаси:

**Хоразм вилояти
"Тоза ҳудуд" ДУКга**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 сентябрдаги "Маиший ва қурилиш чикиндилари билан боғлиқ ишларни бошқариш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-4845-сон Қарори ижросини таъминлаш мақсадида, маиший чикиндилар билан боғлиқ ишларни давлат-хусусий шериклик (кейинги ўринларда - ДХШ) асосида амалга ошириш юзасидан Хоразм вилоятида хусусий сектор улшини 100 фоизга етказиш режалаштирилган.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 26 апрелдаги 259-сон қарори билан тасдиқланган "Давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини амалга ошириш тартиби тўғрисида"ги Низом талабларига кўра, ДХШ лойиҳа концепцияси давлат ташаббуси билан Давлат экология кўмитаси томонидан босқичма-босқич ишлаб чиқиш асосида кўйилмоқда.

Юқоридагилардан келяб чиқиб, Сиздан вилоят "Тоза ҳудуд" ДУК балансидаги барча махсус автотранспорт воситалари нархларини ҳозирги кун бўйича баҳоловчи ташкилотлар томонидан ўрнатилган тартибда баҳолатиб, натижаси ҳақидаги тегишли ҳужжатларни ҳамда МФЙлар бўйича маълумотларни мазкур хатга илова қилинаётган намунавий жадвалларга мувофиқ жорий йилнинг 20 апрель кунига қадар Давлат экология кўмитасига тақдим қилишингизни сўраймиз.

Илова 2 ыарақда

Раис ўринбосари

И. Бокиржонов

Ижрочи Р.Рахматов
Тел: 207-0770 (50034)

XORAZM VILOYATI	
"TOZA HUDUD" DAVLAT UNITAR	
KORXONASI	
KIRIM №	14
SANA "14" 04	2022

№	Автомобил марки	И.Б.И.Д.Д.	Автомобил рақами	Йил сўраш вақти	81.01.0001.001 Кўрсаткич сўраш	81.01.0001.002 Кўрсаткич сўраш	Автомобил рақами	Шарти №	Ҳисоб	Ҳисоб паспорти №	Йил сўраш вақти	Йил сўраш вақти	Ҳисоб сўраш вақти	Ҳисоб сўраш вақти
1	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 497 NAA	2013	326 673 097,92	137 040 867,59	319474	400663	Белый (ОК)	AAF 2915313	Йук	Йук	70	Соз
2	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 813 MAA	2014	342 837 267,21	163 893 122,22	246917	400120	Белый (ОК)	AAF 2915553	Йук	Йук	70	Соз
3	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 392 OAA	2015	326 673 097,92	157 040 867,59	341892	400734	Белый (ОК)	AAF 2915315	Йук	Йук	70	Соз
4	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 498 NAA	2015	326 673 097,92	157 040 867,59	320614	400671	Белый (ОК)	AAF 2915311	Йук	Йук	70	Соз
5	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 816 MAA	2014	342 837 267,21	163 893 122,22	243227	400144	Белый (ОК)	AAF 2915551	Йук	Йук	70	Соз
6	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 065 QAA	2015	326 673 097,92	157 040 867,59	321823	400747	Белый (ОК)	AAF 2915309	Йук	Йук	70	Соз
7	Мусоравоз	ISUZU NPR 82L	90 814 MAA	2014	342 837 267,21	163 893 122,22	243507	400136	Белый (ОК)	AAF 2915310	Йук	Йук	70	Соз
8	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 167 BBA	2019	484 153 956,00	304 984 215,90	OBM683	315288	Белый (ОК)	AAF 1265478	Йук	Йук	55	Соз
9	Крысиной погруз	ISUZU NQR 71 PL	90 870 YAA	2018	444 569 836,11	224 107 195,77	755302	313920	Белый (ОК)	AAF 0469479	Йук	Йук	60	Соз
10	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 168 BBA	2019	484 153 956,00	304 984 215,90	OBM739	315286	Белый (ОК)	AAF 1265479	Йук	Йук	55	Соз
11	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 203 BBA	2019	484 153 956,00	304 984 215,90	OBM052	315295	Белый (ОК)	AAF 1294904	Йук	Йук	55	Соз
12	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 162 BBA	2019	484 153 956,00	292 880 367,00	OBС695	315119	Белый (ОК)	AAF 1265473	Йук	Йук	55	Соз
13	Самосвал	ISUZU NQR 71 PL	90 489 OAA	2015	172 362 862,60	81 100 624,40	362512	108755	Белый (ОК)	AAF 2915411	Йук	Йук	70	Соз
14	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 367 CBA	2020	559 394 000,00	478 244 000,00	ODN421	316347	Белый (ОК)	AAF 2206294	Йук	Йук	20	Соз
15	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 637 CBA	2021	580 000 000,00	580 000 000,00	OGL334	318001	Белый (ОК)	AAF3514469	Йук	Йук	5	Соз
16	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 851 EBA	2021	580 000 000,00	580 000 000,00	OHY334	318380	Белый (ОК)	AAF 3957604	Йук	Йук	5	Соз
17	Мусоравоз	ISUZU NQR 71 PL	90 852 EBA	2021	580 000 000,00	580 000 000,00	OJM713	318372	Белый (ОК)	AAF 3959292	Йук	Йук	5	Соз
18	Кампактор	XH263J	90 769 HA	2021	1 524 900 000,00	1 524 900 000,00	D9216011785	04943	ТУК САРИК	UZ-AA 158664	Йук	Йук	5	Соз
19	Ассенизатор	ISUZUNQR 71 PL	90 289 UAA	2017	213 842 498,31	111 183 622,35	555879	311848	Белый (ОК)	AAF 2915412	Йук	Йук	60	Соз
													Жами:	
													8 926 889 214,34	6 487 211 294,23

Хоразм вилоят "Тога хууд" ДУК директори

Хоразм вилоят "Тога хууд" ДУК бош муҳандиси

Хоразм вилоят "Тога хууд" ДУК бош хисобчи

И.Рахимов
А.Эрниязаров
Б.Раҳманов

Registratsiya raqami: No062

BAHOLOVCHI TASHKILOTLAR ASSOCIATSIYASI

BAHOLASH

ASSOCIATION OF EVALUATION ORGANIZATIONS

SERTIFIKAT

Ushbu sertifikat

"URGANCH BAHOLASH VA KONSALTING"

Baholovchi Tashkilotlar Assosiat-siyasining

a'zoligini tasdiqlaydi

[Signature]

Assosiat-siyasi Prezidenti Razi

Toshkent

YURIDIK SHAXSNI DAVLAT RO'YHATIDAN O'TKAZISH TO'G'RSIDA

GUVOHNOMA

№ 5461

Reestr tartib raqami № 4607
2012 yil 7 fevral

Mazkur guvohnoma yuridik шахs "URGANCH BAHOLASH VA KONSALTING" mahsuliyati cheklangan javonkligiga berilgan

Tashkilot-huqukiy shakli:	ТХШ 1152
Mudavallik shakli:	МШ 142
Posta manzili:	МХОЕТ 1733401
Yuridik шахs kodi:	КТУТ 23847868
Tarmoq kodi:	ХХТУТ 84500
Solix tuzovonining identifikatsiya raqami:	СТПР 302198718
Kuzatish mahsulomtlar DBIBT (SOO'YU) kodi:	07774

Urganch шахar Hukumatining хузуридаги Тадбиркорлик субъектларини руйхатдан o'tkazish инспекцияси бошлиғи

O. Abdulraev

APEX INSURANCE COMPANY

ПОЛИС № 8479121912190328
СТРАХОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ СУДЬИ

ПОЛИС № 8479121912190328 от 19.08.2021 года и вступает в силу с 19 августа 2021 года и действует до 19 августа 2022 года (оба даты включительно).

ИЗДАТЕЛЬ	ООО "URGANCH BAHOLASH VA KONSALTING"
ИЗДАТЕЛЬ-СТРАХОВАТЕЛЬ	№ 8479121912190328 от 19.08.2021 г.
ИЗДАТЕЛЬ-ПОЛУЧАТЕЛЬ	№ 8479121912190328 от 19.08.2021 г. оба даты включительно.
ТЕРРИТОРИАЛЬНАЯ ЗОНА	Республика Узбекистан
ИЗДАТЕЛЬ-СЛУЖА	Согласно Договору от № 8479121912190328 от 19.08.2021 г.
ИЗДАТЕЛЬ-СУММА	2 000 000 000,00 (два миллиарда сум)
ИЗДАТЕЛЬ-СУММА	140 000 000,00 (сто сорок миллионов сум) по каждому страховому случаю.
ИЗДАТЕЛЬ-УСЛОВИЯ	По условиям
ИЗДАТЕЛЬ-УСЛОВИЯ	Как оговорено в договоре страхования
ИЗДАТЕЛЬ	1 000 000,00 (одна миллион сум) в размере макс.

Полис № 8479121912190328 на сумму страхового возмещения вступает в силу с «19 августа 2021 года и действует до 19 августа 2022 года (оба даты включительно).

По условиям страхового полиса обращаться по телефону по адресу по с 09.30 по 18.00 по телефону
 Головной офис: + (99871) 203 8808 Туркунский филиал: + (99891) 275 11 12
 (По факсу, необходимо сообщить операционный филиал)
 Или обратиться в ООО "APEX INSURANCE".
 (Имя и фамилия (организация)).

1. Имя Вашего полиса,
4. Каким Вам требуется помощь.

Дата выдачи: 19 августа 2021г.

www.apexinsurance.uz

Ишбу сертификат

BS 003

Tarix raqami
00325

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT AKTIVLARINI BOSHQARISH AGENTLIGI

BAHOLOVCHINING MALAKA SERTIFIKATI

0517 - sonli

Tashkili ah.

O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi tomonidan

SATTAROV BAXRAM DJABBAROVICH ga

(444 4613232 Xorazm viloyati Urganch shahar IIB tomonidan 2014 yil 7 martda berilgan.)

amal qilish muddati: 2020 yil 30 noyabrdan 2025 yil 30 noyabgacha uzatirilgan

2020 y. 30 noyabr

O'zbekiston Respublikasi mahabuda o'xvatiga olingan baholovchi tashkilot tomonidan malaka baholashga ruxsat beriladi va sertifikatlangan baholovchi tofasi berildi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi (vakolatlari shaxs)

[Signature] T.N. Nabiyev

Baholovchi malaka sertifikatining amal qilish muddati:

20 y. dan 20 y. gacha uzatirilgan.

Imzo: M.O.

"Urganch baxolash va konsalting" MCHK
Ушбу ҳисобот "31" ёрақдан ўборат
бўлиб муҳрланган

«Urganch baholash va konsaltingi»
Mas'uliyati cheklangan jamiyati

Общество с ограниченной
ответственностью
«Urganch baholash va konsalting»

Urganch baholash va konsalting

Урганч ш. Й.Бобожонов кўчаси 8-уй, х/р: 20208000704955147001, «INFIN BANK» Хоразм вилоят филиали,
МФО: 01129, СТИР: 302198718, Тел.: +99895-606-55-22; E-mail: ubk2012@mail.ru

Хоразм вилоят «Тоза худуд» давлат унитар корхонаси
Янгиариқ туман филиалига бириктирилган
автомашиналарини давлат-хусусий шерикчилик учун
қийматини аниқлаш тўғрисида

БАХОЛАШ ҲИСОБОТИ

Рўйхатга олинган рақам №74/02-УВК 2022 йил.

БАХОЛАНАЁТГАН ОБЪЕКТ МАНЗИЛИ: Урганч шаҳар Э.Раҳим кўчаси 118-уй.

БАХОЛАШ МАҚСАДИ: Давлат-хусусий шерикчилик учун.

АНИҚЛАНАЁТГАН ҚИЙМАТ ТУРИ: Бозор қиймати

БАХОЛАШ ҲИСОБОТИНИ ТУЗИШ САНАСИ: 26.04.2022 йил.

БУЮРТМАЧИ: Хоразм вилоят «Тоза Худуд» ДУК

МУЛКЧИЛИК ШАКЛИ: Давлат мулки.

БАХОЛОВЧИ ТАШКИЛОТ: «Urganch baholash va konsalting» МЧЖ
Ассоциацияга аъзолиги сертификати: №052, рақам

Урганч – 2022 йил

«Urganch baholash va konsaltingi»
Mas'uliyati cheklangan jamiyati

Общество с ограниченной ответственностью
«Urganch baholash va konsalting»

Urganch baholash va konsalting

Urganch sh. Y. Bobojonov kuchi 8-uy, x/p: 20208000704955147001, «INFIN BANK» Xorazm viloyat filiali, MFO: 01129, STIP: 302198718, Tel.: +99895-606-55-22; E-mail: ubk2012@mail.ru

№74

26 - aprel 2022 йил.

Хоразм вилоят «Тоza Худуд» ДУКга

«Urganch baholash va konsalting» МЧЖ билан тузилган 16.04.2022 йилдаги №226975-сонли шартномага асосан Хоразм вилоят «Тоza худуд» давлат унитар корхонаси Янгиариқ туман филиалига бириктирилган автомашиналарини давлат-хусусий шерикчилик учун баҳолаш ишлари «Urganch baholash va konsalting» МЧЖ томонидан амалга оширилди.

Ушбу ҳисобот баҳоловчиларнинг баҳоланаётган мол-мулк тўғрисидаги профессионал фикрини асосан баҳолаш ва мол-мулк бир қўлдан бошқа қўлга ҳисоботда кўрсатилган баҳода ўтишини кафолатламайди. Баҳолаш натижаларини бошқа мақсадларда фойдаланиш мумкин эмас. Баҳолаш вақтида баҳоланаётган объектнинг қиймати тўғрисида олинган натижалар – бозорда юзага келган ўзига хос иқтисодий хусусиятларини ва шартли баҳо қилини инобатга олган ҳолда акс эттирилди.

Баҳолаш санаи 21.04.2022 йил ҳолатига.

Бундан ташқари томонидан тақдим этилган бошланғич маълумотларга асосан олиб борилган ҳисоб-китоб натижаларига кўра, Хоразм вилоят «Тоza худуд» давлат унитар корхонаси Янгиариқ туман филиалига бириктирилган автомашиналарини давлат-хусусий шерикчилик учун тавсия этилаётган баҳолаш қиймати қуйидагича:

№	Номи ва русуми	Давлат рақам белгиси	Ишлаб чиқарилган йили	Баҳолаш қиймати Сўмда
1	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 387 QAA	2015	219 000 000
2	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 391 NAA	2014	219 000 000
3	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 292 YAA	2018	357 600 000
4	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 293 YAA	2018	357 600 000
5	ISUZU NQR 71 PL (Крюковой погруз)	90 910 YAA	2018	399 600 000
6	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 163 BBA	2019	328 500 000
7	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 392 NAA	2014	219 000 000
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 668 QAA	2015	219 000 000
9	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 617 CBA	2021	693 500 000
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 853 EBA	2021	693 500 000
11	ISUZU NQR 71 PL (самосвал)	90 389 QAA	2015	163 500 000
12	ISUZU NQR 82 L (Ассенизатор)	90 377 LAA	2017	216 000 000
ЖАМИ:				4 085 800 000

Баҳолаш ишларини амалга ошириш жараёнида қуйидаги норматив ҳужжатларга асосланди:

Баҳолаш ишларини амалга ошириш жараёнида қуйидаги норматив ҳужжатларга асосланди:

• ҚР 1999 йил 19 августдаги 811-1 сонли «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги қонуни.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 4 июндаги 3239-сон билан рўйхатдан ўтказилган Ўзбекистон Республикасининг ягона миллий баҳолаш стандарти.

I Бўлим. Баҳолаш фаолиятида фойдаланиладиган принциплар, атамалар ва тарифлар (1-сон МБС)

II Бўлим. Баҳолашга оид вазифа (2-сон МБС)

III Бўлим. Баҳолаш жараёнида ўтказиладиган ўрганишлар ва таҳлиллар (3-сон МБС)

IV Бўлим. Баҳолаш ҳақидаги ҳисоботни тузиш (4-сон МБС)

V Бўлим. Баҳолаш базалари (5-сон МБС)

VI Бўлим. Баҳолаш ёндашувлари ва усуллари (6-сон МБС)

VIII Бўлим. Машина ва ускуналарни баҳолаш (11-сон МБС)га ҳамда 1 — 6-сон асосида амалга оширилади

Ушбу илова хат баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботга асосан тайёрланди ва сўз тўлик матнига боғлиқ равишда, яъни ҳисоботда қабул қилинган барча фаразлар в олмаган ҳолда талқин қилиниши мумкин.

Баҳоловчилар томонидан аниқланган қиймат Ўзбекистон Республикасидаги қонуний фаолияти тўғрисидаги қонуннинг 18-моддасига асосан тавсия хусусияти қийматини мулкни тасарруф этувчи ўз манфаатларидан келиб чиққан ҳолда

Баҳолаш ҳисоботида биз томондан аниқланган баҳолаш қийматлари тўғрисида саволлар тугилса бизга мурожаат этишингизни сўраймиз.

Директор:

[Handwritten signature]

Б.С

Баҳоловчи

[Handwritten signature]

III. АТАМАЛАР ВА ТУШУНЧАЛАР

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томониндан тасдиқланган «Машина ва ускуналар қийматини баҳолаш» (11-СОН МБС). Адлия Вазирлигининг 2020 йил 04 июндаги 3239 сон билан рўйхатдан ўтказилган.

«Ўзбекистон Республикаси мулкни баҳолаш миллий тизими. Тушунча ва аниқликлар». ДМК нинг 14.06.2006 йилдаги №01/19-19 сонли қарори билан тасдиқланган, Ўз.Рес. Адлия Вазирлиги томонидан 24.07.2006 йилда №1604 сон билан рўйхатдан ўтган.

1. Услубий кўрсатмаларда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

актив ёки активлар — баҳолашга оид вазифа (баҳолаш вазифаси) татбиқ этиладиган баҳолаш объектлари. Мазкур Стандартда «актив ёки активлар» тушунчасининг бошқача маъноси кўрсатилмаган бўлса, унинг қўлланилиши «актив», «активлар гуруҳи», «мажбурият», «мажбурият гуруҳи» ёки «активлар ва мажбуриятлар гуруҳи» маъносида ишлатилишини ҳам назарда тутати;

баҳолаш мақсади — актив қийматининг баҳолашга оид вазифада баҳолаш натижасидан қандай фойдаланилиши мўлжалланаётганлигини ҳисобга олиб белгиланган турини аниқлаш. Баҳолашнинг умумий мақсадлари молиявий ва ҳолик ҳисоботи учун, миждознинг манфаатларини судда қилиш, битимларга ҳамроҳлик қилиш, гаров кредитлари бўйича қарорларни асослаш учун баҳолашни ўз ичига олади;

баҳолаш экспертизаси — қонун ҳужжатларига мувофиқ баҳолаш ҳақидаги ҳисоботларнинг ишончлилигини эксперт текширувидан ўтказиш;

баҳоловчи — белгиланган тартибда лицензияловчи орган томонидан берилган баҳоловчининг маънада сертификатига эга бўлган жисмоний шахс;

бўлиши мумкин/мумкин/эхтимол — ушбу сўزلардан фойдаланилиши баҳоловчилар тушуниши ва эътиборга олиши керак бўлган ҳаракатлар ва тартиб-таомиллар борлигини кўрсатади. Баҳоловчи бу масалаларни баҳолашга оид вазифада қандай ҳисобга олиши унинг ушбу Стандарт мақсадларига мувофиқ келадиган ҳолатларда қандай касбий мулоҳаза юритишига боғлиқ;

буюртмачи — баҳолаш ким учун олиб борилаётган бўлса, ўша шахс;

вази коэффициент/вази — якуний қиймат ҳақида хулосани шакллантириш жараёнида муайян қиймат кўрсаткичига ишонч даражаси;

гудвилл — корхонадан алоҳида идентификация қилиниши ва баҳолалиши мумкин бўлмаган омиллар (корхона номи ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг машҳурлиги, муайян обрў ва ишга доир алоқалар мавжудлиги, жойлашган ер ва бошқа шунга ўхшаш омиллар) таъсирида вужудга келадиган номоддий актив;

дисконтлаш ставкаси — бўлгуси пул тушумларини жорий қийматга айлантириш учун фойдаланиладиган иқтисодий самара ставкаси;

жорий қиймат — тегишли дисконтлаш ставкасидан фойдаланиб, муайян санага келтирилган бўлгуси даромадлар қиймати;

интеллектуал мулк объекти — жисмоний ёки юридик шахснинг интеллектуал фаолият натижалари ҳамда фуқаролик муомаласи иштирокчиларининг товарлар, ишлар ва хизматларнинг хусусий аломатларини акс эттирувчи воситаларга бўлган мутлақ ҳуқуқи;

иштирокчи — баҳолаш ҳақида вазифада қўлланиладиган баҳолаш базаси (базалари)га мувофиқ манфаатдор иштирокчи ёки иштирокчилар. Баҳолаш базаларининг ҳар хиллиги баҳоловчига турли нуқтаи назарларни, хусусан, «бозор иштирокчилари» позицияларини (масалан, бозор қиймати, адекватли қиймат) ёки муайян мулкдор ёки потенциал харидор позициясини (масалан, инвестиция қиймати) ҳисобга олиш зарурлигини уқтиради;

капиталлаштириш ставкаси — муайян давр учун даромад миқдорини қийматга айлантириш учун фойдаланиладиган, қоида тариқасида, фойз ҳисобида ифодаланадиган бўлувчи. Кўчмас мулк объектнинг умумий таннархи уни ишлаб чиқаришга кетган бевосита ва билвосита харажатларни ўз ичига олади.

Агар харидор кўчмас мулкни сотиб олгандан кейин қўшимча капитал харажатлар қилган бўлса, таннархни ҳисоблашда бу харажатлар сотиб олишнинг ретроспектив (ўзи учун) қийматига қўшиллади. Бу харажатлар объектнинг бозор қийматига бозор уларни қанчалик мақсадга мувофиқ деб ҳисоблашига қараб, ўз ҳиссасини қўшади;

қиймат — сотиб олиш мумкин бўлган товарлар ёки хизматлар харидорлари ва сотувчилари қилиниб олишлари эҳтимоли юқори бўлган нархга тегишли иқтисодий тушунча. Қиймат бу факт эмас, балки аниқ вақтда аниқ товарлар ва хизматларнинг танланган қиймат талқинига мувофиқ эҳтимол қилинадиган ва ҳисоблаб чиқилладиган катталиқ. Қийматнинг иқтисодий тушунчаси баҳолаш санасида ушбу товарлар эгаси бўлган ёки ушбу хизматларнинг фойдаланувчилари оладиган фойдага бозорнинг қарқинини акс эттиради.

Қиймат баҳоларини тушуниш ва қўллаш учун қийматнинг тури в шунингдек уларнинг баҳолаш бўйича топшириққа мувофиқлигини талқинининг ўзгариши турли мулк объектлари учун қайд қилиб қўйиладиган таъсир кўрсатиши мумкин.

Қиймат тушунчаси қандайдир битим билан боғлиқ пул суммас қарамай, баҳоланаётган мулкнинг сотилиши, унинг баҳолаш санасид мужассам шартларга амал қилган ҳолда сотилиши мумкин бўлган нархини бўлмайди;

қийматни баҳолаш соҳасидаги эксперт — бошқа баҳоловчи то ҳақидаги ҳисоботнинг ишончлилиги экспертизасини ўтказадиган ҳамда баҳолашни ўтказмасдан эксперт хулосасида ўзининг баҳолаш ҳақидаги ҳақидаги ҳолис фикрини билдирадиган профессионал баҳоловчи;

мультипликатор — корхонанинг нархи ёки ўзгача қиймат тавсифловчи молиявий, ишлаб чиқариш ёки ашёвий кўрсаткич ўрта кoeffициент;

нарх — қандайдир товар ёки хизмат учун таклиф этилаётган, с суммаси. Сотув нархи, у очиқ эълон қилинган ёки сир сақланганлигидан қ ҳисобланади. Аниқ харидорлар ва сотувчиларнинг молиявий имкониятл манфаатларидан келиб чиқиб, товар ёки хизматга тўланган нарх товар ёк келмаслиги мумкин. Шунга қарамай, нарх қоида тариқасида ушбу това харидор ва ёки сотувчи томонидан муайян вазиятларда ўрнатиладиган нис

номоддий активлар — ташкилот томонидан улардан ишлаб хизматлар кўрсатиш ёки товарларни сотиш жараёнида фойдаланиш мақса функцияларни амалга ошириш учун узоқ муддат мобайнида тутиб мазмунга эга бўлмаган идентификацияланувчи мол-мулк объектлари;

натижаларни ўлчаш — қоида тариқасида турли ёндашувларн турли қиймат кўрсаткичларини таҳлил қилиш ва мувофиқлаштириш жараё

пул оқими — муайян давр мобайнида актив, активлар яратиладиган пул маблағлари оқими;

салмоқли/аҳамиятли/жиддий (ёки муҳим) — баҳолаш жиҳат (шу жумладан, дастлабки маълумотлар, фаразлар, шунингдек қўлланилад нуқтаи назаридан аҳамиятлилиги, уларни қўллаш ва ёки уларнинг фойдаланувчиларининг иқтисодий ёки бошқа қарорларига таъсир кўрсатад

танинарх — товар ёки хизматни харид қилиш, яратиш ва ишлаб йиғиндисидан иборат;

тиклаш қиймати — баҳолаш объектига ўхшаш янги объек технологиялардан фойдаланиб яратиш харажатлари суммаси;

ўрнига белгилаш қиймати — баҳолаш объектига ўхшаш фойда объектни замонавий материаллар ва технологиялар ёрдамида яратиш хара

харажатлар — товар ёки хизматни яратиш ёки ишлаб чиқар ресурслар миқдорининг пуллик ифодаси. Харидор томонидан товар ёк унинг учун уларни сотиб олиш харажатларига айланади.

Мулк объекти учун харажатларни ҳисоблаб чиқиш ишлаб алмаштириш харажатларининг ҳисоблаб чиқилган миқдорига асосланиши

Ишлаб чиқариш харажатлари мавжуд объект нусхасини материаллардан фойдаланиб яратишга қилинган харажатлардир.

Алмаштириш харажатлари эса ҳисобланган миқдори айни па технологиялар ва материаллардан фойдаланиб таққосланарли фойдали назарда тутати;

яхшилашлар — ер участкасини ундан кейинчалик фойдаланиш фаолият натижасида яратилган ва у билан узвий боғлиқ бўлган е Яхшилашлар бинолар, иншоотлар, муҳандислик системалари ва тармоқл ва улар билан жамулжам ҳолда конструктив ёки функционал яхлитл объектларни ўз ичига олади.

айнан бир хил объект — баҳоланаётган объект каби (модификациядаги) объект бўлиб, унинг стандарт (заводдаги) параметрлари ва қўлланиладиган материаллари бўйича баҳоланаётган бўлмайди;

аналог — асосий функционал, фойдаланиш ва ишлаб чиқариш тавсифларига кўра баҳолаш объектига ўхшаш, айнан бир хил вазифаларни бажарувчи объект. Фарқланишлар фақат конструктив тавсифларида (стандарт бутланиши, ташқи кўриниши, фаолият кўрсатиш шартлари ва бошқалар) ҳамда ишлаб чиқариш кувватларида намоён бўлиши мумкин;

аналог-объект — баҳолаш жараёнида улар ҳақидаги ахборотдан фойдаланиладиган айнан бир объект ёки аналог;

жамланган эскириш — машина ва ускуналар қийматининг улар техник-иқтисодий тавсифларини йўқотиши билан кечадиган қадрсизланиши;

жисмоний эскириш — фойдаланилиши давомида ишлаб чиқариш омиллари (корпус, агрегатлар, материалларнинг эскириши, ишқаланиш, занглаш, вибрация ва бошқалар) таъсирида баҳолаш объекти тавсифларининг табиий ёмонлашуви, шунингдек авариялар, табиий офатлар ва бошқалар натижасида ёмонлашуви оқибатида машина ва ускуналар қийматининг пасайиши;

машина парки — мажмуада мавжуд бўлган (масалан, ишлаб чиқариш цехи кўринишида), бироқ технологик жиҳатдан ўзаро боғлиқ бўлмаган, яқка тартибдаги техникадан иборат машина ва ускуналар бирликларининг жами. Машина ва ускуналар ишлаб чиқариш жараёнида ягона циклнинг босқичма-босқич функцияларини бажариши мумкин, бироқ машина парки техникасининг ҳар бир бирлиги материалга ишлов беришнинг тугалланган жараёнини амалга ошириши муносабати билан машина паркини технологик мажмуадан фарқлаш зарур;

ташқи эскириш — машина ва ускуналарга истеъмол талабига таъсир кўрсатувчи ташқи омиллар (иқтисодий, экологик ва бошқа) ўзгариши оқибатида ушбу машина ва ускуналар қийматининг пасайиши;

технологик мажмуа — ташкилотнинг ишлаб чиқариш фаолиятида фойдаланиладиган ҳамда узлуксиз ишлаб чиқариш жараёнини таъминловчи технологик ва ташкилий жиҳатдан ўзаро боғлиқ машина ва ускуналарнинг, шунингдек компонентларнинг (инструментлар, материаллар, дастурий таъминотлар ва бошқалар) жами;

функционал эскириш — ишлаб чиқаришнинг арзонлашиши ёки янгиларига нисбатан учумдорлиги пастроқлиги сабабли машина ва ускуналар истеъмол қийматининг қисман йўқотилиши.

IV. К И Р И Ш.

1. Баҳолаш объекти ҳақида умумий маълумотлар ва топшириқни белгилаш.

Баҳоланаётган объект (ном ива қисқача тавсифи):	Хоразм вилоят «Тоза ҳудуд» давлат унитар корхонасига қарашли автомашиналари
Баҳолаш объектига бўлган ҳужжатлар	Тўла эгалик ҳуқуқи
Баҳолаш объектининг жойлашган жойи	Урганч шаҳар Э.Раҳим кўчаси 118-уй
Буюртмачи (номи, реквизитлари):	Хоразм вилоят «Тоза Ҳудуд» ДУК Манзили: Урганч шаҳар Э.Раҳим кўчаси 118-уй Банк: АТИБ "Ипотека банк" Тинчлик филиали Урганч шаҳар х/р: 2010010002224860001 ИНН: 304938220 МФО: 00580
Баҳолаш мақсади ҳамда баҳолашда иштирок этаётган тарафлар мажбуриятлари	Хоразм вилоят «Тоза ҳудуд» давлат унитар корхонасига қарашли Автомашиналарини бозор қиймати ҳақида буюртмачига тавсия бериш
Баҳолаш натижаларидан фойдаланиш мўлжали	Давлат-хусусий шерикчилик учун
Баҳолаш санаси:	21.04.2022 йил
Баҳолаш мақсадига мувофиқ бўлган қиймат тури	Бозор қиймати
Чекловчи шартлар	Баҳолаш натижалари баҳоланган кун ва ҳисоботда кўрсатилган мақсадлар учунгина тўғридир ҳамда баҳоловчи баҳоланаётган мулк қиймати тўғрисида тавсия беради
Буюртмачи ёки у ваколат берган шахс тақдим этиши лозим бўлган бошланғич ахборот рўйхати	Эгалик ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжат, автотранспорт воситасининг техник гувоҳномаси, қўшимча маълумотлар..
Баҳолаш ишларини бажариш муддатлари	Баҳолаш учун керак бўладиган маълумотлар тўплами тўлиқ тақдим қилингандан сўнг 20 кун.
Баҳоловчи суғуртаси:	Суғурта полиси: Полис рақами №0470/1310/1/2100336 2021 йил 19-августда "APEX INSURANCE" МЧЖ томонидан берилган,

	амал қилиш муддати 18.08.2022 йил
Баҳоловчилар ҳақида маълумот	«Urganch baholash va konsalting» МЧҚ Лицензия рақами BL 001, №0166 05 лицензияни амал қилиш муддати чег Манзил : Урганч шаҳар Й.Бобожоно Х/Р 20208000704955147001 «INFIN BANK» Хоразм вилоят фили МФО - 01129 СТИР - 302198718 E-mail: ubk2012@mail.ru Баҳоловчи мутахассис – Саттаров сертификати ҳисоб серияси № BS 30-ноябрда Ўзбекистон Республ бошқариш агентлиги томонидан бер
Баҳолаш ўтказиш учун асос :	16.04.2022 йилдаги №226975-сонли
21.04.2022 йил ҳолатига	1 АКШ доллари \$ = 11281,80 сўм
Баҳолаш санасида ЎзР Марказий Банки томонидан аниқланган	1 Россия рубли = 138,57 сўм
АКШ доллари, Россия рубли ва Евро сўмга нисбатан қиймати	1 Евро = 12245,27 сўм

V. Асосий қисм.

5-1 Қабул қилинган (йўл қўйилган) чегаралар ва чегар

Баҳолаш тўғрисидаги ҳисобот куйидаги чегаралар ва чегар
тайёрланди:

- баҳолаш жараёнида, мулкдор ўзининг энг яхши манфаатларидан бошқарган деб ҳисоблаб хулосалар чиқарилди;
  - объектни баҳолаш қиймати таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ўтилганлардан ташқари, бирон-бир яширин нуқсонларга (дефектларга) эг тақдирда ҳам жавобгарлик баҳоловчи зиммасига юклатилмайди;
  - ҳисоботда буюртмачи томонидан тақдим қилинган ахборот манба
  - тақдим қилинган маълумотлар ҳаққонийлиги учун буюртмачи жа
  - муаллифнинг ёзма равишда розилигисиз баҳолаш ҳисоботидан тўл мумкин эмас;
  - баҳолаш ҳисоботида кўрсатилган объектнинг баҳоланиш қий объектга тегишли. Ушбу объектни бирон-бир қисмини баҳоланиш қий бирон-бир қисмига ҳар қандай солиштириш ҳаққоний бўлмайди, ҳисоботида кўрсатилмаган бўлса;
  - ҳисобот тайёрлашда баҳоловчи фойдаланган дастлабки маълум олинди ва ҳаққоний ҳисобланади. Шунга қарамай баҳоловчи уларнинг м бера олмайди. Шунинг учун мумкин бўлган жойда ахборот манбаларига
  - баҳолаш натижалари ҳисоботда кўрсатилган мақсадлар учун ва к конуний ҳисобланади. Баҳоловчилар баҳоланаётган мулк нарҳига ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий ва табиий шароитлар бўйича ўзгартири зиммаларига олмайдилар;
  - ушбу ҳисоботда келтирилган барча фикрлар жорий бозор ҳа қарашлар вақт ўтиши билан ўзгариши мумкин.
- ушбу ҳисоботда корхона мулкни инвентарлаш ва аудит текшируви келт корхона томонидан тақдим этилган бухгалтерия маълумотларига а маълумотлари ҳаққоний деб қабул қилинган. Баҳолаш натижалари ҳисоботда кўрсатилган мақсадлар учун ҳаққоний.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 4 июн ўтказилган Ўзбекистон Республикасининг ягона миллий баҳолаш стандарти

I Бўлим. Баҳолаш фаолиятида фойдаланиладиган принциплар, атама

II Бўлим. Баҳолашга оид вазифа (2-сон МБС)

Баҳоловчи

III Бўлим. Баҳолаш жараёнида ўтказиладиган ўрганишлар ва таҳлиллар (3-сон МБС)

IV Бўлим. Баҳолаш ҳақидаги ҳисоботни тузиш (4-сон МБС)

V Бўлим. Баҳолаш базалари (5-Сон МБС)

VI Бўлим. Баҳолаш ёндашувлари ва усуллари (6-сон МБС)

VII Бўлим. Машина ва ускуналарни баҳолаш (11-сон МБС)га ҳамда 1 — 6-сон МБСлари талаблари асосида амалга оширилади.

5-2. Ахборот йиғиш ва уни таҳлил қилиш.

5-2-1. Баҳолаш объектини идентификация қилиш.

Баҳолашда асосан айнан бир хил объектлар — худди баҳолаш объекти сингари битта ишлаб чиқарувчи томонидан тайёрланган ва айнан бир хил русумга, ишлаб чиқариш йилига ва бошқаларга эга объектлар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланилади;

айнан бир хил объектлар тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда аналоглар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланилади.

Аналоглар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланаётганда қуйидаги талабларга риоя этиш зарур: аналоглар ва баҳолаш объектининг тармоқдаги вазифаси (фойдаланиш, қўллаш соҳаси) бир хил бўлиши керак;

баҳолаш объекти ва танланган аналоглар битта савдо русумига (брендга) эга бўлиши керак, бундан савдо русуми ишлаб чиқаришдан олиб қўйилган ёки мазкур савдо русуми остида аналогларни ишлаб чиқариш тўхтатилган ҳоллар мустасно;

баҳолаш объекти ва танланган аналоглар битта мамлакатда ишлаб чиқарилган, шунингдек, ягона минтақавий сотиш бозорига (Европа, Осиё ва ҳ.к.) эга бўлиши зарур. Аналогларнинг нархлари (қилиш ёки таклифлар) тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда тегишли тузатишларни киритган ҳолда бошқа минтақавий бозорлардаги ахборотдан фойдаланишга йўл қўйилади.

Баҳолаш объектини идентификация қилиш кўздан кечириш материалларига ишлов бериш, унинг экспорти ва рўйхатдан ўтказиш ҳужжатларини (улар мавжуд бўлганда) ўрганиш йўли билан ўтказилади.

Ўрнатилган қўшимча ускунага буюртмачи ва/ёки манфаатдор шахс томонидан тегишли техник, паспорт бериш ҳужжатлари ва баланс қиймати тўғрисидаги маълумотлар (юридик шахслар учун) тақдим этилади.

Баҳолаш объекларини идентификация қилиш мақсадида автотранспортни жойига бориб қўриқди. ўрганиш натижасида Хоразм вилоят «Тоza Худуд» ДУК томонидан тақдим қилинган Автомашиналарини техник ҳолатини кўриқдан ўтказиш далолатномаси ҳамда техник гувоҳномаларида кўрсатилган маълумотлар билан солиштирилди. Двигатель, кузов ва бошқа маълумотлар ўрганилди ва солиштириш натижасида тўғрилиги аниқланди.

№	Номи ва русуми	Давлат раками	Ишлаб чиқарилган йили	Тех паспорт №	Двигатель №	Кузов/шасси №	Техник ҳолати
1	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 387 QAA	2015	AAF 3115931	373890	308793	Соз
2	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 391 NAA	2014	AAF 311593	202167	306502	Соз
3	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 292 YAA	2018	AAF 0087712	705183	402539	Соз
4	ISUZU NPR 82L (Мусоравоз)	90 293 YAA	2018	AAF 0087840	715841	402548	Соз
5	ISUZU NQR 71 PL (Крыковой погруз)	90 910 YAA	2018	AAF 0476294	722615	313411	Соз
6	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 163 BBA	2019	AAF 1265474	OAY080	315152	Соз
7	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 392 NAA	2014	AAF 3116020	181727	306524	Соз
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 668 QAA	2015	AAF2915534	392288	309213	Соз
9	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 617 CBA	2021	AAF 3083492	OGV487	317688	Соз
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 853 EBA	2021	AAF 3959298	OGZ333	318359	Соз
11	ISUZU NQR 71 PL	90 389 QAA	2015	AAF 2915967	397615	109424	Соз

	(самосвал)				
12	ISUZU NQR 82 L (Ассенизатор)	90 377 LAA	2017	AAF 3115882	613

5.2.2 Аналог-объектларни танлаш ва аналог-объектлар тўқодаланиш хусусиятлари.

11-сон МБС доирасида машина ва ускуналар қийматини ба аналогларни танлаш ва улар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланишни ўрнатилади:

баҳолашда асосан айнан бир хил объектлар — худди баҳолаш чиқарувчи томонидан тайёрланган ва айнан бир хил русумга, ишлаб чиқ бўлган объектлар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланилади;

айнан бир хил объектлар тўғрисида ахборот мавжуд бўл ахборотдан фойдаланилади.

Аналоглар тўғрисидаги ахборотдан фойдаланаётганда қуйидаги аналоглар ва баҳолаш объектнинг тармокдаги вазифаси (ф хил бўлиши керак;

баҳолаш объекти ва танланган аналоглар битта савдо русуми бундан савдо русуми ишлаб чиқаришдан олиб қўйилган ёки мазкур са ишлаб чиқариш тўхтатилган ҳоллар мустасно;

баҳолаш объекти ва танланган аналоглар битта мамлакатда ишлаб минтақавий сотиш бозорига (Европа, Осиё ва ҳ.к.) эга бўлиши зарур. ё ёки таклифлар) тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда тегишли тузат минтақавий бозорлардаги ахборотдан фойдаланишга йўл қўйилади.

VI. Баҳолаш ёндашувлари ва усулларини танлаш, а

Машина ва ускуналарни баҳолаш қиёсий, даромад ва харажат ё талабларига риоя этган ҳолда амалга оширилади. Ҳар бир баҳолаш ёнд белгиланган баҳолаш усулларини танлашни баҳоловчи баҳолаш хусусияти ва ривожланиш имкониятлари, чекловчи шартлар, ахбор тўлиқлигини ҳисобга олиб мустақил амалга оширади

6.1. Харажат ёндашуви.

Баҳолаш объектини баҳолашда харажат ёндашуви жамлан баҳолаш объектнинг қисмлари ва (ёки) қўшимча ускуна қийматини тикланиш қийматини аниқлашга ёхуд алмаштиришга асосланган.

Баҳолаш объектнинг қийматини баҳолашда харажат ёндашу босқичларига риоя этишни ўз ичига олади:

тўлиқ тикланиш қийматини ёки алмаштириш қийматини аниқ

баҳолаш объектига ўрнатилган, баҳолаш объектнинг станда

кирмайдиган қўшимча ускунанинг қийматини аниқлаш;

баҳолаш объектнинг товар қиймати йўқотилиши ҳажмини а

қўшимча ускуна қиймати ва жамланган эскиришнинг қий

ҳолда тўлиқ тикланиш ёки алмаштириш қиймати ўртасидаги фарқ қийматини аниқлаш.

Тикланиш қиймати ёки алмаштириш қийматини аниқлаш қуй орқали амалга оширилади:

алмаштириш усули;

турдош объект нархи бўйича ҳисоблаш усули;

элементма-элемент ҳисоблаш усули;

қийматни индексациялаш усули.

Алмаштириш усули аналог (аниқ ёки тахминий) объектлар (битим далиллари ва/ёки етказиб берувчиларнинг таклифлари тўғриси қўлланилади.

6.2 Қиёсий ёндашуви.

Қиёсий ёндашувдан, қоида тариқасида турдош бўлган мад саноат ускуналари, алоҳида турдаги офис ускуналари ва ҳ.к.ларни ба

Машина ва ускуналарнинг кўпчилик турлари ихтисослаштир сотиш ҳақида тўғридан-тўғри далиллар бўлмаганда, бозор маълум

Объекти шароитида қиймат ҳақида даромад ёки харажат ёндашувидан фойдаланиб хулоса беришни таклиф қилиш керак.

Қиёсий ёндашув айнан бир хил объектлар ва ёки аналогларнинг сотилишига доир бозор маълумотларидан келиб чиқиб баҳолаш объектининг қийматини аниқлашга асосланади. Айнан бир хил объект ёки аналог билан битимлар тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда, ишлаб чиқарувчи заводлар, етказиб берувчилар таклифлари тўғрисидаги ахборот асосида қиёсий ёндашувдан фойдаланиш мумкин.

Аналогларни танлаш уларнинг баҳолаш объекти билан техник, технологик, жисмоний ва иқтисодий тавсифлари бўйича ўхшашлиги асосида амалга оширилади. Қиёсий ёндашув айнан бир хил объектлар ва ёки аналогларнинг сотилишига доир бозор маълумотларидан келиб чиқиб баҳолаш объектининг қийматини аниқлашга асосланади. Айнан бир хил объект ёки аналог билан битимлар тўғрисида ахборот мавжуд бўлмаганда, ишлаб чиқарувчи заводлар, етказиб берувчилар таклифлари тўғрисидаги ахборот асосида қиёсий ёндашувдан фойдаланиш мумкин.

Аналогларни танлаш уларнинг баҳолаш объекти билан техник, технологик, жисмоний ва иқтисодий тавсифлари бўйича ўхшашлиги асосида амалга оширилади.

Машина ва ускуналарни баҳолашда қиёсий ёндашув қуйидаги усуллар ёрдамида амалга оширилади:

- сотувларни тўғридан-тўғри қиёслаш усули;
- статистик таҳлил усули

Қиёсий ёндашувда сотувларни тўғридан-тўғри қиёслаш усули айнан бир хил ёки аналог объектлар нархига уларнинг баҳолаш объектидан фарқлинишига қараб тегишли тузатишлар (қиймат ва ёки фоиз) киритиш орқали қўлланилади.

Статистик таҳлил усуллари корреляцион ва регрессион таҳлил усуллари билан ўрганиладиган, ўзгарувчан усуллар ўртасидаги статистик алоқаларни аниқлашдан иборатдир.

Аналогларни танлашдаги асосий талаб функционал максадига кўра тармоқ бўйича ва конструктив-технологик ўхшашлиги ҳисобланади.

6.3. Даромад ёндашуви.

Машина ва ускуналарни баҳолашда даромад ёндашуви қўлланилган тақдирда актив(лар) қиймат мuddати давомида шаклланидиган кутилаётган пул оқимлари, шунингдек активнинг хизмат мuddати охиридаги қиймати ҳисобга олиниши лозим.

Даромад ёндашуви машина ва ускуналарни ялпи бизнес доирасида баҳолашда қўлланилмайди. фойдани тўғридан-тўғри капиталлаштириш усули;

қолдиқ усули;

бир хил самарадор функционал аналог усули билан амалга оширилади.

Фойдани капиталлаштириш усули баҳолаш объектидан фойдаланишдан келадиган фойдани маънавий қийматга келтиришга асосланган.

Мулкдорнинг операцион харажатларини чегирган ҳолда баҳолаш объектини ижарага берилган ҳосил бўлган йиллик пул оқими фойда сифатида қабул қилинади.

Фойдани тўғридан-тўғри капиталлаштириш усули, технологик мажмуадан қатъи назар, даромад ҳосил қилишга қодир бўлган яқка тартибдаги объектидан иборат баҳолаш объектларига баҳолаш қўлланилади.

Қолдиқ усули баҳолаш объекти томонидан технологик мажмуа сифатида ҳосил қилинадиган маънавий операцион даромадни капиталлаштиришга асосланади.

Ишлаб чиқариш бўлинмасини технологик мажмуа билан ажратишнинг имкони мавжуд бўлмаганда баҳолаш объектининг қийматини баҳолашга даромад ёндашуви қўлланилмайди.

6.4. Харажат ёндашувида баҳолаш.

Машина ва ускуналар қийматини баҳолашда харажат ёндашуви тикланиш қийматини маънавийлик унда жамланган эскиришнинг аниқланган элементлари келтириб чиқарган кадрсизланишни жисмоний, функционал ва иқтисодий) ҳисобга олган ҳолда ҳисоблаш йўли билан баҳолаш объектининг маънавий қийматини аниқлашга асосланади.

Харажат ёндашуви кўпроқ алоҳида ихтисослаштирилган активларни ёки махсус мақсадлардаги объектларни баҳолашда қўлланилади. Биринчи қадамда бозор иштирокчиси кўпроқ харажат такрор ишлаб чиқаришга ёки алмаштиришга кетишини аниқлаши, шундан келиб чиқиб, баҳоланаётган объектни алмаштириш харажатлари ҳисоблаб чиқилиши керак.

Алмаштириш харажатлари — бу бир хил фойдалиликдаги муқобил активни сотиб олишга баҳоланадиган объектлардир, бунда худди шундай функционал имкониятларни таъминловчи замонавий эквивалент баҳоланаётган объектнинг аниқ нусхасини такрор ишлаб чиқариш харажатлари ҳақида сўз бориши мумкин. Алмаштириш харажатлари ҳақида ахборот олингандан кейин қийматга жисмоний,

функционал, технологик ёки иктисодий эскириш таъсирини акс киритилиши лозим.

Алмаштириш харажатларини аниқлаб олгандан кейин жисмон иктисодий эскиришни акс эттириш мақсадида чегиришларни амалга оширилади.

Харажат ёндашуви доирасида мавжуд бўлган ахборотдан келтирилган қўлланилади:

такрор ишлаб чиқариш қолдиқ қиймати усули;

алмаштириш усули;

турдош объект нархи бўйича ҳисоблаш усули;

элементма-элемент ҳисоблаш усули;

қийматни индексация қилиш усули.

Такрор ишлаб чиқариш қолдиқ қиймати усули қийматни объектларнинг нархи ҳақидаги ахборотдан фойдаланишни назарда тутадиган усул.

Алмаштириш қийматини аниқлаш учун алмаштириш усули аналоглар тўғрисидаги нарх ахборотини кейинчалик ишлаб чиқарилган тавсифлардаги тафовутларга қараб тузатишлардан, шунингдек вақт ўтishi билан ҳисобга олувчи тузатишлардан келиб чиқиб қўллашни назарда тутатилади.

Турдош объект нархи бўйича ҳисоблаш усули кейинчи кўрсаткичларидаги фарқланишларга тузатишлар киритиш орқали аниқлаш (нархи маълум бўлганда) асосланган ҳолда баҳолаш объекти қийматини аниқлаш усули.

Қийматни индексация қилиш усули жорий нархларга объектнинг базавий (бошланғич ёки тикланиш) қийматига нархларнинг ўзгаришларини қўллашга асосланади.

Алмаштириш усули аналог (аниқ ёки тахминий) объектлар (битим далиллари ва/ёки етказиб берувчиларнинг таклифлари тўғрисида) қўлланилади.

Баҳолаш объектини баҳолашда харажат ёндашуви жамланган баҳолаш объектнинг қисмлари ва (ёки) қўшимча ускуна қийматини аниқлаш усули тикланиш қийматини аниқлашга ёхуд алмаштиришга асосланган.

Баҳолаш объектнинг қийматини баҳолашда харажат ёндашуви босқичларига риоя этишни ўз ичига олади:

тўлиқ тикланиш қийматини ёки алмаштириш қийматини аниқлаш усули

баҳолаш объектига ўрнатилган, баҳолаш объектнинг стандартига кирмайдиган қўшимча ускунанинг қийматини аниқлаш;

баҳолаш объектнинг товар қиймати йўқотилиши ҳажмини аниқлаш усули

қўшимча ускуна қиймати ва жамланган эскиришнинг қийматини баҳолаш усули ҳолда тўлиқ тикланиш ёки алмаштириш қиймати ўртасидаги фарқни баҳолаш усули қийматини аниқлаш.

Тикланиш қиймати ёки алмаштириш қийматини аниқлаш қуйидаги усул орқали амалга оширилади:

Алмаштириш усули аналог (аниқ ёки тахминий) объектлар (битим далиллари ва/ёки етказиб берувчиларнинг таклифлари тўғрисида) қўлланилади.

Аналог-объектларнинг битим ёки таклиф нархига тузатишлар киритилиши мумкин:

ишлаб чиқариш, техник, технологик, функционал тавсифларнинг ўзгаришлари х.к. бўйича тафовутларга қараб тузатиш киритиш;

ташиш, битимни расмийлаштириш, солиқ ва йиғимларга қараб тузатиш киритиш аналог-объектнинг жойлашган жойига қараб тузатиш киритиш усули

нархлар ўзгариши динамикасини ҳисобга олиб тузатиш киритиш усули ва таклифлар тўғрисидаги ахборот олинганига бир йилдан ортиқ бўлганда

Битимлар ва таклифларнинг нархларига нархни шакллантириш усули олиб тузатишлар киритилиши ҳам мумкин.

Турдош объект нархи бўйича ҳисоблаш усулини қўллаш усули қиймати қуйидаги тартибда аниқланади:

баҳоланаётган объект учун аввало тайёрлаш технологияси ва конструкциялари бўйича баҳоланаётган объектга ўхшаш турдош объект нархи маълум бўлиши керак;

Хоразм вилоят «Тоза худуд» давлат унитар корхонаси Янгиариқ туман филиалига баҳарлашган автомашиналарини харажат ёндашувида баҳолаш жараёнини уларни аниқ нусхасини тиклаш ёки уни ўхшашига алмаштириш харажатларининг жисмоний эскириши чегириб ташланган ҳисоблашга асосланади.

Тикланиш қийматини аниқлаш.

Хоразм вилоят «Тоза худуд» давлат унитар корхонаси Янгиариқ туман филиалига баҳарлашган автомашиналарини тикланиш қийматини аниқлашда интернетнинг <http://grandmotors.uz>, сайтидаги тижорат таклиф нархларидан фойдаланилди тикланиш қиймати аниқланади.

№	Номи	Давлат рақами	Тикланиш қиймати (сўм)
1	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 387 QAA	730 000 000
2	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 391 NAA	730 000 000
3	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 292 YAA	894 000 000
4	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 293 YAA	894 000 000
5	ISUZU NQR 71 PL (Крюковой погруз)	90 910 YAA	999 000 000
6	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 163 BBA	730 000 000
7	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 392 NAA	730 000 000
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 668 QAA	730 000 000
9	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 617 CBA	730 000 000
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 853 EBA	730 000 000
11	ISUZU NQR 71 PL (самосвал)	90 389 QAA	545 000 000
12	ISUZU NQR 82 L (Ассенизатор)	90 377 LAA	540 000 000

Эскириш ҳисоб-китоблари

Машина ва ускуналар жисмоний ҳолатининг эксперт баҳолари ШКАЛАСИ

Ҳолатнинг баёни	Техник ҳолатнинг тавсифи	Хизмат муддатининг қолдиғи, фоизда	Эскириш, фоизда
Янги	Янги, бироқ давлат органларида рўйхатдан ўтказилмаган, аъло даражадаги ҳолатда, савдога тайёрлашдан кейинги даврда, фойдаланиш белгилари мавжуд эмас.	100 95	0 5
Худда яхши	Деярли янги, фойдаланишнинг кафолатли даврида, техник хизматлар ҳажми кўрсатилган ва таъмирга ёки бирор-бир қисмини алмаштиришга эҳтиёжсиз.	90 85	10 15
Яхши	Фойдаланишнинг кафолатли даврдан кейинги даврда, техник хизматлар ҳажми кўрсатилган, жорий таъмирга ёки бирор-бир қисмини алмаштиришга эҳтиёжсиз. Мукамал таъмирдан сўнг.	80 75 70 65	20 25 30 35
Қониқарли	Олдин фойдаланишда бўлган, техник хизматлар ҳажми кўрсатилган, жорий таъмирга ёки айрим деталларни алмаштиришга эҳтиёж бор, лок-бўёқ қопламасининг бироз зарарланиши мавжуд.	60 55 50 45	40 45 50 55

Шартли-ярокли	Олдин фойдаланишда бўлган, агрегатлар жорий таъмирдан чиққач, кузов (кабина) таъмирланган (алмаштирилгач) кейинчалик фойдаланишга ярокли.
Қоникарсиз	Олдин фойдаланишда бўлган, рақамли агрегатларнинг (двигатель, кузов, рамалар) мукамал таъмирланиши ёки алмаштирилиши тўлиқ бўялиши талаб қилинади.
Қўллашга яроксиз ёки лом	Олдин фойдаланишда бўлган, бажарилиши иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқликдан ошадиган ҳажмда таъмирга талаб бор; буни бажариш учун техник имкониятнинг йўқлиги; фойдаланишга ва таъмирга ярокли эмас.

Баҳолаш объектининг баҳолаш санасидаги жамланган эскир (жисмоний эскириш), баҳолаш объекти бозорнинг замонавий (функционал эскириш), шунингдек ташқи омилларнинг таъсири ос (ташқи/иқтисодий эскириш) келиб чиқиб баҳолаш объектини кўзд аниқланади. Жамланган эскириш 100 фоиздан ортик бўлиши мумкин э

Жамланган эскириш тикланиш қийматидан (коэффициент алмаштириш қийматидан (мутлақ микдор) фоизларда ёки улушларда а

Жамланган эскириш қуйидаги формулага мувофиқ аниқлана,

$$I_{\text{жам}} = 1 - (1 - I_{\text{физ}}) * (1 - I_{\text{функ}}) * (1 - I_{\text{таш}})$$

$I_{\text{жам}}$ — баҳолаш объекти жамланган эскиришининг коэффици

$I_{\text{физ}}$ — баҳолаш объекти жисмоний эскиришининг коэффици

$I_{\text{функ}}$ — баҳолаш объекти функционал эскиришининг коэффи

$I_{\text{таш}}$ — баҳолаш объекти ташқи эскиришининг коэффициент

Баҳолаш объектининг жисмоний эскириши қуйидаги усулла

асосий параметрнинг ёмонлашуви усули;

норматив эскириш усули;

жисмоний эскиришни ўлчашнинг тўғридан-тўғри усули;

хронологик ёшга тузатиш киритиш усули;

тикланиш усули;

ўртача ўлчанган эскириш усули;

ёшни ва қилинган капитал таъмирлашларни ҳисобга олиш ус

эксперт-тахлилий усул.

Асосий параметрнинг ёмонлашуви усули жисмоний эскири бир фойдаланиш параметрининг (унумдорлиги, аниқлиги, қуввати, ён намоён бўлишини назарда тутати. Агар мазкур турдаги машина/у топилган бўлса, у ҳолда жисмоний эскириш қуйидаги тартибда ҳисоб

Харажат ёндашувини қўллаганда баҳолаш объектининг чегирган ва ташқи қимматлашувни ҳисобга олган ҳолда баҳолаш (алмаштириш қиймати) сифатида аниқланади. Баҳолаш объекти қийм

$$C = C_t \times (100\% - I_{\text{эск}})$$

Бу ерда: C_t — баҳолаш объектининг тикланиш қиймати ёки

$I_{\text{эск}}$ — баҳолаш объектининг жамланган эскириши, фоизда.

Хоразм вилоят «Тоза Худуд» ДУК томонидан такдим қил холатини кўриқдан ўтказиш далолатномаси ҳамда техник холат эскириши қуйидагича.

№	Номи	Давлат рақами	Тикланиш қиймати (сўм)
1	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 387 QAA	730 000 000
2	ISUZU NQR 71 PL (Мусоравоз)	90 391 NAA	730 000 000
3	ISUZU NPR 82L	90 292 YAA	894 000 000

Бахоловчи

	(Мусоровоз)				
4	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 293 YAA	894 000 000	60	357 600 000
5	ISUZU NQR 71 PL (Крюковой погруз)	90 910 YAA	999 000 000	60	399 600 000
6	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 163 BBA	730 000 000	55	328 500 000
7	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 392 NAA	730 000 000	70	219 000 000
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 668 QAA	730 000 000	70	219 000 000
9	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 617 CBA	730 000 000	5	693 500 000
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 853 EBA	730 000 000	5	693 500 000
11	ISUZU NQR 71 PL (самосвал)	90 389 QAA	545 000 000	70	163 500 000
12	ISUZU NQR 82 L (Ассенизатор)	90 377 LAA	540 000 000	60	216 000 000

6.5. Даромад ёндашувида баҳолаш.

Даромад ёндашуви машина ва ускуналарнинг жорий қийматини улардан фойдаланишдан (эксплуатация қилишдан) олинган келгусидаги даромадларнинг йиғиндиси сифатида аниқлашга мумкин.

11-сон МБС доирасида даромад ёндашуви куйидаги усулларни қўллаш йўли билан амалга оширилади:

фойдани тўғридан-тўғри капиталлаштириш усули;

қолдиқ усули;

тенг самарали функционал аналог усули.

Даромад ёндашуви усуллари баҳолаш объектидан фойдаланишдан соф операцион даромадларни капиталлаштиришга асосланган.

Соф операцион даромад операцион харажатлар суммасини ялпи даромад миқдоридан айириш билан аниқланади. Бунда, шунингдек, соф операцион даромаднинг миқдори савдо маркаси (бренд) билан мувофиқлаштирилади.

Соф операцион даромаднинг ўртача йиллик миқдорига жорий молия йили давомида баҳолаш объектининг юкланганлигини ҳисобга олган ҳолда тузатиш киритилади.

Даромадни тўғридан-тўғри капиталлаштириш усули куйидаги формулага мувофиқ амалга оширилади:

$$C = \frac{\text{ЧОД}}{R_x} \text{ бу ерда:}$$

C — баҳолаш объектининг қиймати;

ЧОД — соф операцион даромад;

R_x — капиталлаштириш ставкаси (коэффициент ифодасида).

Ушбу автомашина кишлоқ хўжалик техникаларни баҳолаш жараёнида ундан олиниши мумкин бўлган даромадларни аниқлашни имкони бўлмаганлиги сабабли даромад ёндашувидан воз кечилди.

6.6. Қиёсий ёндашувида баҳолаш.

Қийматни қиёсий ёндашув билан ҳисоблаш куйидаги кетма-кетликда амалга оширилади:

бозорни тадқиқ этиш, аналог-объектлар бўйича ахборотни таҳлил қилиш ва йиғиш;

қиёслаш аналогларини танлаш;

қиёслаш бирликларини аниқлаш;

қиёслаш элементларини танлаш;

қийматни ҳисоблаш усулларини танлаш;

қиёслаш элементлари бўйича тузатишларни ҳисоблаш;

аналог-объектлар нархига (қийматига) тузатишлар киритиш;

баҳолаш объекти қийматини аниқлаш.

Машина ва ускуналар бозори аналог-объектларга доир битимлар (таклифлар) тўғрисида ахборот олиш тадқиқ ва таҳлил қилинади.

Қиёсий ёндашув усулларини қўллашда камида 2 та аналог-объект тўғрисида ахборот йиғиш лозим. Қиёслаш бирликлари баҳолаш объекти ва аналог-объектлар тўғрисида ахборот мавжудлигига қараб

Баҳолашни қиймати (сўм)

219 000 000

219 000 000

357 600 000

Куйидагилар машина ва ускуналар кийматини баҳолашда асосий киёс техник тавсифлар — унумдорлиги ёки қуввати, юк кўтариши, юк аниқлик тоифаси, автоматлаштириш даражаси ва х.к.;

фойдаланиш тавсифлари — автоматик, ярим автоматик ёки ноавтомат ишлаши, чидамлилиги, таъмирга яроқлилиги, бут сакланганлиги ва х.к.;

конструктив тавсифлар — массаси, оғирлиги, асосий конструктив маълумот иктисодий тавсифлар — машиналар вақт бирлигида, маҳсулот кўрсатганда турли захиралар сарфланиши.

Баҳоловчи ўзида мавжуд ахборот ва баҳолаш объектининг хусусияти, объектининг бошқа тавсифларидан ҳам киёслаш бирликлари сифатида фойдаланади.

Баҳолаш объекти ва аналог-объектларни киёслаш бирлиги бўйича элементлари танланади:

мулкый ҳуқуқлар — баҳолаш объекти ва (ёки) аналог-объектлар сотиб олиш таҳлил қилинади;

молиялаштириш шартлари — баҳолаш объекти ва (ёки) аналог-объектларнинг қўриқилиш шартлари (бўлиб тўлаш, кредит, лизинг в.б.) таҳлил қилинади; бозор ҳолати (сотиш вақти) — аналог-объектларга нархларнинг ўзгариши юритилади;

сотиш шартлари — сотувчи ва харидор ўртасидаги бозорга хос бўлмаган физик тавсифлар — баҳолаш объекти ва аналог-объектларнинг техник қилинади ва ҳисоби юритилади. Ҳажмлардаги, конструктив қисмлардаги (эскириш фоизи), жорий фойдаланиш хусусияти, қўшимча бутланиши ва бошқа фойдаланиш шартлари — баҳолаш объекти ва аналог-объектлардан фойдаланиш, функционал фойдаланиш), шунингдек мазкур фарқларнинг таъсири аниқланади;

баҳолаш объектининг нархига таъсир кўрсатувчи бошқа киёслаш элементлари Киёслаш элементларини танлаш ушбу Методиканинг 5-боби талаблари оширилади.

Физик тавсифларни киёслаш элементлари сифатида икки гуруҳга ажратиб баҳолаш объектининг конструкциясига (стандарт бутланишига) тўғрисидаги томонидан ўрнатилган туркум бутлаш қисмларининг мавжуд эмаслиги, қўшимча ишлаб чиқариладиган конструкциянинг жиддий ўзгаририлганлиги билан боғлиқ баҳолаш объектининг ҳақиқатдаги техник ҳолатига тегишли фойдаланишнинг узлуксизлиги режими, баҳолаш объекти асосий тизимлари фойдаланиш нуқсонлари, фойдаланишдаги, авариявий жиддий шикастланиш ва товар кўринишининг (кийматининг) йўқотилиши билан боғлиқ тузатишлар).

Киёсий ёндашув куйидаги усулларнинг биридан фойдаланган ҳолда сотишларни тўғридан-тўғри киёслаш усули;

статистик таҳлил усуллари. Сотишларни тўғридан-тўғри киёслаш усулини қўллашда баҳолаш объекти сотилиш нархлари тўғрисида ва/ёки сотиш ҳақидаги таклифлари тўғрисида ахборот Худди шундай объектнинг нархи (ёки сотиш ҳақидаги таклифи) тайинлаш учун асос бўлиб хизмат қилади. Ўрин босувчининг тўлиқ киймат шартларига мослаштирилган аналогнинг нархига тенгдир.

Сотишларни тўғридан-тўғри киёслаш усули аналогларнинг нархларини йўли билан куйидаги формулага биноан амалга оширилади:

$$C = C_{ан} * K_{фв} / (1 - K_{из}) * K_1 * K_2 * K_3 * \dots * K_n + I_{объект}$$

бу ерда: C — баҳолаш объектининг нархи; $C_{ан}$ — аналог объектининг нархи; $K_{фв}$ — аналоглар нархларининг вақт омили бўйича (ишлаб чиқариш пайтигача) ўзгаришини ҳисобга олувчи коэффициент;

$K_{из}$ — ишлаб чиқарилган пайтидан бошлаб баҳолаш пайтигача жисмоний эскиришини ҳисобга олувчи коэффициент;

$K_1 * K_2 * K_3 * \dots * K_n$ — баҳоланаётган объект ва аналогнинг нархларини ҳисобга олувчи тузатувчи коэффициентлар;

$C_{доп}$ — аналог-объект қўшимча қўрилмаларнинг мавжудлиги билан баҳолаш объекти ва аналогларнинг жисмоний ҳолатига тузатишлар бошлаб баҳолаш пайтигача фойдаланиш даврида аналогнинг жисмоний эскиришини

бу ерда:

$$K_{из} = \frac{(1 - I_{объект})}{(1 - I_{аналог})}$$

$K_{из}$ — эскиришга тузатиш киритувчи коэффициент;

$I_{объект}$ — баҳолаш объекти жисмоний эскиришининг коэффициенти.

Ианалог — аналог-объект жисмоний эскиришининг коэффициент кўрсаткичи.

Автомашина кишлок хўжалик техникаларнинг таксослаш усули бўйича баҳолашда Ўзбекистон Республикасидаги бозорларда сотилган расмий манбаларда кўрсатилмаганлиги ва интернет тармогидаги манбаларни ўрганиб чиқилганда ушбу объектга ўхшаш объектни сотилганлиги хақидаги маълумотлар www.bibi.uz, www.avtobor.uz, www.goldenpages.uz, веб – саҳифаларида мавжуд эмас. Шу сабабли қиёсий баҳолашда баҳолаш ишларидан воз кечилди.

VII. Қўлланилган баҳолаш ёндашувларининг натижаларини мувофиқлаштириш ва баҳолаш объектининг якуний қийматини аниқлаш

Баҳолаш натижаларини мувофиқлаштириш ҳамда баҳолашнинг турли ёндашувларини қўллаб олинган натижаларни ўлчаш ва қиёслаш йўли билан баҳолаш объектининг якуний қийматини аниқлаш қўйидаги усуллардан бири ёрдамида амалга оширилади:

мантикий мувофиқлаштириш усулида баҳоловчи амалга оширадиган таҳлил асосида, барча муҳим параметрларни ҳисобга олган ҳолда солиштирма ўлчамларни танлашдан иборат. Баҳоловчи таъминидан устувор ёндашув белгиланади, қолган ёндашувларнинг натижаларидан эса устувор ёндашув ёрдамида олинган натижани текшириш ва унга тузатиш киритиш учун фойдаланилади;

математик ўлчаш усулида баҳолашга турлича ёндашувлар билан олинган натижаларнинг усулларини аниқлаш учун бир нечта мезонлардан фойдаланилади, уларнинг ёрдамида қўлланилган ҳисоблаш усулининг афзалликлари ёки камчиликлари муайян объектни баҳолаш хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда тавсифланади.

Улушларни аниқлашда баҳоловчи қуйидаги асосий омилларни таҳлил қилиши лозим:

баҳолаш мақсадини ва баҳолаш натижаларидан фойдаланиш мўлжалини;

баҳолаш объектининг хусусиятини;

таҳлил ва ҳисоб-китоблар ўтказилишига асос бўлган ахборотнинг батафсиллигини;

баҳолаш ёндашуви баҳолаш объектга ўхшаш объектларнинг қоида тариқасидаги харидорлари ва сотувчилари мотивациясини акс эттиришга қодирлигини;

баҳолаш ёндашуви бозор конъюнктурасини ҳисобга олишга қодирлигини.

Баҳолаш объекти қийматининг якуний миқдори қуйидаги формула бўйича аниқланади:

$$C_{ис} = (C_d * K_1) + (C_e * K_2) + (C_3 * K_3),$$

бу ерда:

$C_{ис}$ — баҳолаш объектининг якуний қиймати;

C_d, C_e, C_3 — тегишинча даромад, қиёсий ва харажат ёндашувлари билан аниқланган қийматлар;

K_1, K_2, K_3 — ҳар бир баҳолаш ёндашуви учун танланган тегишли салмоқларни белгилловчи коэффициентлар.

Бунда қуйидаги шарт бажарилиши лозим:

$$K_1 + K_2 + K_3 = 1$$

Тўпланган ахборот натижасининг тасдиғини ва тегишли ҳисоб-китобларни ўз ичига олган баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботда баҳоловчининг баҳолаш объекти қийматига доир хулосаси такдим этилади.

Улушларни аниқлашда баҳоловчи қуйидаги асосий омилларни таҳлил қилиши лозим:

Курсаткичлар	Харажат ёндашуви	қиёсий ёндашуви
баҳолаш мақсадини ва баҳолаш натижаларидан фойдаланиш мўлжали.	1,00	0,00
баҳолаш объектининг хусусияти.	1,00	0,00
таҳлил ва ҳисоб-китоблар ўтказилишига асос бўлган ахборотнинг батафсиллиги	1,00	0,00
баҳолаш ёндашуви баҳолаш объектга ўхшаш объектларнинг одатдаги харидорлари ва сотувчилари мотивациясини акс эттиришга қодирлиги	1,00	0,00
баҳолаш ёндашуви бозор конъюнктурасини ҳисобга олишга қодирлиги	1,00	0,00
Ёндашувларнинг солиштирма оғирлиги.	1,00	0,00

Бизга тақдим этилган ва тўпланган маълумотларга асосан, олиб борилган ҳисоб-натижаларига кўра, Хоразм вилоят «Тоза ҳудуд» давлат унитар корхонаси Янгиариқ туман филиали бириктирилган автомашиналарини давлат-хусусий шерикчилик учун тавсия этилаётган қиймати куйидагича:

№	Номи ва русуми	Давлат рақам белгиси	Ишлаб чиқарилган йили	Баҳолашни қиймати Сўмда
1	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 387 QAA	2015	219 000 000
2	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 391 NAA	2014	219 000 000
3	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 292 YAA	2018	357 600 000
4	ISUZU NPR 82L (Мусоровоз)	90 293 YAA	2018	357 600 000
5	ISUZU NQR 71 PL (Крюковой погруз)	90 910 YAA	2018	399 600 000
6	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 163 BBA	2019	328 500 000
7	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 392 NAA	2014	219 000 000
8	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 668 QAA	2015	219 000 000
9	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 617 CBA	2021	693 500 000
10	ISUZU NQR 71 PL (Мусоровоз)	90 853 EBA	2021	693 500 000
11	ISUZU NQR 71 PL (самосвал)	90 389 QAA	2015	163 500 000
12	ISUZU NQR 82 L (Ассенизатор)	90 377 LAA	2017	216 000 000
ЖАМИ:				4 085 800 000

Сифат тўғрисида баёнот:

-мазкур баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботда баён этилган барча фактлар тўғри ва ҳаққоний;
-амалга оширилган таҳлил, билдирилган фикрлар ва чиқарилган хулосалар баҳолаш ўзига қарашли ва фақат мазкур баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботда айтиб қўйилган фаразлар ва шартлар доирасида ҳақиқийдир;

-баҳолаш объектида баҳоловчининг жорий манфаатлари ҳам, бўлғуси манфаатлари ҳам эмас ва у битимдан манфаатдор тарафларга нисбатан ҳолисона ва бегараз иш кўрган;

-баҳоловчига тўланадиган ҳақ баҳолаш объекти қийматининг якуний миқдорига, ва буюртмачи ёки учинчи тараф мазкур баҳолаш тўғрисидаги ҳисоботдан фойдаланиши натижаси бериши мумкин бўлган воқеаларга боғлиқ эмас;

-таҳлил, фикр-мулоҳазалар ва хулосаларни олиш, мазкур ҳисоботни тузиш Ўзбекистон Республикасининг «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги Қонуни ва МБС талабларига тўла мувофиқ амалга оширилган.

Баҳоловчилар томонидан аниқланган қиймат Ўзбекистон Республикаси «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги қонунининг 18-моддасига асосан тавсия ҳисобига эга бўлиб, мулкни қийматини мулкни тасарруф этувчи ўз манфаатларидан келивдиган ҳолда белгилайди.

Баҳоловчи:

Б.Саттаров

VIII -Бўлим. Фойдаланилган манбалар рўйхати

1. ЎзР 1999 йил 19 августдаги 811-1 сонли «Баҳолаш фаолияти тўғрисида»ги қонуни Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2020 йил 4 июндаги 3239-сон билан ўтказилган Ўзбекистон Республикасининг ягона миллий баҳолаш стандарти.

I Бўлим. Баҳолаш фаолиятида фойдаланиладиган принциплар, атамалар ва тарифлар

II Бўлим. Баҳолашга оид вазифа (2-сон МБС)

III Бўлим. Баҳолаш жараёнида ўтказиладиган ўрганишлар ва таҳлиллар (3-сон МБС)

IV Бўлим. Баҳолаш ҳақидаги ҳисоботни тузиш (4-сон МБС)

V Бўлим. Баҳолаш базалари (5-сон МБС)

VI Бўлим. Баҳолаш ёндашувлари ва усуллари (6-сон МБС)

Баҳоловчи

Б.С.

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI EKOLOGIYA VA ATROF-MUHITNI
MUHOFAZA QILISH DAVLAT QO'MITASI**

100043, Toshkent sh., Chilonzor tumani, Bunyodkor shoh ko'chasi, 7a-uy. tel.: 71-207-11-02,
faks: 71-236-02-32 veb-sahifa: <http://www.eco.gov.uz>, elektron pochta: info@uznature.uz

2022-yil "14" 04

04.04/1.611 - son

Toshkent sh.

**Хоразм вилояти Экология
ва атроф мухитни муҳофаза қилиш
бошқармаси**

Нусхаси

**Хоразм вилояти
"Тоза ҳудуд" ДУКга**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 29 сентябрдаги "Маиший ва қурилиш чиқиндилари билан боғлиқ ишларни бошқариш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги ПҚ-4845-сон Қарори ижросини таъминлаш мақсадида, маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни давлат-хусусий шериклик (кейинги ўринларда - ДХШ) асосида амалга ошириш юзасидан Хоразм вилоятида хусусий сектор улushiни 100 фоизга етказиш режалаштирилган.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 26 апрелдаги 259-сон қарори билан тасдиқланган "Давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини амалга ошириш тартиби тўғрисида"ги Низом талабларига кўра, ДХШ лойиҳа концепцияси давлат ташаббуси билан Давлат экология қўмитаси томонидан босқичма-босқич ишлаб чиқиш ишларига қўйилмоқда.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Сиздан вилоят "Тоза ҳудуд" ДУК балансидаги барча маҳсулоти ва транспорт воситалари нархларини ҳозирги кун бўйича баҳоловчи ташкилотлар томонидан ўрнатилган тартибда баҳолатиб, натижаси ҳақидаги тегишли ҳужжатларни ҳамда МФЙлар бўйича маълумотларни мазкур хатга илова қилинаётган намунавий жадвалларга мувофиқ жорий йилнинг 20 апрель кунига қадар Давлат экология қўмитасига тақдим қилишингизни сўраймиз.

Илова 2 ыарақда

Раис ўринбосари

И. Боқижонов

Иккунчи Р.Рахматов
Тел: 207-0770 (100043)

XORAZM VILOYATI
"TOZA HUDUD" DAVLAT UNITAR
KORXONASI
KIRIM № 14
SANA "14" 04 2022

№	Авторизованный номер	Г/В (г/р)	Девиз региона	Исходный заводской номер	№ 01 2014 год заводской номер двигателя	№ 01 2014 год заводской номер коробки	Девиз региона	Исходный заводской номер	Девиз региона	Шасси №	Регон	Государственный номер	Жирный транспортный документ	Металлический транспортный документ	Углеродный транспортный документ	Государственный номер
1	Мусорабов	ISUZU NQR 71L	90 387 QAA	2015	267 073 124,20	141 085 653,41	371890	308793	Бельгий (ОК)	AAF 3115931	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
2	Мусорабов	ISUZU NQR 71L	90 391 NAA	2014	248 436 696,02	-	202167	306502	Бельгий (ОК)	AAF 311593	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
3	Мусорабов	ISUZU NPR 82L	90 292 YAA	2018	583 108 592,61	321 156 174,33	705183	402539	Бельгий (ОК)	AAF 0087712	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
4	Мусорабов	ISUZU NPR 82L	90 293 YAA	2018	583 108 592,61	321 156 174,33	715841	402548	Бельгий (ОК)	AAF 0087840	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
5	Крюковой погруз	ISUZU NQR 71 PL	90 910 YAA	2018	444 569 836,11	224 107 195,77	722615	313411	Бельгий (ОК)	AAF 0476294	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
6	Мусорабов	ISUZU NQR 71 PL	90 163 BBA	2019	484 153 956,00	292 880 367,00	0AY080	315152	Бельгий (ОК)	AAF 1265474	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
7	Мусорабов	ISUZU NQR 71L	90 392 NAA	2014	248 436 696,02	-	181727	306524	Бельгий (ОК)	AAF 3116020	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
8	Мусорабов	ISUZU NQR 71 PL	90 668 QAA	2015	257 093 686,59	136 885 026,43	392288	309213	Бельгий (ОК)	AAF 2915534	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
9	Мусорабов	ISUZU NQR 71 PL	90 617 CBA	2021	580 000 000,00	580 000 000,00	0GV487	317688	Бельгий (ОК)	AAF 3083492	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
10	Мусорабов	ISUZU NQR 71 PL	90 853 EBA	2021	580 000 000,00	580 000 000,00	0GZ333	318359	Бельгий (ОК)	AAF 3959298	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
11	Самосвал	ISUZU NQR 71 PL	90 389 QAA	2015	198 544 409,29	103 229 683,49	397615	109424	Бельгий (ОК)	AAF 2915967	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
12	Ассенизатор	ISUZU NPR 82L	90 377 LAA	2017	384 117 764,36	209 318 177,47	613784	402024	Бельгий (ОК)	AAF 3115882	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)	Бельгий (ОК)
Жами:																
4 858 643 353,81																
2 909 818 452,22																

Хоразм вилоят "Тога хууд" ДУК директори

Хоразм вилоят "Тога хууд" ДУК бош мухалифси

Хоразм вилоят "Тога хууд" ДУК бош хисобчи

И.Рахимов

А.Эрниязаров

Б.Раджапов

Registratsiya raqami: №052

BAHOLOVCHI TASHKILOTLAR
ASSOCIATSIYASI

BVA100

АССОЦИАЦИЯ
ОЦЕНОЧНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

SERTIFIKAT

Ushbu sertifikat

"URGANCH BAHOLASH VA KONSALTING"

Baholovchi Tashkilotlar Assosiat-siyasining
a'zolicini tasdiqlaydi

19. Avgust 2022 y.

Assosiat-siyani Boshqiruvchi Raisi

Toshkent

YU RIDIK SHAHSNI DAVLAT RO'YHATIDAN
O'TKAZISH TO'G'RSIDA

GUVOHNOMA

Reestr tartib raqami № 4607 № 5461
2012 йил 7 февраль

Махсус гуваҳнома юридик шахс "URGANCH BAHOLASH VA KONSALTING"
маъсуллати чекидан жамъияти берилган

Таърифиёй-хукукий шакли:	TXII 1152
Муассислик шакли:	MIH 142
Почта маъноси:	MXOBT 1733401
Юридик шахс коди:	KTYT 23847868
Тармоқ коди:	XXYU 84500
Салиқ тўловчининг идентификация рақами:	CTIP 302198718
Кушимча маълумотлар ДЭБИТ (COOГУ) коди:	07774

Ургач шаҳар Хокимлиги кузурисидан
Тадбиркорлик субъектларини руйхатдан
утқазин инспекцияси бөлүмү

O Абдуллаев

APEX INSURANCE COMPANY

ПОЛИС № 847913161/2189338
СТРАХОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ОЦЕНЩИКОВ

АРЕХ INSURANCE, на основании Лицензии Министерства финансов Республики Узбекистан от 20.04.2019 года и
на основании в классу 12 страховой компании, в таком порядке и в соответствии с Договором страхования
гражданской ответственности оценщика, предоставляет страховую защиту:

ИЗДАТЕЛЬ:	ООО "URGANCH BAHOLASH VA KONSALTING"
НОМЕР СТРАХОВАНИЯ:	№ 847913161/2189338 от 19.08.2022 г.
СТРАХОВАНИЕ:	с 09.00 часа 19 августа 2022 г. по 24.00 часа 19 августа 2022 г. (оба даты включительно)
ТЕРРИТОРИАЛЬНАЯ ЗОНА:	Республика Узбекистан
ОБЪЕКТ СТРАХОВАНИЯ:	Согласно Договору от № 847913161/2189338 от 19.08.2022 г.
СРОК СТРАХОВАНИЯ:	2 000 000 000,00 (два миллиарда сум)
ОБЪЕКТЫ СТРАХОВАНИЯ:	1 40 000 000,00 (сто сорок миллионов сум) по одному страховому случаю
ОБЪЕКТЫ СТРАХОВАНИЯ:	Не применяется
ОБЪЕКТЫ СТРАХОВАНИЯ:	Как оговорено в договоре страхования
ОБЪЕКТЫ СТРАХОВАНИЯ:	1 800 000,00 (один миллион без 800 и сотых долей копейки)

АРЕХ INSURANCE на условиях страхового возмещения действует в силу с 19 августа 2021 года и действует по
19 августа 2022 года (оба даты включительно).

В случае наступления страхового события просим обратиться (с понедельника по пятницу по с 09:00 по 18:00) по телефону:
Головной офис + (99871) 203 8908 Туркестанский филиал + (99891) 375 11 12
При этом, необходимо сообщить следующие данные:
наименование в ООО "APEX INSURANCE", 3. Номер Вашего полиса,
наименование и адрес (адреса) объекта, 4. Каким Вам требуется возмещение.

Дата выдачи: 19 августа 2022г.

WWW.APEXINSURANCE.UZ

Hisob seriyasi № 001 Tartiб raqami 00325

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT AKTIVLARINI BOSHQARISHI
AGENTLIGI

BAHOLOVCHINING MALAKA SERTIFIKATI

0517 - serili

Toshkent sh. 2020 y. " 30 " noyabr

O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi tomonidan

SATTAROV BAXRAM DJABBAROVICH ga

(44 461232 Khorazm viloyati Urganch shahar 333 tomonidan 2014 yil 7 martda berilgan.)
(Shahar aholisi, raqami, qabul va boshqarish uchun)

amaliy qilish muddati: 2020 yil 30 noyabrdan 2023 yil 30 noyabrgacha soqatirilgan
amaliy qilish muddati:

O'zbekiston Respublikasi hududida riyoga olingan baholash tashkiloti tomonidan
malikasi baholashga ruxsat beriladi va sertifikatdangan baholovchi toifasi berildi.
O'zbekiston Respublikasi Davlat
aktivlarini boshqarish agentligi
(valiyatli shaxs) *shahar* T.N. Nabyev

Baholovchi malika sertifikatining amaliy qilish muddati:
20__ y. " __ dan 20__ y. " __ gacha soqatirilgan

Izo: M O

“URGANCH BAHOLASH VA KONSALTING” MCHJ

Ушбу ҳисобот “30” варақдан иборат

Ушбу ҳисобот муҳрланган

URGANCH

BAHOLASH VA

KONSALTING

MAS’ULIYAT CHEKLANGAN

JAMIYATI

XORAZM VILOYATI URGANCH SHAHAR

URGANCH

BAHOLASH VA

KONSALTING

MAS’ULIYAT CHEKLANGAN

JAMIYATI

**Санитар тозалаш корхоналари томонидан юридик ташкилотлар билан маиший чиқиндиларни ташиб кетиш хизмати юзасидан тузилган шартномалар тўғрисида
маълумот**

Т/р	Худудлар	Жами статистика бўйича юридик ташкилотлар сони	Амалда тузилган шартномалар сони	шундан,		камров даражаси % да	хизмат кўрсатилмаётган юридик ташкилотлар бўйича		
				"Тоза худуд" ДУКлар бўйича сони	бошқа санитар тозалаш корхоналари бўйича сони		шартнома тузилмаган юридик ташкилотлар сони	шартнома тузилмасдан олиб чиқилган маиший чиқинди миқдори, м ³	хизмат кўрсатиш суммаси (млрд.сўм)
Республика бўйича жами:		253 367	48 592	34 619	13 973	19,2%	204 775	1 638 200	75,4
1	Қорақалпоғистон Республикаси	24 291	1 400	1 115	285	5,8%	22 891	183 128	8,4
2	Андижон вилояти	15 194	2 031	1 608	423	13,4%	13 163	105 304	4,8
3	Бухоро вилояти	19 429	2 064	1 279	785	10,6%	17 365	138 920	6,4
4	Жиззах вилояти	14 666	4 172	4 042	130	28,4%	10 494	83 952	3,9
5	Қашқадарё вилояти	24 002	1 521	1 001	520	6,3%	22 481	179 848	8,3
6	Навоний вилояти	9 617	2 270	1 291	979	23,6%	7 347	58 776	2,7
7	Наманган вилояти	15 971	2 406	1 305	1 101	15,1%	13 565	108 520	5,0
8	Самарқанд вилояти	30 446	7 501	3 672	3 829	24,6%	22 945	183 560	8,4
9	Сирдарё вилояти	10 052	3 055	3 055		30,4%	6 997	55 976	2,6
10	Сурхондарё вилояти	22 306	6 444	5 102	1 342	28,9%	15 862	126 896	5,8
11	Тошкент вилояти	19 954	3 013	2 124	889	15,1%	16 941	135 528	6,2
12	Хоразм вилояти	12 717	1 533	1 328	205	12,1%	11 184	89 472	4,1
1	Боғот	1 109	255	255		23,0%	854	6 832	0,3
2	Гурлан	1 022	195	195		19,1%	827	6 616	0,3
3	Қўшқўпир	837	105	105		12,5%	732	5 856	0,3
4	Хорзарасп	974	121	121		12,4%	853	6 824	0,3
5	Хива тумани	1 051	45	45		4,3%	1 006	8 048	0,4
6	Хонка	1 058	115	115		10,9%	943	7 544	0,3
7	Шовот	831	178	178		21,4%	653	5 224	0,2
8	Янгиарик	234	68	68		29,1%	166	1 328	0,1
9	Янгибозор	605	138	138		22,8%	467	3 736	0,2
10	Тупроққалъа	1 260	108	108		8,6%	1 152	9 216	0,4
13	Фарғона вилояти	34 722	11 182	7 697	3 485	32,2%	23 540	188 320	8,7

« 16 » март 201 9 yil

Урганч ш.

№ 146к

Нусха № _____

**Вилоят ҳудудидаги чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиб кетиш
хизматлари учун янги тарифларни белгилаш тўғрисида**

“Чиқиндилар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 22 ноябрдаги ПФ-5580-сон Фармони, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 6 февралдаги 95-сон қарори билан тасдиқланган “Қаттиқ ва суюқ маиший чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиб кетиш бўйича хизматлар кўрсатиш қоидалари”, 2010 йил 28 октябрдаги 239-сон қарори билан тасдиқланган “Товарлар (ишлар, хизматлар)га тартибга солинадиган нархлар (тарифлар)ни шакллантириш, декларация қилиш (тасдиқлаш) ва белгилаш ҳамда уларнинг қўлланилишини давлат томонидан назорат қилиш тартиби тўғрисида”ги низом ва 1992 йил 14 августдаги “Аҳолига сотиладиган ёқилғи, энергия ва кўрсатиладиган хизматлар чакана нархлари ҳамда тарифларини қайта кўриб чиқиш тўғрисида”ги 381-сон қарорининг ижросини таъминлаш мақсадида “Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 6,25-моддаларига асосан

Қарор қиламан:

1. Вилоят “Тоза Ҳудуд” давлат унитар корхонасининг Хива шаҳри ва туманлар филиаллари ҳудудидаги қаттиқ маиший чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиб кетиш бўйича хизматлар учун тўловлар, шунингдек, юридик шахс ва яқка тартибдаги тадбиркорларга маиший чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиб кетиш бўйича кўрсатиладиган хизматлар учун янги тўлов тарифлари иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Маҳалла фуқаролар йиғини раислари ҳамда кўп хонадонли уйларда хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатларига вилоят “Тоза Ҳудуд” давлат унитар корхонасининг Хива шаҳри ва туманлар филиаллари томонидан аҳолидан чиқиндиларни тўлаб олиб кетганлиги учун тўловларни вақтида тўланишида яқиндан амалий ёрдам кўрсатишлари тавсия қилинсин.

3. Вилоят молия бош бошқармаси (М.Искандаров) вилоят Ғазначилик бошқармаси (Б.Панаев) билан биргаликда бюджетдан маблағ билан таъминланадиган ташкилотларнинг харажатлар сметасида қаттиқ ва суюқ маиший чиқиндиларини ташиб чиқариш харажатлари бўйича белгиланган нормативлар асосида зарур маблағларни режалаштирилишини таъминласинлар.

4. Мазкур қарор вилоят ҳокимлигининг расмий нашри ҳисобланган “Хоразм ҳақиқати” ва “Хорезмская правда” газеталарида эълон қилинган кундан кучга киради.

5. Вилоят ҳокимлигининг “Ахборот хизмати” (Ш.Қарриев) мазкур қарорни ҳокимликнинг веб-сайтида жойлаштирилишини таъминласин.

6. Хоразм вилоят ҳокимининг 2018 йил 2 июндаги 384қ-сон қарори ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

7. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари К.Игамбергенов зиммасига юклатилсин.

Вилоят ҳокими

Ф.Эрманов

Вилоят хокимининг
2019 йил “16” мартдаги
“146к” - сонли қарорига
илова

**“Тоза ҳудуд” давлат унитар корхонасининг Хива шаҳри ва туманлар ҳудудларидаги қаттиқ маиший
 чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиш кетиши бўйича хизматлар учун тўловлар, шунингдек, юридик
 шахс ва яққа тартибдаги тадбиркорларга маиший чиқиндиларни тўплаш ва олиб чиқиш кетиши
 бўйича кўрсатилган хизматлар учун тўлов тарифлари
 (қўшилган қиймат солиғисиз)**

Тўлов тарифлари					
Т/р	Ҳудудлар	Жисмоний шахслар (аҳоли) учун қаттиқ маиший чиқиндилар (бир кишига бир ойда)	Юридик шахслар ва яққа тартибдаги тадбиркорлар учун қаттиқ маиший чиқиндилар (бир м ³ учун)	Юридик шахслар ва яққа тартибдаги тадбиркорлар учун суюқ маиший чиқиндилар (бир тонна учун)	Юридик шахслар ва яққа тартибдаги тадбиркорлар ўз техникаси билан марказий чиқинди саклаш объектига қаттиқ маиший чиқиндиларни олиб бориб жойлаштириши учун (бир м ³ учун)
1	Хива шаҳри ва вилоятдаги барча туманлар	2 300 сўм	32 000 сўм	45 000 сўм	12 500 сўм